

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Γ'.
ΤΕΥΧΟΣ ΚΗ - ΚΘ'

ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ
1903

ΑΘΗΝΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

★ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΠΙΝΑΚΩΤΩΝ 22α - ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡ. 2.40 ★

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ,”

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Έτησίαι. . . δρ. 12. — Έξάμηνος. . . δρ. 6

Έν τῷ Έξωτερικῷ εἰς χρυσόν.

ΓΡΑΦΕΙΑ : Όδὸς Πινακωτῶν 22α.

ΕΤΟΣ Γ' ΙΟΥΝΙΟΣ—ΙΟΥΛΙΟΣ ΤΕΥΧΗ ΚΗ—ΚΘ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ε. ΛΕΩΝΙΟΥ. Ἡ τῶν γραμμιάτων αἴγλη. (Τέλος).
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΡΟΔΕΝ.
ΠΟΔ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. Πά ντ' ἐσπάνι. (Τέλος).
ΑΓ. ΚΟΣΜΗ. Τὸ μυρολόι τῆς Παναγίας.
Β. ΜΕΝΤΣΕΛΔΟΥ. Πεθαμένη. (Νέα ποιήματα).
ΟΡΙΣΜΟΙ τέχνης.
Σ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗ. Ἡ Βυζαντιακὴ τέχνη ἐν Ζακύνθῳ.
Γ. ΚΑΜΒΑΝΕΛΗ. Serenata Veneziana.
Κ. Ἡ τέχνη κατὰ τὸν Μεσαίωνα. (Συνέχεια).
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΔΡΟΣΗΣ.
ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΝΕΗ. Ἀπὸ τὰς Ἀτθίδας. (Κα Α. Μάτσα).
Β. ΚΟΡΤΖΑ. Ἀνοιχιάτικο ὄνειρο
Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ. Πολλὺς θόρυβος. (Κωμικὸς
μοιλόλογος).
ΔΑΦΝΙΔΟΣ. Σημειώσεις ἐνὸς μηνός. (Ψάλλα ἡρώων.—
Σενομανία.—Έρωςδιό.—Έν τῷ κοιμητηρίῳ.— Ἡ
κ. Φωκᾶ).
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ. (Ζωγραφικὴ.— Γλυπτικὴ.—
Ἄρχιτεκτονικὴ.— Έκθέσεις.)
ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ.
ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ.
ΕΙΚΟΝΕΣ :
BERGÉS. Ὁ ἅγιος Γεώργιος νικητῆς. (Φωτοτυπία).
Α. HIRSCH. Ἡ ἐνέδρα τῶν Φαύνων. (Φωτοτυπία).
Η ΜΑΝΑ.
Α. ROBIN.
Β. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ. Ὁ μαϊμουδιάρης.
J. BULAND. Ἐέρος.
ΕΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΗ.
Π. ΤΣΙΡΙΓΩΤΟΥ. Τὸ μυστικόν.
Π. ΤΣΙΡΙΓΩΤΟΥ. Ὑπαίθριος ἔμπορος ἐν Αἰγύπτῳ.
Γ. ΧΑΛΕΠΑ. Ἄγγελος.
Γ. ΧΑΛΕΠΑ. Φιλοσοφία.
CHARPENTIER. Αὐλητῆς.
ΠΟΙΜΕΝΙΣ.
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΔΡΟΣΗΣ.
ΚΑ Α. Α. ΜΑΤΣΑ.
Φ. ΑΡΙΣΤΕΥΣ. Τέσσαρες γελοιογραφίαι τοῦ μονολό-
γου «Πολλὺς θόρυβος».
DAVIS D'ANGERS. Προτομὴ Βάσιγκτων.
Φ. ΑΡΙΣΤΕΥΣ. Νέα κοσμήματα καὶ πρωτογράμματα.

ΕΞΕΛΟΘΗΣΑΝ

Ἄντ. Σπηλιωτοπούλου. Ὁ τύπος ἐν Ἑλλάδι. Διήλεκξις γενομένη ἐν τῷ Ἑλλ. κέντρῳ Ἀλεξανδρείας.
Μιχ. Ἐλευθερίου. Πασχαλινὴ φιλολογικὴ ἐπε-
τηρίς. Ἔτος Α' ἐν Πειραιῇ. Περιέχει ἄρθρα ἀξιανά-
γνωστα.

Θεατρικὴ βιβλιοθήκη. Ὑπὸ τοῦ φίλοπροόδου ἐκδό-
του κ. Γεωργ. Φέξη ἐκδίδεται εἰς τόμους ἢ «Θεατρικὴ
βιβλιοθήκη» περιλαμβάνουσα τὰ ἐκλεκτότερα δραματικά
ἔργα τῆς τε ἡμεδαπῆς καὶ ξένης φιλολογίας. Ἡ ἰπηρε-
σία ἦν προσφέρει ὁ κ. Φέξης εἰς τὰ γράμματα εἶναι με-
γάλη, διότι διασώζει καὶ διαδίδει ἔργα ἀνεγνωρισμένης
ἀξίας. Τὴν ἐπιπλείαν τῆς Θεατρικῆς βιβλιοθήκης ἔχει ὁ
κ. Λάσκαρης.

Γ. Δημητρίου Ιατροῦ. Εἰκονογραφία φωτογραφικὴ
μεθ' ἱστορικῶν παθολογικῶν περιπτώσεων. Ἐκδοσις
πολυτέλης. Τυπογραφεῖον Κωνσταντινίδου.

ΑΓΓΕΛΛΟΝΤΑΙ

Μήτσου Παπασπύρου. Ἄδυσσοι. Λογικὴ συλλογὴ
ἐκ 5,000 στίχων, ἐκδοθησομένη εἰς 10,000 ἀντίτυπα.
Ἄν πολλὰ μᾶς φαίνονται, καὶ στίχοι καὶ ἀντίτυπα. Μό-
νον ἢ συνδρομὴ εἶναι ὀλίγη, 1 δραχ.

Σπουπιτιάδα. Ἔπος σατυρικόν εἰς τρισχιλίους στί-
χους. Ἐπὶ Πολ. Δημητράκοπούλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ἡ «Revue du bien» ἐδημοσίευσε σημεῖωμα περὶ δύο
Σουηδῶν γλυπτῶν, τῆς κυρίας C. Benedicks— Bruce
καὶ τοῦ C. F. Eldh, ὡς καὶ τινά ἔργα τῶν.

H Guédy— Nouveau manuel complet
de peinture à l' aquarelle.

L. Hareux. Les Arbres, leurs differentes
essences. Etudes d' après nature. Μετὰ 32 φωτοτυ-
πιῶν.

S. Richtenberger καὶ G. Lefenestre.
La peinture en Europe. Ρώμη (τόμ. Β. Τὸ
Βατικανόν) αὐ Ἐκκλησίαι). Μετὰ 100 εἰκόνων Φρ. 10.

V. Mortet Recherches critiques sur
Vitruve et son oeuvre.

R. Peyre Nimes, Arles, Orange, Saint - Remy.
Ἐνδιαφέρουσα μελέτη περὶ τῶν εἰρημένων πόλεων, ση-
μαντικῶν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης.

Transformations progressives des styles
dans la dentelle.

Laty Dilke. Graveurs et dessinateurs
fransais du XVIII siècle. Λονδίνον 35 φρ.

L. Hevesi. L' Art Antrichien au XIX siècle.
Λευρία.

Fr. Enke. Nouvelles études d' après
nature. Στουτγάρτη.

Die Anstellung der Darmstadter Künstler Kolonie.
Λαρυμοιάτη.

W. Morris. Architecture, Industrie et Richesse.
Λονδίνον.

Εἰς τὸ Studio (ἀρ. 122) δημοσιεύονται συμπεληρώματα
περὶ τῶν καλλιτεχνῶν G. Costa, J. le Blon, J. Younk.

Ἔνεκα τῆς κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα
ἀπουσίας ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ Διευθυντοῦ,
ἐκδίδεται τὸ παρὸν φύλλον διπλοῦν,
ἐνωθέντων τῶν τευχῶν τῶν μηνῶν Ἰου-
νίου καὶ Ἰουλίου.

BERGES

Ὁ ἅγιος Γεώργιος νικητής.

A. HIRSCH.

Ἡ ἐνέδρα τῶν Φαύνων.

H MANA

Η ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΑΙΓΛΗ¹⁾

Τῆ 17 Νοεμβρίου 1558 κατήχρητο εἰς τὸν μέλανα Τάρταρον, μετ' ἀπικισίαν βασιλείαν πέντε ἐτῶν καὶ τεσσαρῶν μηνῶν, ἡ ἐπαράτου μνήμης Μαρία ἡ Αἰμοχαρής, ἡ φανατικὴ παπιδάτριά, ἡ βασάνοις τε καὶ πυραῖς καταδιώξασα τοὺς Διακμαρτυρομένους. Διεδέχθη τὴν Μέγαρχαν ἢ ἀδελφὴ αὐτῆς Ἐλισάβετ, ἡ εἰσαγαγούσα τὴν Μεταρρύθμισιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἡ τὴν μακρὰν βασιλείαν (1558—1603) ὁ Βέυλος (Bayle) ἐκάλεσε «τὸ ὀραϊότατον τεμάχιον τῆς ἀγγλικῆς ἱστορίας». Καὶ ὄντως ὑπῆρξεν ἡ δημιουργὸς τοῦ βρεττανικοῦ μεγαλείου καὶ συγχρόνως πολυμαθεστάτη καὶ αὐτὴ βασίλισσα, οἷοτι ἐκ νεαρῆς ἡλικίας ἠγάπα τὰ γράμματα καὶ ἔσχε κλασικὴν παιδείαν. Ἐδιδάχθη ἐπὶ δύο ἔτη τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ λατινικὰ ὑπὸ τοῦ τότε διασώμου ἑλληνοστού Ρογήρου Ἀσχαμ (Ascham) ὃν ὁ πατὴρ αὐτῆς Ἐρρίκος ὁ Η' ἐξελεξάτο ὡς παιδαγωγὸν τῆς Ἐλισάβετ· ὁ δὲ Ρογήρος ἤρμηνευσε τῇ βασιλοπούδι τὸν Σοφοκλεῖα, τὸν Κικέρωνα καὶ ἄλλους τῶν ἀρχαίων. Ἀναβάσα δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου μετακαλέσατο τὸν Ρογήρον, διωρίσασα αὐτὸν γραμματικὰ καὶ ἰδιαιτέρον αὐτῆς διδάσκαλον τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι τοσοῦτο καλῶς ἠπίστατο τὰς κλασικὰς γλώσσας, ὥστε ἡμέραν τινὰ, καίπερ ἐν ἡλικίᾳ προβεβηκυῖα περιελθοῦσα, ἀπήντησε λατινιστὶ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος πρὸς τινὰ Πολωνὸν πρεσβευτὴν, ὅστις λατινιστὶ προσαγορεύων αὐτήν, ἐξεδήλου ὑπερβολικὰς καὶ ἀπαρκαδέκτους ἀξιώσεις. Εἶτα δὲ μετὰ τῶν αὐλικῶν αὐτῆς συνδιαλεγομένη ἠγανάκτει, οἷοτι ἠναγκασθῆ, ἔλεγε, νὰ ξεσκουριάσῃ τὰ παλιὰ τῆς λατινικά. Λέγεται μάλιστα ὅτι μεταγλώττισεν ἀγγλιστὶ τὸν Ὀράτιον καὶ ὅτι ἡ μετάφρασις αὐτῆς ἐκτυπωθεῖσα ἐγένετο περιζήτητος, τοῦτο ὅμως ἀμφίβολον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἑλληνομαθίᾳ ἐσεμνύνετο μεταφράσασα λατινιστὶ τραγωδίας τινὰς τοῦ Σοφοκλεῖου καὶ δύο λόγους τοῦ Δημοσθένους, ἅπερ ἐδειξεν ἡμέραν τινὰ τῷ Γάλλῳ Σοφρῶ Δε Καλιγνιῶν, τῷ μετέπειτα καγγελαρίῳ τῆς Ναβάρρας· ἦτο δὲ οὗτος ἐκ τῶν πολιτικῶν πρακτόρων Ἐρρίκου τοῦ Δ' ἅμα δὲ καὶ συγγραφεύς. Ἐπέτρψε δὲ μάλιστα αὐτῷ νὰ λάβῃ ἀντίγραφον ἑλληνικοῦ τινος ἐπιγράμματος ὑπ' αὐτῆς ποιηθέντος· πρὸς τοῦτο ἐξήτησε τὴν γνώμην τοῦ Σοφρῶ περὶ τινῶν χωρίων τοῦ Λυκόφρονος, ὃν τότε ἀνεγίνωσκε, προ-

τιθεμένην νὰ μεταφράσῃ ἑνὶα τούτων. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ βίου ἠσχολεῖτο εἰς τὴν μεταγλώττισιν τοῦ περιφήμου συγγράμματος τοῦ Βοκθίου «Cousolatio philosophica», ἕνα περηγορήσιον, ὡς ἔλεγε, τὴν λύπην, ἣν ἐνεποιήσεν αὐτῇ ἡ ἀποστασία Ἐρρίκου τοῦ Δ', ὅστις ἐγένετο, ὡς γνωστόν, ἀπὸ Διακμαρτυρομένου Καθολικοῦ ἕνα κατακτήσει τοῦ Παρισίου, ἐκφωνῶν τὸ περίφημον ἐκεῖνο «Paris vaud bien une messe», δι' ὃ καὶ ἐπιστέλλουσα αὐτῷ καὶ ἐπιπλήττουσα ὑπέγραψε τὴν ἐπιστολήν: «Votre bonne soeur à la vieille mode, je ne que faire de la nouvelle, Elisabeth».

Ἀλλὰ καὶ ἄλλη βασίλισσα ἐτίμησε τὰ γράμματα καὶ τὰς καλὰς τέχνας, ἡ τοῦ φιλοσόφου Καρτεσιου καὶ τοῦ ἑλληνοστοῦ Οὐσσίου (Vossius) μαθήτρια Χριστίνα, ἣτις ἀδυνατοῦσα ἐν Σουηδίᾳ νὰ καλλιεργήσῃ ἐκεῖνα καὶ ἀπολαύσῃ τούτων, ὡς ἐπόθει, παρέσχε τὸ μοναδικὸν ἴσως ἐν τῇ ἱστορίᾳ παράδειγμα βασιλείσσης λατρευομένης ὑπὸ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς καὶ οἰκισιοθελῶς παρεπιτομένης τοῦ θρόνου τῷ 1654, χάριν τῶν βιβλίων, τῶν εἰκόνων, τῶν ναῶν, χάριν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης. Δι' ὃ καὶ πολλὰς χώρας περιελθοῦσα καὶ πολλὰ ἐπισκεψαμένη μουσεῖα ἐγκατέστη ἐν Ρώμῃ, ἐνθα καὶ ἐτελεύτησε τῷ 1689. Ὡς ἡ Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας, ἡ Χριστίνα τῆς Σουηδίας ἦτο ἄγαν κλασικὴ εἰς τὰς μελέτας αὐτῆς· πλὴν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἠπίστατο, ὡς ἐκείνη, τὴν ἑλληνικὴν, τὴν λατινικὴν καὶ τὴν ἑβραϊκὴν, ἣτις ἐθεωρεῖτο τότε ἐκ τῶν κλασικῶν· καὶ δικαίως, οἷοτι ἐν αὐτῇ συγγραφῇ ἡ θαυμασιωτάτη τῶν ἐποποιῶν, ἡ Βίβλος. Ἐκ τῶν τεσσαρῶν ποιημάτων, ἅπερ ἡ βασίλισσα τῆς Σουηδίας συνέγραψεν, ἐν ἐπιγράφεται: *Κρίσις περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου* πάντα δὲ φέρουσι τὸν τύπον τοῦ ἰδιορρυθμοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος· ἀλλὰ δὲν εἶπεν ὁ Βυρσῶν «le style c'est l'homme»: Ὑπῆρξε δὲ ἡ ἐν Στοκχόλμῃ Αὐλὴ ἀκαδημία σοφῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν, δι' ὃ καὶ δικαίως ὁ περιώνυμος Βοσάρ (Bochart) ἔλεγεν ὅτι «ὡς τὸ πάλαι ἡ βασίλισσα Σαβὰ ἀπῆλθε πρὸς τὸν σοφὸν Σαλωμώντα, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀκούσασα, οὕτω σήμερον οἱ σοφοὶ πορεύονται πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Χριστίνης τὴν σοφίαν αὐτῆς θαυμάζοντες».

Γνωστός ὁ περίφημος ἐκεῖνος στίχος: C'est du Nord que nous vient aujourd'hui la lumière, δι' οὗ ὁ Βολταῖρος θαυμασιῶς ἐξύμνησεν Αἰ-

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

κατερίναν τὴν Μεγάλην, τὴν ἀπὸ τοῦ 1762—1797 ἐνδύξω; βασιλεύσασαν. Καὶ ὄντως, τὸ σῶς ἤρχετο τότε ἐκ Βορρᾶ, ὁ δ' ἐκπέμπων αὐτὸ ἥλιος ἦτο ἡ μεγαλομυθὸς ἐκείνη αὐτοκράτειρα, ἡ φιλόσοφος, ἡ νομοκράτης, ἡ προστάτις τῆς ἐν Γαλλίᾳ καταδιωκομένης Ἐγκυκλοπαιδείας, ἡ μετὰ τοῦ Βολταῖρου, τοῦ Δαλκμβέρ, τοῦ Διδερῶ καὶ ἄλλων ἐγκυκλοπαιδικῶν ἀντεπιστέλλουσα. Ἐντολῇ αὐτῆς ὁ περιώνυμος Βερολιναῖος φυσιοδίφης καὶ περιηγητὴς Παλλάς καὶ ὁ Γμελέν, φυσιοδίφης καὶ οὗτος ἐκ Τυβίγκης, περιηγήθησαν τὴν Ρωσσίαν, καὶ ἐδημοσίευσαν τὰς περιηγουδαστοῦς αὐτῶν περιηγήσεις. Ἐκ τῶν πολλῶν τῆς Αἰκατερίνης πρὸς τοὺς ἐπιστήμονας γενναιοδωρίων καὶ αὐτῆς. Μαθοῦσα ὅτι ὁ Παλλάς προτίθει νὰ ἐκποιήσῃ ἣν εἶχε πλουσίαν συλλογὴν, ἕνα προκίση τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ πληροφορηθεῖσα ὅτι ἐξῆται 15000 ρούβλια, ἔγραψεν αὐτῷ ὅτι «ἦτο ἐγκρατέστατος τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ λίαν ἀδαῆς ὡς πρὸς τὰς ποικίλας. Ἀγοράξω προσέθετο τὴν ὑμετέρην συλλογὴν ἀντὶ 100,000 φράγκων καὶ ἀφίνω ὑμῶν τὴν ἀπολαυὴν αὐτῆς ἐπ' ἄρουζω¹⁾». Ἀλλὰ τὰ μεγαλεῖτερα δικαιώματα τῆς Αἰκατερίνης εἰς τὸν σεβασμὸν τῆς ἐπιστήμης εἰσὶ ταῦτα: ὅτι ὑπῆρξε καὶ αὐτὴ συγγραφεύς· συνέταξε γαλλιστὶ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην *Instruction pour le code*, ἐκ τῆς μελέτης τοῦ Μοντασκίου καὶ τοῦ Βενκαρίου ἐμπνευσθεῖσαν καὶ ἣτις εἶναι ἀναντιρρήτως· ἐκ τῶν λαμπροτάτων σελίδων τοῦ βίου τῆς Αἰκατερίνης. Ὁ Μέγας Φρειδερίκος ἐπιστέλλων αὐτῇ ἔλεγεν: «Ἡ Σεμίραμις δίδωκε στρατιάς, ἡ Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας συγκρατῆται μετὰ τῶν μεγάλων πολιτικῶν, ἡ Μαρία—Θηρεσία ἐπέβειξε πολλὴν γενναϊότητα κατὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτῆς εἰς τὸν θρόνον, ἀλλ' οὐδεμία γυνὴ δὲν εἶχε δευθῆ νομοθετίαι· ἡ δόξα αὐτῆς ἐπιφυλλάσσειτο τῇ Τσαρίνῃ τῆς Ρωσσίας²⁾».

Πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν ἄνασσα κραταιοτάτη, ἐπὶ ἀναριθμητῶν ἐκτομμυρίων ὑπηκόων βασιλεύουσα, πρὸς ἄλλο κοινόν ἢ τὸ τῆς βουλῆς τῶν Κοινοτήτων ἀποτεταμένη, ἐξῆται τὴν ψῆφον αὐτοῦ οὐχὶ πλεον ὡς ἄνασσα, ἀλλ' ὡς συγγραφεύς τῶν ἰδίων αὐτῆς *Ἀπομνημονεμάτων*. Καὶ βεβαίως ἔσχε ταύτην εὐμενῆ, οἷοτι οὐδὲν ἀφελέστερον καὶ σύνναμα περιεργότερον τῶν τῆς μεταστάσης Βικτωρίας *Ἀπομνημονεμάτων*, ἐν οἷς μετὰ τοσαύτης μετριοφροσύνης καὶ εὐκρινείας ἐκφράζει τὰς ἐντυπώσεις αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῷ κεφαλαίῳ ἐκεῖνῳ ἐνθα ποιεῖται λόγον περὶ

1) Comte de Segur «Mémoires», tom. II, σελ. 61. Paris 1845.
2) Biographie nouvelle des Contemporains, tom. IV, σελ. 198: «Catherine II Alexiowna».

τῶν προσωπικῶν αὐτῆς σχέσεων μετὰ Ναπολέοντος τοῦ Γ' καὶ τῆς τότε αὐτοκράτειρας Εὐγενίας, ἣτις καὶ αὐτὴ προτίθειτο νὰ δημοσιεύσῃ ἢ ἐδημοσίευσεν τοιαῦτα.

«Μία μόνη εὐτυχία ὑπάρχει: τὸ καθῆκον, μία μόνη περηγορία: ἡ ἐργασία, μία μόνη ἡδονή: τὸ καλόν», λέγει πού ὡς προσφιλὲς σύνθημα τοῦ λόγου τούτου· ἔχουσα, ἡ ἐπὶ πεζογραφίᾳ καὶ ποιήσῃ διαπρέπουσα σήμερον βασίλισσα τῆς Ῥωμανίας, δι' ἣς κλείει δυστυχῶς ἡ διεθνὴς αὐτῆς τῶν λογίων βασιλισσῶν πινακοθήκη.

Ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ, ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρμεν Σὺλβα τὸ στέμμα τῶν γραμμάτων περιβληθεῖσα καὶ διὰ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων αὐτῆς συγγραμμάτων Ῥωμανικῶν κλεισάσα, εἶναι συγχρόνως καὶ γλωσσολογίς, γερμανιστὶ, γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ συγγραφέας. Ἀλλὰ περὶ τῆς λογίας ταύτης βασιλείσσης, ἡς δύο ὀραϊότατα διηγήματα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Ἀτικῷ *Ἡμερολόγιῳ* ἐπραγματεῖθη μετὰ περισσῆς χάριτος δόκιμος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων θεραπεινός, ἡ εὐπαίδευτος καὶ φιλόπονος δεσποινὴς Αἰκατερίνα Ζάρκου, ἐν ἀξιολόγῳ βιογραφικῇ διατριβῇ ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ὀλίγα ταῦτα: «Δέκα καὶ ἐξ ἐτῶν ἤρξατο γράφουσα ὀραϊὰ ποιήματα, ὧν ἐν εἶναι ἡ *Ἠχώ*... Ἀπὸ τοῦ 1877 ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ μεταφράζῃ εἰς τὴν γερμανικὴν τὰ ἀγαπητὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ῥωμανικὰ ἔργα... Ἡ *Σαφρῶ*, ἐκ τῶν καλλίστων ποιημάτων τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Sturme» (Τρικυμία) ἐκδοθέντων, παρέχει εἰς τοὺς εἰδότας λαμπρὸν μαρτύριον τῆς ποιητικῆς ἰκανότητος καὶ τέχνης τῆς ἡγεμονίδος ποιητρίδος... Πλὴν τῆς ποιητρίδος ὑπάρχει ἐν τῇ Κάρμεν Σὺλβα χαρίζουσα συγγραφεύς θελκτικωτάτων διηγημάτων. Τὰ *Διηγήματα τοῦ Πελέου*, λαβόντα τὴν ἐπωνυμίαν χωρίου τῆς Ῥωμανίας, τὰ τῶν *Καρπαθίων* εἶναι σειρά τερπνῶν διηγήσεων ἃς κοσμεῖ πάντοτε φαιδρὰ ἢ μελαγχολικὴ ἢ φαντασία τῆς ποιητρίδος. Ἐκ τούτων τὸ «*Veifuleu dor*» (Pic aux regrets) ἐπιγραφόμενον μεταφράσθη ὑπὸ τῆς ἰδίᾳς γαλλιστῆς ἐν τῇ *Revue du Monde latin*. Γαλλιστὶ συνέγραψε καὶ κωμωδίαν: «*Revenants et Revenus*» ἐπιγραφομένην, προσωρισμένην διὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ Βουκουρεστίου, ἀγγλιστὶ δὲ ἐποίησε διάφορα ποιήματα... Ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ, ἡ φιλόσοφος γυνὴ, ἡ διακεκριμένη συγγραφεύς, ἡ θελκτικωτάτη ποιητρία διέειπε πρὸ παντὸς γυνὴ ἀπλῆ, λάτρης τῆς φύσεως, ἡς ὑμνεῖ τὰ θαυμάσια, χρωματίζουσα ἕκαστον ἀντικείμενον διὰ ῥοδίνης χροίας· ἡ δὲ πρὸς τὴν ἐρημίαν καὶ τοὺς ἀγρούς κλίσις αὐτῆς οὐδέποτε ἠλαττώθη... Ἡ Κάρμεν Σὺλ-

θα είναι μία τῶν σπανίων ἐκείνων ἡγεμονίδων, αἵτινες ἀκόπως φέρουσιν ἐπὶ τοῦ σεπτοῦ αὐτῶν μετώπου διπλοῦν διάδημα, τὸ τῆς δόξης τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν ἀξιώματος καὶ τὸ οὐχὶ ὀλιγώτερον λαμπρὸν διάδημα τῆς δόξης τῶν γραμμάτων».

« ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΑΡΚΟΥ »

Ἄλλ' ἢ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενη, εἴτε συγγράφει, προστατεύει ἢ ἀποταίνει φέρον σεβασμοῦ εἰς τὰ γράμματα ἢ τὴν ἐπιστήμην, παρέχει πάντοτε θέαμα εὐφρόσυνου καὶ ἀμκ παρήγορου, ἅτε δεικνύουσα ὅτι τιμᾷ στάσιον, ὅπερ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν εὐνοίαν τοῦ πλοῦτου ἀμύρων. Μετὰ πόσης εὐφροσύνης δὲν ἀνέγνωσαν οἱ ἐν Ἑλλάδι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἐπιστήμης μῦσται τοὺς ὠραίους ἐκείνους λόγους, τοὺς ὄντως βασιλικούς, οὓς ἡ ἡμετέρα βασιλισσα ἀπέτεινε, κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1884, ἐν Κοπεγχάγη τοῖς ἐκεῖ συνηγμένοις ἐν ἱατρικῷ συνεδρίῳ σοφοῖς : « Ἡ βασιλισσα τῶν Ἑλλήνων, ἔγραψεν ὁ «Νέος Ἐλεύθερος Τύπος», συν-

διελέχθη διὰ μακρῶν πρὸς τὸν Μοζέτικ περὶ ἰσοδοφορίου, μαρτυρήσασα ἐκπληκτικὰς γραμματολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς γνώσεις· μετὰ τὴν ἐπίσημον δὲ ὑποδοχὴν ἐξέφρασε τὴν λύπην αὐτῆς ὅτι δὲν κατώρθωσε νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς πλείονας τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τῶν ἐκεῖ συνεδριάζόντων. « Ἀσμένως, εἶπε, θὰ ὠμίλουν ἐτι πρὸς πολλοὺς καὶ ἄνευ ἐπίσημων παρουσιάσεων, ἀλλὰ δὲν ἐγίνωσκον τοὺς παρ' ἐμοὶ κυρίους. Ἐν τοιαύταις ὁμηγύρεσι, προσέθετο μειδιῶσα, τὰ ἐπιφανῆ πρόσωπα ἔπρεπε νὰ διακρίωνται ὡς τὰ σπάνια ἀἴθη ἐν τοῖς βοτανικοῖς κήποις, εἰ ἐπιγραφῶν».

Καὶ νῦν κλίνωμεν εὐσεβάστως τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῶν ἐνδόξων ἐκείνων βασιλισσῶν, αἵτινες ἐτίμησαν καὶ τιμῶσι τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, εὐχόμενοι ὅπως καὶ ἄλλαι μιμηθῶσι τὸ σεπτὸν ἐκείνων παραδειγμα, πρὸς ψυχικὴν τινα παρηγορίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀτυχοῦς τῶν γραμμάτων ἐργάτου.

Ε. Κ. ΑΣΠΡΟΙΟΣ

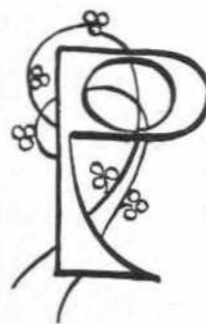
Β. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ

Ἅ μαξιμουδιάρης

★ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ ★

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΡΟΔΕΝ

ΗΕΙΚΕΛΕΥΘΟΝ πνεῦμα, ὁ Αὐγουστος Ροδὲν ἐκαινοτόμησεν ἐν τῇ γλυπτικῇ ὑπὲρ τις καὶ ἄλλος.

Εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἐκθεσιν τοῦ 1900 ἐν Παρισίοις εἶχεν ἐλκύσει ἰδιαίτερος τὴν προσοχὴν μου ἐν μέγα περίπτερον μὲ λευκοκίτρινα ἐμπετάσματα. Ἦτο εἰδικὴ ἔκθεσις 165 ἔργων τοῦ Ροδὲν. Τρεῖς ὥρας κατηνάλωσα μελετῶν τοὺς ἡμιόρφους ὄγκους εἰς τοὺς ὁποίους ἡ φει-

δωλὴ ἀλλὰ καὶ κραταιὰ τέχνη τοῦ Ροδὲν ἐπλαττε κόσμους μόνις διαφανομένους. Διότι τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ Ροδὲν εἶναι ὅτι μισεῖ τὸ τέλειον καὶ τὸ ἐπεξεργασμένον. Τὰ ἔργα του εἶναι ὄγκοι, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν μόνον πρὸς τοὺς ὀλίγους. Τὰ ἔργα του δὲν τὰ τελειώνει Ἀφίνει νὰ συμπληρώσῃ ὁ θεατὴς τὰς λεπτομερείας. Αὐτὸς δίδει ἀδράς γραμμὰς, εἰς ἃς ἐν τούτοις ὑπάρχει ἡ ἁρμονία.

Ὁ J. P. Laurens χαρακτηρίζει τὸν Ροδὲν ὅτι «βαδίζει μόνος». Οὐδαμῶθεν ἀληθῶς ἐμπνέεται. Δὲν μιμεῖται· δημιουργεῖ.

Ἐλεύθερος εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἰδέας, εἶναι ἐλεύθερος, πολὺ ἐλευθερότερος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν. Τοῦ ἀρέσει τὸ σύνοφρον, τὸ ἀγριον, τὸ ἐπιδητικόν. Νομίζει κανεὶς ὅτι δὲν πλάττει μὲ ἐργαλεῖον, ἀλλὰ μὲ τοὺς γρόνθους.

Ὁ Monet ἀπεκάλεσε τὸν Ροδὲν grand parrain les plus grands. Δὲν δύναται τις βέβαια νὰ προῖδῃ ποῦ θὰ καταλήξῃ αἴριον ἢ γλυπτικὴ. Ἄν αἱ τολμηραὶ ἀπόπειραι θὰ κατισχύσουν, ἢ ἂν ὁ ἥμερος κλασικισμὸς θὰ προκαλῆ ἐπ' ἀπειρον τὸν σεβασμὸν τῶν

θεατῶν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὁ Ροδὲν σήμερον εἶναι ἡ γλυπτικὴ δόξα τῆς Γαλλίας.

Τὸ ἐπαναστατικὸν ἔργον του πολλάς προεκάλεσε συζητήσεις, ὑπῆρξαν δὲ καὶ οἱ ἀρνηθέντες εἰς αὐτὸ τὰς δάφνας μὲ τὰς ὁποίας προθύμως ἄλλοι τὸ ἐσκέπασαν. Ἐκεῖνοι οἵτινες ζητοῦν τὸ τέλειον, τὴν ἔκφρασιν εἰς πάσας τὰς γραμμὰς σχεδὸν ἀνεπιλήπτους, δὲν εἶναι βέβαια ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὴν ἀδεβαιοῦτητα καὶ τὸ νεφελοῦδες τῆς ἐργασίας τοῦ Ροδὲν. Τὰ ἀνήσυχτα ὅμως πνεύματα τὰ ὁποῖα διψοῦν νεωτερισμὸν, θέλουσιν κάτι τι ἐκπληκτικόν, οἱ συμβολιστὰι εὐρίσκουσιν ἐν ἰδεῶδες εἰς τὸν Γάλλον αὐτὸν καλλιτέχνην.

Ὁ τι εἶναι ὁ Βάγνερ εἰς τὴν μουσικὴν, ὁ Στοῦκ εἰς τὴν ζωγραφικὴν, εἶνε ὁ Ροδὲν εἰς τὴν γλυπτικὴν.

Ὁ Ροδὲν ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις τῷ 1840. Ἐμαθῆτευσεν παρὰ τῷ Barye καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ἐργαστήριον Carrière-Belleuse, ἐξέθηκε δὲ τὸ πρῶτον ἔργον του τῷ 1864 τὸν «Ἀνθρωπον μὲ τὴν σπασμένη μύτη».

Πλείστα ὅσα ἔργα, ἢ μᾶλλον προπλάσματα παρήγαγεν ἡ γόνιμος ἐργασία τοῦ Ροδὲν. Les bourgeois de Calais, ἡ Πύλη τοῦ Ἄδου, τὸ μνημεῖον τοῦ Οὐγκώ, ἡ Ἀπελπισία, οἱ τρεῖς Φαῦνοι, αἱ Σειρήνες, Ἐρως καὶ Ψυχὴ, ἡ Αἰωνία ἀνοιξίς, ἡ Εὐα, ὁ ἀνδρῖας τοῦ Βαλζάκ, ὁ Ἐρως δραπέτης, ὁ Πόλεμος, Ἄγ. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ Περωεύς, τὸ Φίλημα, ὁ Γλύπτης καὶ ἡ Μοῦσα. αἱ Δαναΐδες εἶναι τὰ καλλίτερα ἔργα του. Ὁ Ροδὲν πλείστας προτομὰς ἐφιλοτέχνησεν ἐν οἷς τοῦ Ruvn de Chavannes, τοῦ Φαλγκιέρ, τοῦ Proust, τοῦ Rochefort, τοῦ Laureans, τοῦ Dalou κλπ.

Ἐκ τῶν ἔργων του ὁ Ἄγ. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής εὐρίσκειται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λουξεμβούργου. Ἡ «ἐνδόμυχος φωνὴ» ἔχει ὀλην τὴν δύναμιν εἰς τὴν στάσιν τοῦ σώματος. Ἡ προτομὴ τοῦ Ruvn de Chavannes ὑπάρχει εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἀμιένης, ἐνθουσιωδῶς δ' ἔγραψε διὰ τὸ πρόπλασμα τοῦ Βαλζάκ ὁ καλλιτέχνης Roger Marx.

κ.

* ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ *

ΠΑΝΤ' ΕΣΠΑΝΙ*

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΥΛΟΣ και οι άνωτέρω.

ΠΑΥΛΟΣ. (Ιδία τῷ Πέτρῳ) Μὰ δὲν μοῦ λές Πέτρε; ὅλοι κουτσοὶ εἶν' ἐδῶ μέσα; (προχωρεῖ χολαίνων καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς θάβδου του).

ΠΕΤΡΟΣ. Περίεργον! πῶς κάμνουν αὐτοὶ ἔτσι!

ΠΑΝΑΓ. (βλέπων αἴφνης τὸν χολαίνοντα Παῦλον, λέγει πρὸς τὴν Ἑλένη κατ' ἰδίαν). Τὰ βλέπεις λοιπὸν ποῦ δὲν τὸ πιστεύεις; Νὰ καὶ ἄλλος ποῦ χορεύει τὸ παντεςπάνι.

ΕΛΕΝΗ. Μὰ φαίνεται πῶς δὲν τὸ ξεύρει καλὰ γιατί τὸ χορεύει σὰ γυναῖκα μὲ τὸ μπαστῶνι!

(Ἀποσύρονται χολαίνοντες καὶ χειροκρατούμενοι ἐνῶ ἐκ τῆς βίας των λησμονοῦσι τὴν κατασρόλα καὶ τὸ σάρωθρον).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΠΕΤΡΟΣ, ΠΑΥΛΟΣ καὶ μετὰ μικρὸν ΠΑΝΑΓΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Μὰ γιὰ πέ μου, Πέτρε! εἶναι λοιπὸν καὶ οἱ ὑπηρετὰι κουτσοὶ ἐδῶ, εἰς αὐτὸ τὸ σπιτί;

ΠΕΤΡΟΣ (καθ' ἑαυτὸν). Τί διάβολο συμβαίνει; (Τῷ Παύλῳ). Ὅχι... μὰ ἤξεύρεις... Οἱ ὑπηρετὰι τὸ κάμνουν ἐπίτηδες, διὰ νὰ κολλακεύσουν τὴν κυρίαν.

ΠΑΥΛΟΣ Ἄ, ἔτσι; εἶναι λοιπὸν πολὺ κουτσή ἡ κόρη;

ΠΕΤΡΟΣ Ἄ μπᾶ, πολὺ ὀλίγον. Τώρα θὰ τὴν ἰδῆς. Συγγνώμην μία στιγμή νὰ εἰδοποιήσω ὅτι ἤλθαμε. (προχωρεῖ μέχρι τῆς θύρας καὶ ἐπιπέσει). Ἄκουσε! μὴ ξεχάσης ὅτι εἶσαι κουτσοῦς ὦ; ποῦ νὰ ἔλθωμε, κάμε ἓνα μικρὸν γυμνάσιον, δὲν κάμνει κακόν.

ΠΑΥΛΟΣ Μὰ τί ἰδέα σου ἦλθε νὰ μοῦ φτιάσῃ; αὐτὸ τὸ παιγνίδι! μολαταῦτα γιὰ χάρι τῆς κι' αὐτὸ θὰ τὸ κάμω. Πήγαινε κι' ἐννοια σου, θὰ γυμνασθῶ ἐν τῷ μεταξύ καλὰ.

* Τέλος

(Ὁ Πέτρος ἀπέρχεται.— Ὁ Παῦλος ἀρχίζει νὰ ἐκγυμνάζηται εἰς τὸ χολὸν βιάδιμα.— Ὁ Παραγῆς προβάλλει τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς θύρας). ΠΑΥΛΟΣ (καθ' ἑαυτὸν). Δὲν εἶναι δύσκολον πρᾶγμα. (Βαδίζει χολαίνων).

ΠΑΝΑΓ. (καθ' ἑαυτὸν). Φαίνεται πῶς θὰ δουλέψῃ χορὸς ἀπόψε ποῦ θὰ πάη καπνός· ὁ μουσκιφὸς κάνει γυμνάσιον μωρὲ καὶ τὸν χορεύει σὰν ἄσκαλος, μὲ τὴν διαφορά πῶς τὸν χορεύει ἀλλὰ γυναικεῖα! Νὰ ἰδοῦμε πῶς διάβολο θὰ πάρω τώρα τὴν βρωμοκατασρόλα καὶ τὴν σκούπα, ποῦ τὰ ξέχασε ἐκεῖνη ἡ ζουρλή.

ΠΑΥΛΟΣ (βλέπων τὸν Παραγῆ). Νὰ σοῦ πῶ σὲ παρακαλῶ, ὁ κύριος εἶναι μέσα;

ΠΑΝΑΓ. Μάλιστα μέσα εἶναι, κύριε (καθ' ἑαυτὸν). Ἄφου εἶναι μόδα νὰ χορεύουν ὅλοι τὸ παντεςπάνι, ἄς δεῖξω κι' ἐγὼ τοῦλάχιστον πῶς δὲν ἔμεινα πίσω. (προχωρεῖ χολαίνων). Προστάζει τίποτε ὁ κύριος;

ΠΑΥΛΟΣ (προχωρῶν καὶ χολαίνων ὡσαύτως). Δὲν μοῦ λές, εἶσαι ὑπηρετῆς ἐδῶ;

ΠΑΝΑΓ. (ὡς ἀνωτέρω). Μάλιστα, εἰς τὰς προσταγὰς σας (καθ' ἑαυτὸν) φηγοῦρα ποῦ θὰ τὴν κάνω! μὰ ἐγὼ θὰ τοῦ ἀποδείξω πῶς τὸ χορεύω καλῆτερα ἀπ' αὐτὸν (προχωρεῖ χολαίνων πλειότερον) ἐγὼ εἶμαι ὁ ὑπηρετῆς ὁ Πανηγῆς (καθ' ἑαυτὸν). Τώρα πῶς διάβολο νὰ πάρω αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα τῆς κουζίνας!

ΠΑΥΛΟΣ Εἶσαι Ἀθηναῖος;

ΠΑΝΑΓ. Ἐγὼ; ὄχι... εἶμαι ἀπὸ τὰ Γκράβαρα τῶν Καλαβρῶτων.

ΠΑΥΛΟΣ Ἄ, εἶσαι γκρβαρίτης; καὶ εἶσαι ἐκ γενετῆς ἔτσι εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν;

ΠΑΝΑΓ. Καὶ τοῦ λόγου σας; ἀπὸ πότε ἀρχίσατε;

ΠΑΥΛΟΣ Ἐγὼ;... ναί... ἐκ γενετῆς.

ΠΑΝΑΓ. Ὡστε γιὰ τὴν εὐγενεῖάν σας εἶναι παλῆα αὐτὴ ἡ μόδα; Ἐγὼ ἀρχισα τώρα ἐσχάτως, μὰ βλέπετε, πάω πολὺ καλὰ. (Χολαίνει). Αἶ, καὶ ποῦ νὰ βλέπατε ἐκεῖνον τὸν μακαρίτη τὸν πατέρα μου!

ΠΑΥΛΟΣ Ἦτον ἐκ γενετῆς αὐτός;

ΠΑΝΑΓ. Ἄ, ναί καὶ ὄχι· τὸν ἔκανε αὐτὸ τὸ χορὸ ἐξ ἡ ἑφτά μηνες τὸ χρόνο, ὦ; ποῦ ἐπεμῆκε ἐκεῖνος ὁ ἀφιλότιμος ὁ ὀδοντωτός καὶ τοῦ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

κόψε τὸ χορὸ μᾶζυ μὲ τὰ πόδια. (διενθύνεται χολαίνων πρὸς τὴν κατασρόλα καθ' ἑαυτὸν). Νὰ ἰδοῦμε τώρα πῶς θὰ τραβήξουμε ἐκεῖ ο τὸ παληοτηγάρι ἀπὸ τῆ σάλα (ἴσταιαι πρὸ τῆς ἔδρας, ἐνθα εὐρίσκειται ἡ κατασρόλα, καὶ ἐκτείνει τὰς χεῖρας ὀπισθεν, ὀπως τὴν συλλάβῃ) ἦτανε ποῦ λέτε, ἄγιος ἄνθρωπος ὁ μακαρίτης κύριε... μὰ βλέπετε, ἐκεῖνος ὁ ἀφιλότιμος ὁ ὀδοντωτός... (συλλαμβάνει τὴν κατασρόλα). Τὸν χορεύετε ἡμῶς λαμπρὰ αὐτὸν τὸν χορὸν, βλέπω... ἀμὴ ἀπὸ μικρὸ παιδί πειά... (ὑποχωρεῖ κρατῶν τὴν κατασρόλα καὶ διενθύνεται ὀπισθοχωρῶν πρὸς τὴν θύραν, ἐκ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται ὁ Πέτρος, καίωιν δὲ ὁ Λευκάδης, ὀδηγῶν ἐκ τοῦ βραχίονος τὴν Φιφῆν).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΛΕΥΚΑΔΗΣ, ΠΕΤΡΟΣ, ΠΑΥΛΟΣ, ΦΙΦΗ

ΠΑΝΑΓ. (Μὴ ἀντιληφθῆς τοὺς εἰσερχομένους ὀπισθεν, λέγει πρὸς τὸν Παῦλον). Καὶ ποῦ νὰ ἰδῆτε καὶ τὴν κυρία Φιφίκα τί ὠραῖα ποῦ τὸ χορεύει αὐτὸ τὸ γαλατομπουρικο... μὲ τὸ μπαρντόν... τὸ παντεςπάνι... (προσκροῦει ὀπισθοχωρῶν ἐπὶ τοῦ ὀπισθεν εἰσερχομένου Λευκάδῃ ἢ δὲ κατασρόλα ὀλισθαίνει καὶ πίπτει).

ΛΕΥΚ. (ἐν ὀργῇ) Τ' εἶν' αὐτὰ;... Τί θέλεις ἐδῶ σὺ;

ΠΑΝΑΓ. (ὀπισθοχωρῶν πρὸς τὴν θύραν). Ἄφεντη τὴν κατασρόλα... τὴν σκούπα... (φεύγει ἀφίνων τὴν κατασρόλα κατὰ γῆς).

ΠΕΤΡΟΣ Θεῖς, ἡσυχάσατε... Κάποια παρεξήγησις θὰ συνέβη... Σὰς παρουσιάζω τὸν στενώτατον καὶ ἀγαπητόν φίλον μου κύριον Παῦλον Φαρνάκην, δικηγόρον. Ὁ Θεὸς μου κύριος Ἰωάννης Λευκάδης, ἡ ἐξαδέλφη μου δεσποινὶς Φιφῆ.

(Ὁ Παῦλος προχωρεῖ χολαίνων καὶ χαιρετᾷ τὸν Λευκάδην καθὼς καὶ τὴν Φιφῆν. ἡμῶς προχωρεῖ πρὸς αὐτὸν χολαίνοντα).

ΛΕΥΚ. Κύριε, ἠκούσαμεν τόσους ἐπαίνους διὰ σὰς ὥστε, σὰς βεβαιῶ, θεωροῦμεν εὐτυχίαν μας τὴν γνωριμίαν σας (δεικνύει κάθισμα) παρακαλῶ.

ΠΑΥΛΟΣ (καθήμενος) Εὐχαριστῶ πολὺ. (καθ' ἑαυτὸν) Δόξα σοι ὁ Θεός.

ΛΕΥΚ. (ὀδηγῶν τὴν Φιφῆν χολαίνονσαν πάντοτε εἰς ἔτερον κάθισμα) Κ' ἐξεπλήρωσαμε τὴν ἐπιθυμίαν εἰς τὸν Πέτρον νὰ σὰς γνωρίσωμε.

ΠΑΥΛΟΣ Σὰς βεβαιῶ, κύριε, ὅτι ἡ ἐπιθυμία ἦτον ἀμειβία (παρατηρῶν τὴν Φιφῆν, καθ' ἑαυτὸν) Ἄχ! γιατί νὰ ἦναι κουτσή!

ΦΙΦΗ. (καθ' ἑαυτήν) Τί καλός! μὰ γιατί νὰ ἦναι κουτσοῦς;

ΠΕΤΡΟΣ (βλέπων τὴν κατασρόλα καὶ τὸ σάρωθρον) Διάβολε! κινδυνεύομε νὰ τὴν παθῶμεν

ἀπὸ τοῦς ὑπηρετῆς. (Πρὸς τοὺς λοιπούς). Μαῦ ἐπιτρέπετε; μίαν στιγμήν. (ἀπέρχεται δεξιόθεν).

ΛΕΥΚ. Ἄν δὲν ἀπατώμαι, σὰς εἶδομεν περὶ τὰς ἑνδεκα φορές μέχρι τοῦδε νὰ διέρχεσθε μὲ τὸν ἀνεψιὸν μου.

ΠΑΥΛΟΣ Ἐνδεκα φορές; περίεργον! ἐν τούτοις θὰ διηρχόμην καὶ ἑκατὸν ἑνδεκα ἀκόμη, χωρὶς σὰς βεβαιῶ, νὰ τὸ ἐννοήσω.

ΦΙΦΗ. Τόσην εὐχαρίστησιν σὰς κάμνει αὐτός ὁ δρόμος;

ΠΑΥΛΟΣ Ἄ, ναί... ἔχει πολὺ φῶς... δὲν ἤξεύρετε δὲ δεσποινίς, πόσον ἀγαπῶ τὰ φωτεινὰ πράγματα... καὶ πρὸ πάντων τὰς φωτεινὰς φυσιογνωμίας, εἰς τὰς ὁποίας ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ διακινῶσθαι τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ψυχὴν.

ΦΙΦΗ. Κ' ἐγὼ σὰς βεβαιῶ, εἶμαι πολὺ ὑπὲρ τοῦ φωτός.

ΛΕΥΚ. Περίεργον! πῶς συμπίπτουν αἱ ἰδέαι σας! Καὶ ἡ Φιφῆ ἔχει φαίνεαι τὴν αὐτὴν ἰδέαν διὰ τὸν δρόμον μας, δι' αὐτὸ συνήθως τῆς ἀρέσει τὸ παράθυρον, καὶ πρὸ πάντων εἰς ὠρισμένας ὥρας, φαίνεται μάλιστα, ὅτι ὁ δρόμος μας εἶναι φωτεινότερος κατὰ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας, διότι παρατηρῶ, ὅταν εὐρίσκειται εἰς τὸ παράθυρον, συμβαίνει νὰ διέρχεσθε καὶ σὰς κάθωθεν, καὶ ἑνδεκα φορές μάλιστα... .

ΠΑΥΛΟΣ Ἄ, πιθανόν νὰ ἔχωμεν τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν.

ΦΙΦΗ. Μάλιστα, μάλιστα, μπαμπᾶ κατὰ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας φωτίζεται περισσότερον ὁ δρόμος μας, εἶναι ὀυτικός.

ΛΕΥΚ. Ἄ, εἶναι ὀυτικός... βέβαια εἶναι ὀυτικός... .

(Ἐγείρεται καὶ παρατηρεῖ ἐκ τοῦ παραθύρου). Εὐτυχῶς ἡμῶς ὅτι ἐγνωρίστημεν, διὸ πολὺ πιθανόν ἀπὸ ὀυτικός νὰ γίνῃ... διαμαρτυρούμενος! (στρέφεται ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ βλέπει τὴν κατασρόλα).

ΠΑΥΛΟΣ Ἄ, πολὺ ὠραῖα! παρατηρῶ κύριε Λευκαση ὅτι ἡ ἡλικία δὲν ἀλλοιώνει οὔτε τὴν ἄξυδερκειαν, οὔτε τὸ βλέμμα.

ΛΕΥΚ. (παρατηρῶν τὴν κατασρόλαν καὶ βαθμηδὸν ὀπισθοχωρῶν πρὸς αὐτήν) Εὐτυχῶς ἔχω ἀκόμη πολλὴν ὀξυδερκειαν... καὶ πολὺ καλὸ μάτι, καὶ πολὺ καλὸ μάτι... (καθ' ἑαυτὸν) ὦ, ἀνάθεμά σας καθάρματα!

ΠΑΥΛΟΣ Φαίνεται, δεσποινίς, ὅτι δὲν ἐξέρχεσθε τακτικά, δὲν σὰς ἀπήνητσα πουθενὰ ἕως τώρα.

ΦΙΦΗ. Ὅχι· ἀπὸ τότε ποῦ ἔχασα τὴν καυμένη τὴν μαμά, δὲν μῶ ἀρέσει πλέον ὁ περιπατος· λίγο ζωγραφικὴ, λίγο πιάνο, μ' εὐχαριστοῦν καλῆτερα.

ΛΕΥΚ. (ἀγωνιζόμενος πάντοτε νὰ πλησιάσῃ τὴν κατασρόλαν). Ξεῦρετε, ζωγραφίζομεν ἐδῶ θαυμασια. Ἐκτός δὲ τούτου ἡ Φιφῆ φωτογραφεῖ μὲ πολλὴν τέχνην.

ΠΑΥΛΟΣ Ναί;

ΦΙΦΗ. 'Ολίγον.

ΠΑΥΛΟΣ. Σα; συγχάρω. Είς τὸ Παρίσι ἤσχο-
λούμην κι ἐγὼ εἰς τὴν φωτογραφικὴν, ἐδῶ ὅμως
τὴν παρημέλησα. *Ἠχίσαν αἱ ὑποθέσεις βλέ-
πετε καὶ δὲν μένει καιρὸς.

ΛΕΥΚ. Ἡ δεσποινὴς ἔχει κάμη μίαν ἐπιτυχίαν
ξεύρετε, πρωτοφανῆ διὰ τὰ φωτογραφικὰ χρο-
νικά. Ἐφωτογράφησεν ὅλο τὸ βῆθος τῆς ὁδοῦ,
μὰ ὄχι πλέον μετέχον με ἐμπνευσιν. Παρα-
τηρήσατε, σα; παρακαλῶ. . . .

ΠΑΥΛΟΣ. Ναί, ναί. . . παρατήρησα. . . .

ΛΕΥΚ. (πλησιάζων πρὸς τὴν καισαρόλαν) Μὰ
πρέπει νὰ ἰδῆτε καὶ ἐκ τοῦ παραθύρου μας; τί
ώρακιὰ ποῦ φαίνεται. . . . παρατηρήσατε σα;
παρακαλῶ. . . . μὰ, παρατηρήσατε. . . . (ἐν
στενοχωρίᾳ) παρατηρήσατε, θὰ με ὑποχρεώσετε.

ΠΑΥΛΟΣ. (διενθύνεται χωλαίνων πρὸς τὸ παρά-
θυρον) Ἄ, ναί! . . . ναί. . . πράγματι. . .

ΛΕΥΚ. (κύπτων καὶ λαμβάνων τὴν καισαρόλα
τὴν κρύπτει ὀπισθὲν του, καθ' ἑαυτὸν) Σ' ἐπίασα
κατακαμένη! Φιφή! δεῖξε εἰς τὸν κύριον καὶ
τάς καλλιτεχνικάς τοποθεσίας τῆς ὁδοῦ. . . (ἡ
Φιφή ἐγείρεται καὶ διενθύνεται χωλαίνουσα πρὸς
τὸ παράθυρον. Ὁ Λευκάδης λαμβάνει καὶ τὸ
σάρονθρον καὶ διενθνόμενος πρὸς τὴν θύραν
ἐξακολουθεῖ) Βλέπετε τί θαυμασία θέα! . .

Μὲ συγχωρεῖτε διὰ μίαν στιγμὴν. (*Ἀπέρχε-
ται ταχέως).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΦΙΦΗ, ΠΑΥΛΟΣ (παρὰ τὸ παράθυρον)

ΠΑΥΛΟΣ. Ὡστε ἔχετε φωτογραφίση δεσποινὴς
ὅλον αὐτὸν τὸν δρόμον;

ΦΙΦΗ. Ναί, σα; ἀρέσει;

ΠΑΥΛΟΣ. Ὁ δρόμος; εἶναι θαυμάσιος δι' αὐτὸ,
βλέπετε δὲν ἔπαυσα νὰ περιῶ τακτικά ἀπ' αὐ-
τὸν καὶ νὰ τὸν θαυμάζω. Ἄλλ' ἤξεύρετε; κι
ἐγὼ τὸν ἔχω φωτογραφίσει.

ΦΙΦΗ. Ἀλήθεια;

ΠΑΥΛΟΣ. Ναί, ἀλλ' ὄχι με φωτογραφικὴν μη-
χανὴν καὶ ὄχι ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα τὸν ἔχω
φωτογραφίσει, δεσποινὴς, ἐδῶ. . . . εἰς τὴν ψυ-
χὴν μου. . . ἡ δὲ εἰκὼν του δὲν περιλαμβάνει
τίποτε ἄλλο οὔτε τὸν ἥλιον οὔτε τὸν λουεὶ δι-
αρκῶς, εἰμὴ μόνον ἓνα παράθυρο. . . σὰν αὐτό. .
καὶ μίαν μορφήν γλυκαῖαν. . . χαριτωμένην. . .
σὰν τὴν μορφήν σας.

(*Ἡ Φιφή καταβιβάζει τὸ βλέμμα αἰδημόνως
ὁ Παῦλος λαμβάνει τὴν χεῖρά της).

Δεσποινὴς, συγγνώμην. . . . θὰ σα; ἠμνήσω
εἰλικρινῶς καὶ χωρὶς περιστροφῆς, * μολονότι εἶ-
μαι δικηγόρος δὲν μοῦ ἀρέσουν καθόλου αἱ πλά-
γαι στροφαί. μοῦ ἀρέσει ὁ ἴσιος δρόμος, ὁ ὁ-
ποῖος ἄλλως τε εἶναι καὶ ὁ συντομώτερος. Μοῦ
ἐπιτρέπετε μίαν ἐρώτησιν; Δὲν ἀπαντᾶτε; τὸ

χέρι σας ὅμως τρέμει, ὅπως τρέμει ἴσως καὶ τὸ
ἰδικόν μου. . . . ξεύρετε; αὐτὸ τὸ φυσικὸν ἐλάτ-
τωμα σας; σα; καθιστᾶ πολὺ συμπαθεστέραν. . .
μὰ πολὺ σα, βεβαιῶ.

ΦΙΦΗ. (Μειδιῶσα) Σα; βεβαιῶ, κύριε, ὅτι καὶ
τὸ ἰδικόν σας ἐλάττωμα μοῦ ἐμπνέει τὰς αὐ-
τὰς συμπαθείαις.

ΠΑΥΛΟΣ. Ἄ, ἔτσι; λοιπὸν θὰ ἤμποροῦσα νὰ
ἐλπίζω, ὅτι θὰ ἦσθε εὐτυχής, εἰάν σας ἐπρότει-
νον νὰ συνδέσω τὴν ζωὴν μου με τὴν ἰδικὴν
σας; Μὴ σιωπᾶτε. . . . Ἐάν ἤξεύρετε ὅτι κάθε
δευτερόλεπτον σιωπῆς σας, εἶναι ἓνα μαρτύριον
δι' ἐμέ.

ΦΙΦΗ. Μὰ τόσο γρήγορα; . . . μὰ δὲν εἶναι
παρὰ πολὺ γρήγορα;

ΠΑΥΛΟΣ. (Περὶλύπως) Εἶναι λοιπὸν τόσο γρή-
γορα διὰ σα; (ἀφίνει τὴν χεῖρά της) δι' ἐμέ
ὅμως καὶ σήμερον ἀκόμη εἶναι πολὺ ἀργά διότι
ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ποῦ σας εἶδον, ὅπου
σταθῶ καὶ ὅπου στραφῶ βλέπω μόνον σας. Μή-
πως σα; ἐνοχλεῖ ἡ ἐξομολόγησίς μου; Εἰς ἐμέ
φαίνεται σὰν ὄνειρον. . . . Ποτὲ δὲν ἐπερίμενα νὰ
εὐρίσκωμαι εἰς αὐτὸ τὸ πῶθητόν παράθυρον πλη-
σίον σας. . . . καὶ νὰ σα; λέγω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον
δὲν ἐστολμαῦσα νὰ εἶπω οὔτε εἰς τὸν ἴδιον ἐαυ-
τόν μου.

ΦΙΦΗ. Σα; βεβαιῶ, ὅτι οὐτ' ἐγὼ τὸ ἐπερίμενα
εἶναι τόσο ἀπρόοπτον. . . εἶναι τόσο. . .

ΠΑΥΛΟΣ. Κάτι μοῦ λέει ὅτι αἰσθάνεσθε δι' ἐμέ
ἓνα μικρὸν αἰσθημα συμπαθείας δὲν εἶν' ἔτσι;
(λαμβάνει τὴν χεῖρά της).

ΦΙΦΗ. (ἀνησυχῶς) Ἄλλᾳ, Θεέ μου. . . Κύριε!
. . . . θὰ ἔλθῃ ὁ μπαμπᾶ;. . .

(*Ἐμφανίζεται ἐκ τῆς μᾶς θύρας τοῦ δεξιῶ
ὁ Λευκάδης καὶ ἐκ τῆς ἐτέρας ὁ Πέτρος, οἷτι-
νες βλέποντες τὴν ἀνωτέρω σκηνὴν ἴστανται ἀκί-
νηται. Ὁ Παῦλος γονυπετεῖ).

ΛΕΥΚ. (ἐκ τῆς θέσεώς του κατ' ἴδιαν) Ἄ, ὦ,
εἶπαμε ὁ κύριος; αὐτός; νὰ κάμη τὸν κουτσόν,
ἀλλ' ὄχι ν' ἀκρωτηριασθῇ καθ' ὀλοκληρίαν καὶ
νὰ στέκεται μετὰ τὰ γόνατα!

ΠΑΥΛΟΣ. Δεσποινί;! εἶμαι εὐτυχής καὶ εὐστυ-
χής; σας ἀγκαπῶ καὶ δὲν γνωρίζω ἂν ἀνταγα-
πῶμαι. Τὴν πρώτην φοράν ὅπου ἐπῆρα ἔτσι τυ-
χαίως τὸν δρόμον. . .

ΛΕΥΚ. (Προχωρῶν). Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι καὶ
τώρα κάπως ἐπῆρατε δρόμον, ἀλλ' αὐτὴν τὴν φο-
ράν δὲν τὸν ἐπῆρατε μόνος σας. *Ἐ, Πέτρε τί
λὲς καὶ σύ;

(*Ὁ Πέτρος καὶ ἡ Φιφή ὀπισθοχωροῦσιν, ἐν
τῆ τα; ἀπῆ των δὲ λησιμονοῦσι τὴν χωλότητα ἐνῶ
αἱ δάβδοι των πίπτουσι κατὰ γῆς).

ΠΑΥΛΟΣ. Ἄ! δὲν εἶναι κουτσή;

ΦΙΦΗ. Ἄ! δὲν εἶναι κουτσός!

ΠΕΤΡΟΣ. Θεεῖ! ἐκάματε ἓνα θαῦμα ἐγίναν κα-
λὰ καὶ οἱ δύο! Τί παράδοξον!

ΛΕΥΚ. Ναί, ἦτο μίξ κουτσαμάρα, ἡ ὁποία

J. E. BULAND

Θέρος

ΕΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΕΧΝΗΣ

Ἡ μουσική εἶρε ἐξ ὅλων τῶν τεχνῶν ἡ καθαρώς ἀνθρωπίνη καὶ γενναιοτέρα.

Ζαν Πωλ

Ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ καλλιτέχρου εἶρε διῶλι στήριον δι' οὗ διέρχεται ἡ δράματις τῆς ζωῆς.

Μπιάνκα

Δὲν δόγματι γ' ἀντιληφθῶ τὸ πνεῦμα τῆς μουσικῆς ἄλλως ἢ ἐν τῷ ἔρωτι.

Βάγνερ

Ἡ μουσική δὲν εἶναι τέχνη ἔμφυτος ὡς ἡ ποίησις. Πρέπει γὰρ ἐκμάθητις αὐτὴν καλῶς καὶ ἀτρίτως ἐν τῷ τεχνικῷ καὶ δημιουργικῷ αὐτῆς τμήματι, ὡς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν.

Ἄμπρος

Ἰσχυρὸν μαγνητικὸν ρεῦμα συνδέει τὰς δύο μορφὰς τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως καὶ αἰσθήσεως: τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν.

Λίσι

Η ΤΣΙΡΙΓΩΤΟΥ

Τὸ μουσικόν

Η. ΤΣΙΡΙΓΩΤΟΥ

Ἰπαίθριος ἔμπορος ἐν Αἰγύπτῳ

Η ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΗ ΤΕΧΝΗ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ,

Ἀξία παλαιῶν εἰρηπίων. — Βυζαντινοὶ ναοί. — Βυζαντινὰ ἱερεῖα καὶ λείψανα. — Ἡ ἁγ. Παρασκευὴ καὶ ὁ ἁγ. Ἰωάννης εἰς Βουγιάτον. — Ἡ ἀρχαιοτέρα τῆς νήσου χριστιανικὴ ἐπιγραφή. — Ἐπὶ Τόκκων ἰδρύνονται δευθόδοξοι μοναί. — Ἡ μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ δύο δυτικοὶ ναοὶ μεσαιωνικοὶ ἐν τῷ φρουρίῳ. — Ἡ μονὴ τοῦ Προφήτου Ἰησοῦ. — Μονὴ Ἀναφανητοῦ. — Ἐπεισόδιον τοῦ ἀγιογράφου ἱερέως Φραγκίσκου Καλλέργη. — Ἡ μονὴ Σκοπιωτοῦ. — Ὁ ἁγ. Νικόλαος ὁ μεγαλομύτης. — Βυζαντινὴ ἀγιογραφία. — Οἱ τοιχογράφοι ἀδελφοὶ Μύσων ἐκ Ναυπλίου. — Κρητὲς ἐν Ζακύνθῳ. — Ἐκ Κρήτης οἱ πρόγονοι τῶν ποιητῶν Φωσκόλου καὶ Σολωμοῦ. — Χειρόγραφα τοῦ Ἐρωτοκρίτου ἐν Ζακύνθῳ. — Ὁ Ἐρωτοκρίτος ἐκ Ζακύνθου μεταφέρεται εἰς Ἑρεϊκίαν πρὸς τύπωσιν τὸ πρῶτον. — Ἱεραὶ εἰκόνας ἐκ Κρήτης εἰς τὴν Ζακύνθον. — Τὸ λείψανον τοῦ Κρητὸς ἁγίου Ἰωσήφ δίδεται ὡς προῖξ. — Ἐκκλησία εὐσεβοῦς Κρητὸς καὶ ὁ λόγιος Κρητὸς Ἀθανάσιος Βαρούχας. — Κρητικὴ ἐπίδρασις. — Ὁ ἀγιογράφος ἱερεὺς Βίκτωρ. — Ὁ Κρητὸς Ἐμμανουὴλ Τζάνες καλλιτέχνης καὶ συγγραφεὺς. — Μία περιλάλητος Παναγία τοῦ Τζάνε. — Ὁ Μιχαὴλ Ἀγαπητός, καλλιτέχνης, λόγιος καὶ ἱεροκέρυξ. — Μεταρρυθμίσεις τῆς Βυζαντινῆς ἀγιογραφίας. — Διάδοσις καὶ πρόοδος. — Ἀκμὴ τῆς. — Οἱ ἀγιογράφοι Νίκας καὶ Ταμπάκης. — Παρακμὴ τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας.

ΚΑΙ τὸ ἐλάχιστον ἐτι ἐρεΐπιον παράγει σπουδαῖον ἐπίστευσι πόρισμα εἰς τοὺς ἐπιστημονικῶς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ παρέχει συμπεράσματα ἀσφαλῆ εἰς τὸ εἰδικώτερον ἀσχολούμενον περὶ τῆς ἱστορικής χώρας τινός. Ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐρευνῶν οὐδὲν περιφρονεῖ, ἀλλ' ἐξετάζει μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὴν παρακμὴν τῶν μεσῶν αἰώνων, τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης καὶ τὴν κατὰ πτωσιν τοῦ ἐπιτετηδευμένου βοροκκισμού. Ἡ τέχνη εἶναι μία, ἀλλὰ διακρίνεται μόνον ἢ ὑπηρεσίᾳ ἣν εἶδει ἢ τέχνῃ.

Ἡ τέχνη δὲν ἀποθνήσκει, ἀλλὰ μεταβάλλεται. Οἱ χρόνοι, αἱ περιστάσεις, ἡ τύχη, τὸ ἰδεώδες χώρος ἢ ὀρισμένη ἐποχὴ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς τέχνης. Τοῦτου ἕνεκα ἡ ἐπιστημονικὴ τεχνολογία ἐξετάζει, ἐρευνᾷ, φιλοσοφεῖ πρὶν ἢ ἀποκρίσθαι. Πανταχοῦ ὑπάρχει κῆτι ὠραῖον, κελόν, ὠφέλιμον. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀλλόκοτον ὑπάρχει ἡ ἀξία ἢ σχετικὴ. Ὄταν συνειθίσωμεν νὰ κατανοῶμεν, τότε θὰ θαυμάσωμεν τὰς εἰδικονεῖς τῆς τέχνης ἐκφράσεις, οἷσι καὶ ἂν ὦσιν αὐταί. Δὲν ἐννοοῦμεν οὐκ αἰτὶ νὰ καταδικάσωμεν λ. γ. τὴν βυζαντινὴν τέχνην διότι δὲν ἠμοιάζει πρὸς τὴν τελειότητα τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἄς παραδεχθῶμεν τὴν βυζαντινὴν τέχνην ὅσοις εἶναι, ἃς μελετήσωμεν ἐκεῖνο ὅπερ τὴν διακρίνει, καὶ θὰ ἴδωμεν τὰς ἀρετὰς τῆς. Οὕτω θὰ θαυμάσωμεν τὸν Ἀπελλῆ χωρὶς νὰ περιφρονήσωμεν τὸν Μιθόδιον, θὰ θαυμάσωμεν τὸν Ραφαῆλον χωρὶς νὰ περιφρονήσωμεν τὸν Ἰωάννην Μαξίμου ἢ τὸν Πανσέληνον.

Τινὲς περιφρονοῦσιν ὅτι εἶναι Μεσαιωνικὸν καὶ δεκνύουσι μόνον στοργὴν πρὸς τὸν κλασικισμόν τῆς ἀρχαιότητος. Πρὸ ἡμῶν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρμοῖοι δὲν φαίνονται φιλόστοργοι πρὸς τὰ βυζαντινὰ καὶ φραγκικὰ μνημεῖα, μάλιστα ὑπὸ τῶν καιῶν νομιζόντων ἀχρηστον. Καὶ ὅμως καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τῶν νομιζομένων ἀχρηστων ἐκτυλίσσεται μέρος τοῦ μακροαἰῶνος ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου. Πᾶσα καταστροφὴ μνημείου, οἷα δὴποτε ἐποχῆς, εἶναι τραῦμα ἀνήκεστον κατὰ τῆς πατρῴου ἱστορίας· εἶναι ἱεροσυλίς. Ἄν ὑπῆρχον ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ ἐρωτος τῆς τέχνης διαπνεύμενοι, πολλὰ μνημεῖα, ἅτινα κατεστράφησαν, θὰ ἐσώζοντο.

Ἄς διασώσωμεν, μετὰ θρησκευτικοῦ ζήλου, τοῦλάχιστον τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο ὅπερ περισώθη ἐκ τῆς ἐναμίλλου καταστροφῆς, τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀμαθείας καὶ ἀδιαφορίας τῶν ἀνθρώπων. Χεῖρες κραταιαί, φιλόστοργοι, φιλότεχνοι καὶ δὴ πατριωτικαὶ ἃς περιθάψωσι τὰ ἱστορικὰ ἡμῶν μνημεῖα ἔστω καὶ ἂν τινὰ εἶναι κατηρησιωμένα.

Ἐκ τοιούτων ἀρχῶν ὁρμώμενοι σημειούμεν πάντοτε ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τέχνην πασῶν τῶν ἐποχῶν τοῦ πολυπαθοῦς πολυχρονίου ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου. Καὶ ἤδη ὁμοσιεύομεν τὰς καλλιτεχνικὰς ταύτας σημειώσεις περὶ τῶν βυζαντινῶν λειψάνων τῶν διασωθέντων ἐν Ζακύνθῳ.

Ἐκ τούτων ὀλίγιστα εἶναι τὰ σωθέντα λείψανα, καὶ τοῦτο βεβαίως παράδοξον φαίνεται προ-

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

κειμένου περὶ νήσου, ἔνθα πολυχρόνιος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐδράσε. Τὰ αἰτία τῶν ὀλιγίστων λειψάνων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τέχνης εἶναι δύο. Πρῶτον οἱ συνεχεῖς σεισμοί, οἱ ὅποιοι κατὰ καιροὺς διὰ τῶν ἰσχυρῶν ἐκρήσεων κατερεπίωσι τὰ οἰκοδομὰς καὶ ἔπειτα ἕνεκα ἐλλείψεως μέσων, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ὕλικου ἀνοικοδομοῦσι τὰ αὐτὰ κτίρια μετὰ πρόχειρον σχέδιον, ἐντοχοῦντες, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, καὶ πᾶν ὅτι καλλιτεχνικὴν καὶ ἱστορικὴν ἀξίαν ἔχει. Δεύτερον αἴτιον εἶναι τὸ ὕλικόν δι' οὗ κτίζονται τὰ κτίρια ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. Ἀκατάλληλοι οἱ λίθοι καὶ ἄτεχνον τὸ κτίσιμον. Παρατηρήθη εἰς τοὺς σεισμοὺς Ζακύνθου ὅτι αἱ οἰκοδομαὶ αἱ στερεαὶ ἀντέχουσι πολὺ περισσότερον εἰς τοὺς σεισμικοὺς κλονισμοὺς.

Ἐνεκα τῶν δύο τούτων αἰτίων πρέπει νὰ προστρέξωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ νὰ ἴδωμεν ποῖον τὸ ἀρχικόν σχέδιον τινῶν τῶν διασωθέντων εἰρηπίων. Ἀλλὰ καὶ αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι οὐδὲν δηλοῦσι περὶ ἀρχιτεκτονικοῦ μνημείου τῶν χρόνων καθ' οὓς καὶ ἡ Ζακύνθος ἦτο ὑπὸ τὸ βυζαντινὸν κράτος· δηλοῦσι μόνον τὰ μοναστήρια, βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, τὰ οἰκοδομηθέντα ἐπὶ φραγκοκρατίας. Λείψανα ὅμως δεκνύουσιν ὅτι ὑπῆρχον κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους μνημεῖα, ἀλλὰ δυστυχῶς εἶναι τόσον ὀλίγα τὰ μέχρι τοῦδε θραύσματα καὶ ἔχνη, ὥστε ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐπιφέρωμεν γνώμην ἀσφαλῆ.

Εἰς τὸ χωρίον Βουγιάτον, δέκα χιλιόμετρα ἀπέχον τῆς πόλεως, πρὸς τὸς πρόποδας τοῦ βουνοῦ κεῖται πενιχρὸς ναὸς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὅσακις μεταβαίνομεν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο λυπούμεθα. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λείψανα τῆς τε κλασικῆς καὶ βυζαντινῆς τέχνης ἐγκαταλειμμένα. Ἀρχαῖοι κίονες ἐκ μαρμάρου μονοκομᾶτου, συντριμμάτα κισνοκράνων καὶ γείσων κισνοκράνων ἰωνικοῦ ρυθμοῦ μετὰ ἔγχνη ἰσοδοῦς χρωματισμοῦ, λείψανα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χοροσκεπῶν συντριμμάτων βυζαντινῆς τέχνης. Τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἅτινα κατὰ τοὺς κλασικοὺς τε καὶ βυζαντινοὺς χρόνους ἐστολίζοντο διὰ ναῶν, εἶναι τώρα κρησφύγετον ἔρπετῶν!

Ὁ εἰσερχόμενος ἐν τῷ ρηθέντι ναῷ βλέπει ἀμέσως τρεῖς μεγάλας ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὅπισθεν τῶν στασιδίων εἰκόνας τῶν ἁγίων Σπυρίδωνος, Νικολάου καὶ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, λείψανα τοιχογραφίας ἐφ' ὕψους. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἦτο ὅλη τοιχογραφημένη, ἀλλὰ σεισμοὶ τὴν κατέστρεψαν καὶ σφίζονται μόνον τὰ λείψανα ταῦτα, ἀλλὰ, ὡς εἴθισται ἀτυχῶς, τάχιον ἢ βράδιον οἱ ἐπίτροποι θὰ διατάξωσι τὴν λευκανσιν ὅλης τῆς ἐκκλησίας, νομιζόντες ὅτι καλλωπίζουσιν οὕτω τὸν ναόν. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ

λυπεῖ τὸν εἰσερχόμενον φιλόδοξον εἶναι ὅτι εἰς τὸ δάπεδον εὐρίσκονται ὑπὲρ τὰ εἴκοσι τεμάχια κοσμήματα βυζαντινῆς ἐποχῆς καὶ ἐπὶ πλέον πρὸ τῆς Ὁραίας πλῆθης ἐπιγραφῆς, ἧτις ποιεῖ γνωστὸν ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἀνεκαιώθη. Ἡ ἐν λόγῳ ἐπιγραφή εἶναι τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος καὶ εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν τῶν εὐρισκομένων μέχρι τοῦδε ἐν Ζακύνθῳ, καὶ ὅμως μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν θὰ καταστραφῆ, ἀφοῦ χρησιμεύει διὰ στολισμὸν δαπέδου! Ὅσακις μεταβαίνομεν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ἐπισκεπτόμεθα τὴν ἐκκλησίαν ταύτην πάντοτε παρακαλοῦμεν τοὺς ἀρμοῖους ἵνα ἐκ τοῦ δαπέδου ἀραιρωθῶσιν αὐτὰ τὰ βυζαντινὰ λείψανα καὶ διαφυλαχθῶσιν. Ἀλλὰ λόγια χαμένα!

Ὁ ἀμαθὴς δὲν πείθεται εὐλόγως, μάλιστα ἐλευσιολογεῖ ἀκούων ὅτι μίαν πέτρα ἔχει ἀξίαν φυλακτομένη καὶ οὐχὶ στολιζούσα τὸ δάπεδον.

Εἰς τὴν πρόψιν καὶ εἰς τὸν γυναικωνίτην ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα λείψανα βυζαντινῆς τέχνης, ὡς ἐπίσης εἶδωμεν γείσων τεθραυσμένα εἰς ἑθρολιθίας τοῦ χωρίου τούτου. Εἰς τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ὑπάρχουσιν τέσσαρες κίονες ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

Ἡ τελευταία λέξις τῆς ἐπὶ τοῦ δαπέδου ρηθείσης ἐπιγραφῆς φαίνεται ὅτι λέγει *αμω* (ἀμῆν), ἀλλ' ἴσω, νὰ εἶναι *αμη* καὶ τότε ἔχομεν τὴν χρονολογίαν 1418, ἔτος καθ' ὃ ἡ ἐκκλησία θ' ἀνεκαιώθη. Ὅπως δὴποτε καὶ ἂν ἔχει τὸ πρᾶγμα, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὑπῆρξεν ἐκκλησία με βυζαντινὸν ρυθμὸν ἀφαιρωμένη εἰς τὴν ἀγίαν Παρασκευῆν.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1357 ἄρχοντες τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου διετέλεσαν οἱ Τόκκοι ἐπὶ μίαν περίπου ἑκατονταετηρίδα. Ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν δυτικῶν τούτων κυριαρχῶν ὠλοδομήθησαν μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαι μετὰ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μετὰ τρεῖς θόλους, *atre navi*, ὡς λέγει τὸ ἐγγράφον — δαπάναις ἡγεμονίων τοῦ οἴκου τούτου, αἵτινες καὶ τὰ ἐπράκθησαν πρὸς συντήρησιν. Εἶναι δὲ : ἡ «Ἀναφανήτρα», ἧτις εἶναι εἰς τὰ βουνά, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὅστις ἦτο εἰς τὸ φρούριον ἔνθα καὶ ἡ μεσαιωνικὴ τῶν Ζακυνθίων πόλις, ὁ ἅγιος Νικόλαος Μεγαλομύτης εἰς τὸν Σκοπόν. Καὶ ὁ Προφήτης Ἡλίας εἰς τὸ *Ψήλωμα* ἦτο τοῦ αὐτοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Οἱ σεισμοὶ κατέστρεψαν καὶ αὐτούς, οἰκονομικοὶ δὲ λόγοι δὲν ἐπέτρεπον ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ ἢ ἐπιδιορθώσει τῶν κτιρίων νὰ διατηρηθῆ ἡ βυζαντινὸς ρυθμὸς. Ἀπόδειξις εἶναι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος τοῦ φρουρίου, οὗτινος σφίζονται τὰ εἰρηπία ἅτινα δηλοῦσιν ὅτι ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ οὐδὲ κατ'

Γ. ΧΑΛΕΠΑ

Άγγελος

ιδέαν διατηρήθη ὁ βυζαντικὸς ρυθμὸς. Τῷ 1841 ἡ Ἰόνιος Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ὅλα τὰ οἰκήματα καὶ κτήματα τοῦ φρουρίου διδουσα εἰς ἕκαστον ἰδιοκτήτην τὴν δέουσαν ἀποζημίωσιν. Ἐκτοτε ἡ μονὴ κῦτη τῶν καλογραϊῶν, ἠνώθη μετὰ τῆς ἐτέρας γυναικείας μονῆς τῆς Μητροπόλεως, ἧτοι τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν ξένων. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Προδρόμου, ἔμεινε συνεπῶς ἄνευ ἱερῶν σκευῶν. Ὅμως τὸ πρῶτον ἐχρησίμευσεν ὡς ἀγγλικὸν σχολεῖον, ἔπειτα δὲ ὡς ἀποθήκη καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν εἰς τὴν διάθεσιν οἰουδῆποτε. Τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα καὶ δὴ τὰ ἱερά δέον νὰ εἶναι σεβαστά. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἐνόησε οὐδαὶς λαμβάνει πρόνοιαν διὰ τὰ πράγματα ἐκεῖνα, ἅτινα τιμῶσιν ἕνα τόπον.

Ἐν τούτοις ὁ σεισμὸς τοῦ 1893 ἐπέδρασε σπουδαίως ἐπὶ τοῦ ναοῦ τούτου καὶ οὕτω σήμερον ὑπάρχουν μόνον λείψανα. Εἰς τὴν πρόοψιν τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχε πλᾶξ παριστώσα τὸν Προδρόμον. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο καταπεσὸν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ὁ φρουράρχος κ. Βρονταμίτης τῷ 1895 ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογικὴν ἐταιρίαν. Καὶ ὁρθῆ ἡ σκέψις, διότι εἰμεθα τῆς ἰδέας ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρ-

χει ἐν μουσεῖον, εἰς ὃ νὰ περισυλλέγωνται ὅλα τὰ χριστιανικὰ λείψανα τῶν παρελθόντων πονηρῶν χρόνων, ἵνα ἐκεῖ ὁ ἐπιστήμων δυνήθῃ νὰ εὕρῃ τὰ στοιχεῖα νὰ μελετήσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὰ εἰρεπία τοῦ ὁρθόδοξου τούτου ναοῦ τοῦ Προδρόμου, ὅστις ἦτο ἄλλοτε μητρόπολις τῆς νήσου Ζακύνθου, εὕρισκε μόνον λατινικὴν ἐπιγραφὴν γραμμῆν πρὸς τὰ ἀριστερά τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἠνωθεν κενοῦ, εἶθαι ἦτο εἰκὼν ἀφιερωμένη ὑπὸ Ἐνετοῦ εὐπατρίδου καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς δεύτερον παρατραπέζιον Προσκυμίδης, διότι κατὰ τὰς ἐορτάς, εἰς ἐγένετο ἐν τῷ ναῷ ἐκεῖνῳ ἡ θεία λειτουργία. Ἴδου ἡ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπιγραφὴ :

Deo et patriae omnia debeo
Giov. Bianco MDLXII

τούτῃστι : Τῷ θεῷ καὶ τῇ Πατρίδι τὰ πάντα ὀφείλω. Ἰωάννης Βιάγκος 1562.

Ἐν τῷ φρουρίῳ σώζονται ἐρείπια τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἀφιερωμένης εἰς τὸν Σωτήρα *Salvatore* λεγόμενον *Duomo*, παλαιὰς δυτικῆς Μητροπόλεως, πολῦτιμα βυζαν-

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

τικακοῦ ρυθμοῦ, ἐφ' οἷς διακρίνονται ἀκόμη βυζαντικὰ καὶ τοιχογραφίαι ἐφ' ὕψοις, καλῆς τέχνης, παριστάνουσαι τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ τὴν Ἁγίαν Ἐλένην καὶ ἄλλους ἁγίους. Τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ εὐλογούντος τώρα μόλις φαίνονται τὰ ἴχνη τῶν χρωμάτων ἕνεκα τῶν προσβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τῶν φυμένων χόρτων. Παρὰ τῇ μητροπόλει ταύτῃ ἔκειτο καὶ τὸ παλαιὸν δυτικὸν ἐπισκοπεῖον. Περίεργον εἶναι πῶς οἱ δυτικοὶ ἱερεῖς ἐγκατέλειψαν τὸν ναὸν καὶ δὲν προσεπάθησαν τὴν διατήρησίν του. Ὁ δυτικὸς οὗτος ναὸς ἦτο ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς νήσου ἀνεκκινίσθη ἐπὶ Πάπα Σίξτου τοῦ Ε' οὕτως καὶ τὸ στέμμα ἔκειτο ὀπισθεν τοῦ *altare maggiore*. Ἐπίση: ἐν τῷ φρουρίῳ ὑπῆρχε μεσαιωνικὴ δυτικὴ μονὴ μετὰ λαμπρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ αὕτη ἦτο βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ.

Ὁ διερχόμενος τὰ διάφορα τοῦ φρουρίου μέρη βλέπει λείψανα ἀρχαῖα, ὡς τεμάχιον ἰωνικοῦ κίονος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, τεμάχια ἐπιγραφῶν λατινιστί, συντρίμματα βυζαντιακῆς τέχνης κοσμημάτων, λίθων, διαζωμάτων, τεμάχια τοιχογραφῶν ἐφ' ὕψοις καὶ ἄλλα τοιαῦτα μαρτυροῦντα ὅτι ὑπῆρχόν ποτε ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ κατὰ βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ.

Ὁ ὑπολογιστὴς κ. Πέτρος Κ. Σουμίλας, ἀνὴρ ἐπιστήμων καὶ εἰς ἄκρον φιλότεχνος, διαμένων ἀπὸ τινος εἰς τὸ φρούριον συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ περισυλλέξῃ πᾶν ἀρχαῖον καὶ μεσαιωνικὸν λείψανον ἔστω καὶ μικρὸν τεμάχιον καὶ σχηματίσῃ ἐν τῷ φρουρίῳ μικρὸν μουσεῖον. Εὐ-

χόμεθα νὰ διαμείνῃ ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ πολὺ ὁ φιλότεχνος οὗτος ἀνὴρ ἵνα σὺν τῷ χρόνῳ διασώσῃ ὅ, τι σκόρπιον καλλιτεχνικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν εὕρισκεται ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ τοποθετῶσιν ἔπειτα ὅπου δεῖ.

••

Εἰς τὸν δρόμον τὸν ἄγοντα εἰς τὴν Πόρχαλιν καὶ συνεπῶς καὶ εἰς τὸ φρούριον ἔκειτο ἡ ὀρθοδοξία δυτικῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Τῆς μονῆς ταύτης ὁ ναὸς ἦτο μέγας καὶ ὡς εἶπομεν βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ, ἔφερε δὲ καὶ τὸ στέμμα τῶν Δε Τόκων. Δὲν ἔφερε μόνον ἡ μονὴ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡλιοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὑπῆρχε καὶ ὁρθόδοξος Ἁγία Τραπέζα. Σεισμὸς κατέστρεψε τὸν ναὸν καὶ τότε ὠκοδομήθησαν δύο μικροὶ ναοί, ὁ εἰς ὁρθόδοξο: πρὸς τὸν δρόμον τὸν ἄγοντα εἰς τὴν Πόρχαλιν καὶ ὁ ἕτερος λατῖνος πρὸς τὸν δρόμον τοῦ *Ψηλώματος* τὸν νῦν ὁδὸς *Φιλικῶν* καλούμενον. Οἱ σεισμοὶ τοῦ 1893 κατέστρεψαν τοὺς δύο τούτους ναοὺς, τοὺς κεκλιμένους ἐν κτήματι ἀνήκοντι εἰς τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὁ ὁρθόδοξος ἐκ τῶν ἐνότων ἀνεκκινίσθη καὶ ὁ δυτικὸς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέρας κατέρρεε καὶ πέρου δυστυχῶς ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας διετάχθη ἡ καταδάφισις τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ναοῦ καὶ ὅμως ἔχασαν λίαν εὐνοϊκὴν περίστασιν διὰ νὰ τὸν ἀνακκινίσουν. Λείψανά τινα βυζαντιακῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ἐπιγραφῆς λατινικῆς κείνται ὑπὸ τὰς πέτρας καὶ μόνον τρία τέσσαρα τεμάχια διεσφύλαξαν εἰς τὸ δυτικὸν ἀρχιεπισκοπεῖον. Διὰ τὴν ἄρα γε νὰ μὴ διαταχθῇ ἐπιμε-

Γ. ΧΑΛΕΠΑ

Φιλοσοφία

λής έρευνα παρά ειδικού περί περισυλλογής και των λοιπών λειψάνων, έγγραπτων κοσμημάτων και επιγραφών πριν ή άπωλεσθώσι ;

..

*Ελθωμεν τώρα εις την ρηθείσαν μονήν της Υπεραγίας Αναφωνητριας.

Κατά την άλωσιν της Κωνσταντινουπόλεως έμπορικόν πλοϊόν, άναχωρήσαν εκ της πόλεως ταύτης έναυάγησε πλησίον της νήσου Ζακύνθου. Μεταξύ των λειψάνων του πλοίου, εκ των υπό των κυμάτων έκβρασθέντων επί δυτικής τιός παραλίης της νήσου ταύτης, ήτο και μία μεγάλη εικόνα. Ποιμένες βόσκοντες τά πρόβατα εις τό παρακείμενον βουνόν, τουτο ιδόντες, έκαμον γνωστόν τό γεγονός εις τους ιερείς, οτινες παρακολουθούμενοι υπό των κατοίκων, μετέβησαν επί τόπου και εύρον, έντός βάτου, εικόνα της Θεοτόκου. Ώκοδόμησαν εκ του προχείρου εκκλησίδιον, εν ώ κατέθεσαν την πολυτίμον εικόνα, ης ή σήμη άμέσως διεδόθη, από στόματος εις στόμα άνά πάσαν την νήσον.

Μετ' ου πολύ ήκοδομήθη λαμπρός ναός και μονή ιδίαις δαπάναις της ήγεμονίας δε Τόκων, ητις διέθεσεν και τά υλικά μέσα πρόσυνηρησιν της μονής. Η έπιφανής αύτη μονή κείται προς δυσμάς του χωριου Πλεμοναρίου. Έν τη μονή ταύτη έμόναζεν ο άγιος Διονύσιος διότι ειχεν αυτήν λάθει παρά της ένετικης κυβερνήσεως τώ 1568 πατριονικώ δικαίωμα και την κατείχε μέχρι του 1622 όποτε άπεδήμησε προς Κύριον.

Ας αναφέρωμεν καλλιτεχνικόν έπεισόδιον.

Άμέσως ήρξατο ή διήγησις των θαυμάτων της Θεοτόκου Αναφωνητριας, διό πληθος των έν πόνοις και στεναγμοίς μετ' εύλαθείας προσερχομένων εύρισκον ανακούφισιν. Την εικόνα τη αίτήσαι των έκάστοτε ήγουμένων και τη διαταγή των προβλεπτών Ζακύνθου, μετέφερον χάριν της άνομβρίας εις την πόλιν, ένθα διέμενεν έως ου βρέξη. "Όταν ή εικόνα ήρχετο εις την πόλιν πληθος πιστών συνέρρεεν προς προσκύνησιν και ή ώφέλεια ή υλική ήτο μεγίστη. Οι χριστιανοί προσέφερον αναθήματα και χρήματα. Έν τη πόλει ή εικόνα διέμενεν εις την εκκλησίαν των Αγίων Αποστόλων, της οποίας επί τινα καιρόν ήτο έφημέριος ο ήρωας του έπεισοδίου, ο Φραγκίσκος Καλλέργης άγιογράφος. Ο ιερεύς ούτος έσκέφθη κύφα ν' αντιγράψη επί σανίδος του ίδιου μεγέθους την εικόνα της Αναφωνητριας. Σκοπός της πιστής αντιγραφής ήτο, έν καιρώ μελλούσης άνομβρίας, έκθέση ο έφημέριος την εικόνα και ώφεληθη των είσοδημάτων. Όρθή ή σκέψις του, άλλ' απέτυχεν. Ο ήγούμενος και οι μοναχοί, άμα τώ άκούσματι έγέγοντο μακινώδεις. Έτρε-

ξαν εις τάς εκκλησιαστικάς και διοικητικάς άρχάς. Πάσα δικαιολόγησις του καλλιτέχνου έφημερίου απέβη ματαία. Ο ήγούμενος κατώρθωσε τό ποθούμενον. Ο εύπιστος όγλος έχαρακτηρίσεν ιερόσυλον τόν δυστυχή άγιογράφον.

Τέλος προς άρσιν περαιτέρω σικνδάλου οι Σύνταγνοι Ζακύνθου κατώρθωσαν τη 8 Ιουνίου του έτους 1677 να εκδώση ο προβλεπτής Ιάκωβος Κορνέρ διάταγμα, εις ο άναγινώσκονται και τά εξής. «... ήλθεν εις γνώσιν ήμων ότι, ένφ ή ίδια εικόνα εύρίσκατο εις τόν ναόν των Αγίων Αποστόλων, ο αιδεσιμώτατος έφημέριος Φραγκίσκος Καλλέργης, οστις είναι και ζωγράφος εικόλων ν' αντιγράψη αυτήν κατά τό ίδιον μέγεθος και πιστότατα. Νομίζοντες ότι τουτο είναι άπρεπές και έπιβλαβές εις τό πρωτότυπον διατάττομεν σεβασμού ένεκα, να μεταφερθή τό αντίγραφον της εικόνας εις την Μονήν της Αναφωνητριας και μείνη παρά τό πρωτότυπον, χωρίς ποτέ να δύναται τις να τό παραλάβη.»

Ότως ο τόπος ήσύχασε και τό έπεισόδιον έληξε προς όφελος της μονής και υλικήν ζημίαν του άγιογράφου έφημερίου.

Η Βυζαντινή αύτη εικόνα έν έμεινεν ώς ήλθεν από την Κωνσταντινουπόλιν. Καθότι εκ του Κώδικος της μονής μακράναιμεν ότι τη 16 Δεκεμβρίου του έτους 1635 ο προβλεπτής Στέφανος Καπέλλος, διδει άδειαν εις τόν ήγούμενον της μονής Ιερόθεον Μούσουρον όπως έπισκευασθή ή εικόνα μετά πάσης επιμελείας και προσοχής μόνον εις τά μέρη έκείνα ένθα ειχεν ανάγκην επισκευής. Τό ίδιον έγγραφο άναφέρει ότι ή εικόνα ήτο ζωγραφημένη επί σανίδος, ητις ένεκα της άρχαιότητός της εις πολλά μέρη (piu parti) ήτο τεθραυσμένη επίσης δε ότι σχεδόν δέν διακρίνεται τό εικόνημα (non si può figurare et discernere).

Έν τώ ναφ τούτω τό παλαι περιείχε και δυτικόν παρεκλήσιον (altare).

Η μονή αύτη ήτο publico jure patronato και εδίδετο πάντοτε παρά της Κυβερνήσεως εις διαπρεπή πρόσωπα. Μετά τόν θάνατον του Αγίου Διονυσίου ή μονή αύτη συνεδέθη μετά της δημοσίας εκπαιδεύσεως Ζακύνθου διότι διάταγμα δουκικόν του 1623 διατάττει να αύτη προσφέρει δουκάτα έτησίως έκάτον πενήκοντα προς συντήρησιν του διδασκάλου της κοινότητος. Την μονήν ταύτην τώ 1623 παρέλαθεν ο Ιερόθεος Μούσουρος, και τούτου άποθάνοντος παρέλαθεν αύτην ο Ζαχαρίας Βλαστός και έπειτα ο μητροπολίτης Σεβαστείας Ιωσήφ Δόξας και έπειτα ο Ιώσαφ Κίμινις, ο Γεώργιος Μαλάκας, ο κόμης Ν. Καψοκέφαλος ιερεύς, ο Γεώργιος Μυλωνάς ιερεύς και τέλος τώ 1783 παρεχωρήθη τώ κόμητι Στυλιανφ Φλαμπουριάρη και άπογόνιοις αυτού, τη υποχρεώσει να

διατηρηθή ή μονή, να διατρέφονταί δέκα καλόγηροι και να πληρώνονται τακτικά έτησίως τά δουκάτα δια την εκπαιδευσιν.

Η ιστορική αύτη μονή είναι εισέτι εις την κυριαρχίαν και κατοχήν της οικογενείας του ρηθέντος κόμητος, αλλά ουτε ή μονή διατηρείται, ουτε μοναχοί διατηρούνται, ουτε δια την εκπαιδευσιν δίδονται τά 150 δουκάτα έτησίως.

..

Η Ζακύνθος προς τό νοτιοανατολικόν μέρος διαμελίζεται εις αξιόλογον μειοκίνου διαπλάσεως κοινωιά ήερσόνησον, ητις άπολήγει ΝΔ εις άπόκηρνον ακτήν, ητις μετά του άκρωτηρίου Γέρακκ, σχηματίζει τόν κόλπον Λαγανά.

Η ώραία αύτη ήερσόνησος ητις ύψούται 480 μέτρα και καλείται Σκοπός έχει μονήν και Βυζαντιακόν ναόν άπειρωμένον εις την Θεοτόκον Σκοπιώτισσαν. Η παλαιά αύτη μονή ή άλλοτε καθ' όλα πλουσιωτάτη είναι τώρα διηλελυμένη. Σώζεται όναός εισέτι σταυροειδής τό σχήμα, μετά του θόλου του νάρθηκος, του μαρμαρίνου εικονοστασίου, του γουμειου, των κελίων, του ξενωνος, των οικημάτων και των πολλών λειψάνων, άτινα δεικνύουσι τό παλαιόν μεγαλείον. Η μονή αύτη ήτο σεβαστή και προσήλιος ου μόνον τοις ορθοδόξοις, αλλά και τοις δυτικοίς, οτινες μάλιστα είχαν και παρεκλήσιον (altare) έν τώ ναφ, όπου και νύν ύπάρχει τό άγιον βήμα και τά χειρώδη δια ήερουργίαν συμφώνως τώ δυτικφ δόγματι. Όμως μένει άχρηστος διότι δυτικοί ιερείς δέν μεταβαίνουσι πλέον προς ήεροπραξίαν. Δέν έχομεν επισήμους πληροφορίας περί της ίδρύσεως του παλαιου τούτου μοναστηρίου, ουδέ γνωρίζομεν τι άσφαλές περί της ώραίας Βυζαντιακής εικόνας της Σκοπιώτισσης, ητις κατά τόν δέκατον τέταρτον αιώνα ήτο ήδη επί του Σκοπού. Ο Διονύσιος Βαρβιάνης έν τοις άνεκδότοις χρονικοις άτινα σφζονται εις τό έν Ζακύνθφ άρχιεπισκοπικόν ιστορεί ότι ή οικογένεια Λογοθέτη κατέχει έγγραφο δηλούν ότι ο ναός παραχωρήθη υπό Λεονάρδου δε Τόκκ δεσπότου της νήσου, ότι ήγέρθη ζήτημα δια την παραχώρησιν μεταξύ του ευγενους Πετρούτσου δε Βονιβέντη όνομαζόμενου Ροΐδου και τινος ιερομονάχου Ιωαννικίου, και ότι ο συμβιβασμός έγένετο τώ 1446 τή ενεργεία του Νικολάου Φράγκου άρχηγου (capitano) της πόλεως και νήσου Ζακύνθου, ότι τώ 1465 υπεχρεώθη ο Ιωνάς Γλαρεντιανός θετός υιός του Ιωαννικίου να πληρώνη κατ' έτος προς τόν Βονιβέντην δέκα άσπρα κηρού και έν σιμοδάρι άμυγδαλων. Δυστυχώς ο Βαρβιάνης δέν άντέγραψεν όλον τό πολυτίμον τουτο έγγραφο εις τά χρονικά του.

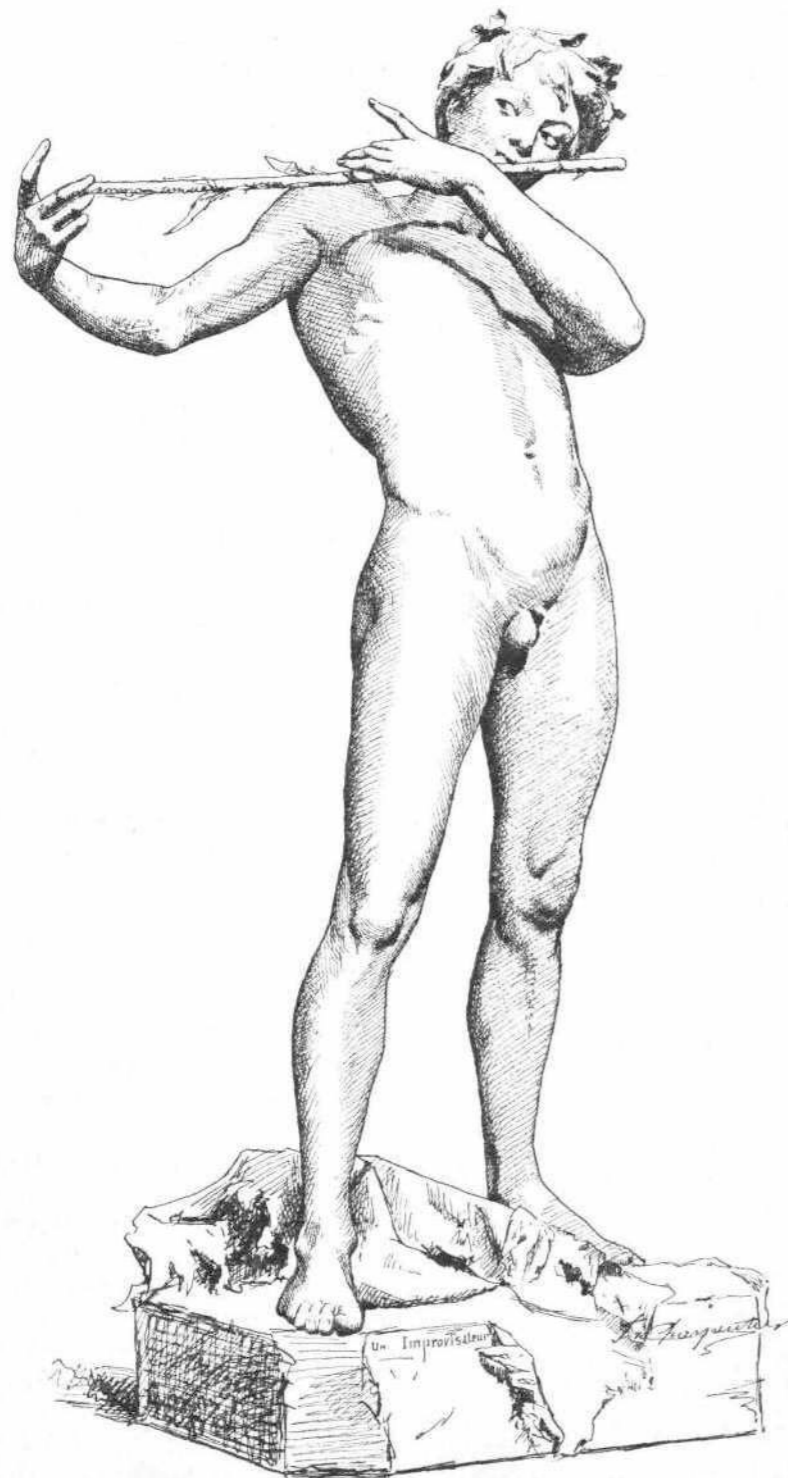
Σύν τώ χρόνω ή μονή είχε παρακμάσει. Τώ

1516 περιήλθεν εις την κυριότητα των κομητών Λογοθέτη. Κατά τάς αρχάς του δεκάτου έβδομου αιώνος άρρίκατο έν τη νήσω ο μητροπολίτης Κορινθίου Άνθιμος μετά του ιερομονάχου Άρθαντάκη οτινες άπεφάσισαν να μονάσωσιν εις τόν Σκοπόν. Ούτω τώ 1624 παρέλαθε δια βίου την μονήν παρά των Λογοθετών των έπιθυμούντων την άνορθωσιν της μονής. Ο Άνθιμος γίνεται ήγούμενος. Η σήμη της Θεοτόκου Σκοπιώτισσης, ή έπιφανής διαγωγή του χριστιανικού βίου του μητροπολίτου, έδωσαν άμέσως, χάριν του ζήλου και της ενεργείας, ζώην εις την μονήν. Βλέπων ο ήεράρχης ότι αι εισπραξίεις της νήσου δέν ήρκουν, έζήτησε την συνδρομήν των Κορινθίων, οτινες έφάνησαν γενναίοι. Δια των εισπραξέων άνεκαινώθησαν τά πάντα. Ένώ αι έργασίαι έβαινον αίσίως, άπέθανεν ο μητροπολίτης και της μονής ήγουμένευσεν ο ιερομονάχος και μετά τόν θάνατον και τούτου έπανήλθεν εις την εξουσίαν των Λογοθετών, οτινες εισέτι την κατέχουσιν. Η μονή όμως είναι διαλελυμένη και έστερημένη όλου του παλαιου πλούτου άμα δε έχασε και την σήμην των παρελθουσών έποχών, ένεκα των ιδιοκτητών.

Του ναου άλλοτε οι τοίχοι ήσαν όλει κατάφαρτοι άγιογραφιών έφ' ύγροίς. Την σήμεραν δυστυχώς μόνον μέρος διασφζεται χάρις εις την άμάθειαν των διευθυνόντων. Δυστύχημα είναι ότι δέν γνωρίζομεν τό όνομα του ζωγράφου, επιγραφή μόνον λέγει: «1699 δέησις του δουλου του Θεου Ευθύμου ιερομονάχου Λογοθέτη και ήγουμένου του άγιου μοναστηρίου τούτου. Ιουλίου 8.» Ισως άλλη επιγραφή μη διασφθεισα έφερε τό όνομα του καλλιτέχνου. Προσέτι άλλοτε τό δάπεδον ήτο έστολισμένον μετά ψηφωθημάτων. Προσέτι ο ναός ήτο πλούσιος, πλουσιωτάτος από βυζαντινά χρυσόπαστα ιερά άμφια, έντέχνως συνυφασμένα μετά χρυσου και μετάξης χρωματιστής, έχοντα ιεράς παραστάσεις. Α. γ. επιμανία παρίστανον τόν Ευαγγελισμόν, μία ρομφαία την Παρθένον επί θρόνου μετά του Χριστου, άγγελων και άγιων, εις άλη παρίστανε την αποκαθήλωσιν. Είχε λαμπρόν ξύλινον σταυρόν επί του ύποίου ήσαν γλυπτά αι έώδεκα δεσποτικά έερατά. Επίσης ή μονή ήτο πλούσια από περγαμηνάς και χειρόγραφα. Άγνωστον ήμιν ή τύχη πάντων τούτων των Βυζαντιακών κειμηλίων.

Η εικόνα της Σκοπιώτισσης αύτη αύτη είναι άριστούργημα. Η ώραία εικόνα μετ' άργυρου πλαισίου όλως κοσμημένου, είναι τεθειμένη επί έπίσης άργυρου θρόνου. Εις τό όπισθεν της εικόνας ύπάρχει έπίσης εξ άργύρου ανάγλυφον ώραιον της Θεοτόκου μετά κοσμημάτων και του οικασήμου της οικογενείας Λογοθετών.

Η εικόνα αύτη μεταφέρθη εις την πόλιν έπισήμως κατά τάς σεισμικάς περιόδους, και παρέ-

F. CHARPENTIER

Αύλητής

(Μουσείον Λουξεμβούργου)

HOIMENIS

ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

SERENATA VENEZIANA

Was ich irrte, was ich strebte,
Was ich litt und was ich lebte,
Sind hier Blumen nur im Strauss.

Goethe

Τῷ Στεφάνῳ Μαρτζώκῃ

Ἐπὶ πολύχρωμα φανάρια στολισμένη
μία γόνδολα σὰ φάντασμα πηγαίνει,
μία μυχρονδιά βαρειά ἀπὸ τζεντοαμίνα
μαζὶ μὲ τὰ τραγούδια ἀνεβαίνει.

Ἐπὶ μακρὰ, μεσάνυχτα σημαίνει,
παύουν τὰ τραγούδια, καὶ σιωπᾶνει
κάθε φωνή, παύουν τὰ μανδολίνα,
μονάχα εἰς τὰ μπαλκόνια ἀνεβαίνει
ἡ μυχρονδιά βαρειά ἀπὸ τζεντοαμίνα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΒΑΝΕΛΛΗΣ

μενεν ἕως οὐ ἔπαυον οἱ ἰσχυροὶ οὗτοι σεισμοί.

Ἡ λιτανεῖα τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἱερᾶς εἰκό-
νος ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν οἰκείαν μονὴν ἐγένε-
το ἐπίσης ἐπισημῶς, δυνάμει προκηρύξεως
τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Οἱ σεισμοὶ τοῦ 1893
ἔβλαψαν πολὺ τὴν μονὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν
καὶ μετέφερον τὴν εἰκόνα εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ, ἔνθα διέμεινε μέ-
χρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1902.
Οἱ φιλότιμοι ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ, τῆ
συνεισφορᾶς τῶν Ζακυνθίων ἐπιδιώξασαν τὰ
πάντα καὶ οὕτως ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν εἶναι
ἐκ νέου εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῆς διαμονήν. Ὅμως
τὰ πράγματα ἠλλάξαν. Δὲν μεταβαίνουν πλέον
ἄθροοι οἱ πιστοὶ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ πρὸς προσκύ-
νησιν τῆς περιαλήτου εἰκόνας, οὐδὲ ἔχει ἡ μο-
νὴ τὰ πλούτη τῶν παρελθουσῶν ἐποχῶν.

Κάτωθεν τῆς μονῆς ταύτης πρὸς ΝΑ εἶναι
ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μεγαλομάτου,
ἄλλοτε βυζαντιτικοῦ ρυθμοῦ. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ
εἶδομεν δύο κορινθιακὰ κιονόκρανα ἄνευ ἐλικῶν
καὶ λείψανα εἰς τὸ δάπεδον βυζαντικῶν μου-
σειωμάτων.

[Ἔπεται συνέχεια].

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ *)

Η Άγγλική διοίκηση δὲν ἦτο ἡ ἀποικία τις Νορμανδῶν. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἀρχιτέκτονες Νορμανδοὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν ἱερῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, Νορμανδῶν, εἶνε ἐκεῖνοι αἵτινες ἀνήγειρον τοὺς πρώτους Γοθικοὺς Ναοὺς τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Εἰς τὴν Άγγλικήν, ὡς καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ τὴν Γερμανίαν ἢ Γοθικὴ τέχνη, διακρίνεται ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς οὐ μόνον διὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν αὐτῆς μορφῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ προσερχομένου εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Κατὰ τὴν πρώτην περίδον τοῦ Μεσαιῶνος οἱ καλλιτέχνη ἀνέκουν ἀποκλειστικῶς σχεδόν εἰς τὸν κληρὸν. Οἱ κοσμικοὶ διαδραματίζουσι εἰς τὴν τέχνην δευτερεύον ὄπως πρόσωπον. Ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐκκλησία λαμβάνει ἰσχυρὸν μείζονα καὶ ἡ Μητρόπολις κυριαρχεῖ τοῦ Κοινοβίου.

Μετὰ τὸν XIII αἰῶνα, συνεπιέρη τῆς ἀρχαίμενης καλλιτεχνικῆς κινήσεως ἣτις ἐξεδηλώθη περὶ τὰ τέλη τοῦ XII αἰῶνος, παρατηροῦμεν ὅτι οἱ ἀρχιτέκτονες εἶνε κοσμικοὶ, οὐχὶ πλέον κληρικοὶ, ὡς πρότερον ὑπῆρχον ἐν τούτοις καὶ πρὸ τῆς τέχνης ταῦτες ἀρχιτέκτονες κοσμικοὶ καὶ ὑπῆρχον ὡσαύτως μετέπειτα ἀρχιτέκτονες κληρικοὶ. Δὲν πρέπει συνεπῶς νὰ ἀποδόσωμεν εἰς γεγονόσ; τοῦτο ἀντιδρῶσιν οἰκονόμοι κατὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. "Ἄλλως τε αἱ μοναστηριακὰ ἀρχαὶ δεικνύονται πολὺ βοηθητικαὶ καὶ εὐνοϊκαὶ εἰς τὸ νέον σύστημα αἱ Βενεδικτῖνοι ἰδίως συνετέλεσαν πολὺ εἰς τὸ νὰ τὸ διασώσωσι.

Ἄλλ' ὅ,τι ἦτο ὁ κανὼν ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἡ ἐξείρεσις, καὶ βλέπομεν μετ' οὐ πολὺ αὐτὰς τὰς μονὰς νὰ προστρέχωσιν εἰς ἀρχιτέκτονας κοσμικοὺς διὰ τὰς οἰκοδομὰς καὶ τοὺς ναοὺς των.

Πολλὰ συμβάντα παρασκευάζουσι τὴν δρῶσιν τὴν ὁποῖαν οἱ κοσμικοὶ θὰ διαδραματίσωσιν ἐν γένει εἰς τὰς τέχνας. Αἱ Σταυροφορίαι φέρουσιν ὄχι πλέον στίφη προσκυνητῶν καὶ ἐθελοντῶν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, ἀλλὰ λαοὺς καὶ ἔθνη ὀλόκληρα ἐνώπιον τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπηρραζήσουσι κραταιῶς τὴν φαντασίαν τοῦ κόσμου διὰ τῶν μεταναστεύσεων λαῶν μεταβαίνόντων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ πάρου τοῦ Σωτῆρος. Ἡ δύναμις τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἐξησφάλισε τὴν τάξιν. Ἐδοθήθη δὲ τὴν πρόδον ἐν γένει διὰ τῆς ἐργασίας. Ἡ ἐκπαίδευσις διακίδεται ἐπὶ μάλλον ἔξω τῶν μοναστηρίων, χάρις εἰς αὐτοὺς τοὺς μοναχοὺς, οἵτινες ἐν τούτοις διετήρησαν τὰς ἀρ-

χάς. Ἡ αὐξουσα ἡσυχία εἶδεν περισσοτέρως ἐλπίδας εἰς τοὺς κοσμικοὺς πρὸς πνευματικὴν ἐργασίαν. Τέλος ὑπὲρ τι καὶ ἄλλο ἡ μεγάλη κίνησις τῆς κοινότητος ἢ ἀπλῶς ἢ δημοτικῆ (ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἀκόμη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ) ἐργεταὶ ἐπίκαιρος, οἱ αὐτοὶ οἱ ἄν ὡσιν αἱ ἀφορμαὶ καὶ αἱ ὄψεις τῆς αἰ διαφορῆς καὶ τὰ βίαια μέτρα τῆς, ὅπως ὁμοίως εἰς τὴν κοινωνίαν ἰσχυρὰν ὄθησιν ἐπὶ τὰ πρόσω.

Σημειωτέον ὅτι αἱ πόλεις αἵτινες διεξεδίκασαν πρῶται τὴν κοινὴν αὐτῶν ἀπελευθέρωσιν εἰσὶν ὡσαύτως αἱ πρῶται, αἵτινες ἀνήγειρον μνημεῖα γοθικά. Ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ δήμου ἐνοῦνται ἐν τῷ θεσκευτικῷ αἰσθηματι, διὰ νὰ προσκαλέσωσιν, ἐπὶ μάλλον καταπληκτικοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ ἀναπτύξεως τῆς τέχνης. Ἡ ἀντιζήλια τῶν πόλεων ἰσχυρότερα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν θεσκευτικῶν τάξεων τῶν κληρικῶν ταγματῶν. Ποθοῦσι εἰς τοὺς ναοὺς των αἱ πόλεις τὸ μεγαλεῖον. Θέλουσι τὸν ναὸν αὐτῶν ἀστράπτουσα, αἰγλήεντα, πολυτελῆ. Θεωροῦσιν ἐν τῷ ὑπεροπτικῷ αὐτῶν καὶ ἀντιζήλω πνεύματι, ὅτι ὁ ναὸς αὐτῶν δὲν εἶνε μόνον ἡ μαρτυρία τῆς ἐκυτῶν πίστεως ἀλλὰ καὶ τὸ σύμβολον τῆς ἰσχύος τῆς πόλεως.

Εἶναι ὁ ναὸς, ὡς λέγει ὁ Michelet, ἡ κοινοὶα τοῦ λαοῦ. Ἡ οἰκία τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο ἐρείπειον εἰς ὃ ἐπαυήρητο τὸ ἐσπέρα, ἦτο στιγμιαίον καταφύγιον. Δὲν εἶχεν κυρίως εἰπεῖν ἢ μίαν μόνον ἀληθῆ οἰκίαν, τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν ἦτο μάταιόν τι τὸ νὰ εἶχῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἄσυλόν του εἰς τὴν ἐκκλησίαν του.

Ἦτο τοιοῦτοτρόπως ὁ ναὸς τὸ καθολικὸν ἄσυλον, παγκόσμιον. Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ κατέρχυν ἀπὸ τὴν στέγην τοῦ ναοῦ ὀλόκληρος. Ὁ ἄνθρωπος προσήχθη εἰς τὸν ναὸν του ἢ κοινότης ἐξέδιδαν ἐκεῖ τὰς ἀποφάσεις τῆς. Ὁ κώδων τῆς ἐκκλησίας ἦτο ἡ φωνὴ τῆς πόλεως. Ἐκάλει τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν, εἰς τὰς ἀστρικάς ὑποθέσεις ἐπίστεως, εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ ἐλευθερίας. Ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου συνῆλθον ἀπεσταλμένοι τῆς Εὐρώπης ἵνα ζητήσωσι στόλον διὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν. Πολλὰκις εἰς τοὺς ναοὺς αἱ βασιλεῖς κλαῦσι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς Βαυῶνας ἢ τοὺς ἀστὸς οὓς ἤθελον νὰ συμβουλεύθωσιν. Εἰς τὴν Παναγίαν τῶν Παρισίων συνῆλθον αἱ πρῶται γενικαὶ συνελεύσεις (10 Ἀπριλίου 1302) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἐν Βερσαλλίαις Ἁγίου Λουδοβίκου συνεκροτήθη ἡ Ἐθνικὴ συνέλευσις, ἡ ἀρετήρια τῆς Νέας Γαλλίας. Αἱ μεγάλαὶ Μητροπόλεις ἐνεφανίσθησαν οἰονεῖ ὡς ἀμαρτυρία ὑπὲρ τῆς γαλλικῆς ἐθνικότητος κατὰ τοῦ δικταλισμοῦ τοῦ Φεουδαλισμοῦ.

Ἡ ἀφοσίωσις μετ' ἧς ἐπέδθη ὁ κόσμος εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς ἐκκλησίας ἐπὶ μάλλον ἦδη ἐνισχύεται. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν γραφεῖσιν πρὸς τοὺς κληρικοὺς τοῦ Tutbury εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τὸν Hannon, ἐφημέριον τοῦ Sain Pierre — sur — Dive κατὰ τὸ 1145 ἔτος, ἀναγινώσκομεν:

«Εἶναι τι θαυμάσιον ἀληθῶς νὰ βλέπῃ τις τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, τοὺς ὑπερηφάνους ἐπὶ καταγωγῇ καὶ πλούτῳ, τοὺς ἐθισθέντας εἰς βίον θηλυπρεπῆ καὶ πολυτελῆ, νὰ ζευγνύονται αἰφνης φορεῖον, καὶ νὰ μεταφέρωσι αὐτὸ αὐτοῦ λίθους, ἄσβεστον, ξύλα, ὄλας τὰς ὄλας τὰς ἀναγκαίαις διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱεροῦ τεμένου. Ἐπίστε χίλια ἄτομα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔσσυρον ἐν μόνον ἀμάξιον τσσαῦτον ἦτο βαρὺ τὸ φορτίον. Ἄκρα σιωπῆ ἐν τούτοις κυριαρχεῖ. Δὲν ἀκούει τις τὸν παραμικρὸν ψίθυρον. Ὄταν ἵστανται εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἠμιλοῦσι, ὁ λόγος των περιστρέφεται εἰς τὰ ἀκατόμητα, ἀτινα ἐξομολογοῦνται μετὰ δακρύων καὶ πρσευχῶν. Οἱ ἱερεῖς τότε ἀναλαμβάνουσι τὴν εὐγενῆ ἀποστολὴν νὰ καταπνίγωσι τὰ πάθη, νὰ συγχωρῶσι τὰ μίση, καὶ ἐάν τις ἤθελεν εὐρεθῆ τὸσον σκληρὸς ὥστε νὰ μὴ θελήσῃ νὰ συχωρήσῃ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ ἀρνηθῆ νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὰς εὐσεβεῖς τῶν ἱερῶν παρατρύσεις ἀμέσως ἀποσπάται τοῦ φορεῖου καὶ ἐκδιώκεται τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας».

Πολλὰκις οὐ μόνον ὑπὸ πνεύματος πίστεως ἀλλὰ καὶ ὑπὸ αἰσθηματικῆς ἀδελφικῆς ὀφθυόμεναι καὶ ἀμκ ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν πλησίον καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης ἐνοῦνται αἱ γειτονεύουσαι ἐπαρχίαι, ἵνα τὸ ἔργον καταστή ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον ὑψηλὸν καὶ θεαρεστον.

Οἱ κτίσται τῆς ἄνω καὶ κάτω Νορμανδίας π. χ. μεταβαίνουσι ἐπιδοκιματικῶς εἰς Σάρτρην διὰ νὰ λάθωσι μέρος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Μητροπόλεως μὴ ζητοῦντες ἄλλην ἀμοιβὴν εἰμὴ τὴν ἡμερησίαν αὐτῶν συντήρησιν. "Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιὰ ἐργάζονται κατὰ τὴν ἰδίαν δεξιότητα καὶ ἀντοχὴν. Τὴν νύκτα ἀκόμη αἱ ἐργασίαι ἐξκαλοῦσθουσιν ἀδιαλείπτως ὑπὸ τὸ φῶς ὀκλῶν καὶ τὰ παραδείγματα δὲν εἶνε σπάνια τῆς ταιαύτης ἐνθουσιώδους ἠρωῆς περὶ τὴν ἀνέγερσιν ναοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.¹⁾

1) Οὐ μόνον οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Δανίας ὡς καὶ πολλοὶ μεγιστάνες συνετέλεσαν διὰ τῆς ἐλευθεριότητος αὐτῶν καὶ τῆς ἡγεμονικῆς συνδρομῆς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Σάρτρης.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΔΡΟΣΗΣ

ΕΜΝΩΜΑ τῆς ἀναγεννημένης Ἑλλ. γλυπτικῆς, ὁ κορυφαῖος Ἑλλῶν γλύπτης καὶ ὅταν ἐξῆ καὶ ἰδη μετὰ θάνατον. Ὁ Λεωνίδας Δρόσης κατήγετο ἐξ Ἀσκαδίας. Ἐγεννήθη ἐν Ἀθῆναις τῷ 1836, μετὰ τὴν στοιχειώδη δὲ ἐγκύκλιον παιδευσίν μεῖρας ἐπὶ ἐν-εργάβῃ ἐν τῇ Γλυπτικῇ σχολῇ τοῦ ἐν Ἀθῆναις Πολυτεχνείου.

Καθηγητὴν ἔσχε τὸν Βαυαρὸν γλύπτην Ἐρρίκον Σίγγελ, ὃν εἶχε μετακαλέσῃ ἐκ Γερμανίας ὁ αἰοδημος βασιλεὺς Ὄθων διὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ Πολυτεχνείου. Ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ὁ Δρόσης δὲν ἐδράδυνε νὰ ἐπιδειξῇ ζηλευτὰ χαρίσματα προόδου καὶ γόνιμον φαντασίαν ἔσχε συμμαθητὰς τοὺς ἀδελφοὺς Φυτάλας. Μαθητῆς ἐπὶ ἐπεξεργασθῆ ἐπιτυχῶς προτομὴν ἐκ χαλκοῦ τοῦ ναυάρχου Μιαοῦλη, εἶτα ἐξεπένυσεν ἀνδριάντα τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, ἐφέλικύσας πολλοὺς ἐπαίνους διὰ τὴν ὁμοιότητα καὶ τὴν ἀνατομικὴν ἀκριβείαν. Μετ' ἐπταετίας σπουδῆς ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ, καθ' ὃς πάντοτε διεκρίνετο βραβεύομενος, ἀπεστάλη τῷ 1857 ὑπότροφος τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως εἰς Μόναχον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυίας του. Διαγωνισθεὶς αὐτόθι μετὰ πολλῶν ἑτεροεθνῶν δυσπαιδαστῶν, ἔτυχε τοῦ βραβεῖου καὶ μεταλλίου διὰ τὸ κομψὸν καὶ χαριέστατον γυαλίμ του, τὸν Δαυίδ, ὃπερ ἐφιλοτέχνησε τηρήσας ἀπαισίτους τοὺς ἀναλογικῶς ὄρους, δι' ὃν ἐπέτυχε τὴν καλλονὴν καὶ τὴν χάριν. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Δρόση ἀνατυπωθὲν ἐν χαλκογραφίᾳ ἐν πλείστοις ἀντιτύποις ἔτυχε ἐπιδοκιμασιῶν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν Μονάχῳ διετόρησε μελετῶν καὶ ἐργαζόμενος ἐπὶ τετραετίαν. Ἐκεῖ συνεδόθη διὰ στενῆς γνωριμίας μετὸν βαρῶνον Σίμωνα Σιναν, ὁστις πολὺ, ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς, ὑπεστήριξε τὸν Δρόσην, χορηγήσας τὰ μέσα ὅπως μεταβῆ καὶ ἄλλαχού. Ἀπῆλθεν εἰς Λονδίνον, Παρίσιους καὶ Ρώμην ἐνθα ἴδουσε σπουδαστήριον. Ἐν Ρώμῃ ὁ Δρόσης διήνυσε τὴν ὥραιότεραν περιόδον τοῦ καλλιτεχνικοῦ του σταδίου, ἐξεπὼνθη δ' ἐκεῖ τὴν «Πνευλόπην» ἐξαιρετον ἔργον εὐρισκόμενον ἰδη εἰς τὰ Ἀνάκτορα τῶν Ἀθηνῶν καὶ οὐ τὸ πρωτότυπον ὑπάρχει εἰς τὸ ὀφζόμενον εἰς ἐργαστήριον τοῦ Δρόση ἐν ὀδῷ Λιοσίων ἀρ. 14. Ἡ Πνευλόπη παρίσταται γήθουσα τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται ἐπαρκῶς ἐκ τῆς κινήσεως τῶν χειρῶν. Ἐν Ρώμῃ ἔχον ὁ Δρόσης ὡς ὑπόδειγμα τὰ σελτὰ λειψάνα τῆς κλασικῆς τέχνης, εἰς τῆς ὁποίας τὰ μυστήρια ἐνεδῆθεν, ἐποίησε καὶ ἄλλα περικαλλῆ ἔργα, τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ὀλόγλυφον, τὸν Διόνυσον, τὸν Ἀχιλλεῖα, τὰ ὥραιότατα συμπλέγματα τοῦ ἀετώματος τῆς Σιναιᾶς Ἀκαδημίας, τὸν Γάγυρον, καὶ τὴν Σαρφῶ ὀλόγλυφον ἀλλ' ἐν μικρῷ σχήματι ἰ μέτρον καὶ 10 ἑκατοστῶν. Τινὰ τῶν ἔργων τούτων ἐξέβηθεν τότε ὁ Δρόσης εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ καλλιτεχνικὴν ἐκθεσίν, τυχῶν βραβεῖον καὶ τιμηθεὶς διὰ παρασῆμου ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως. Ἐν Ρώμῃ καθὰ βεβαίῳ ὁ τότε συμμαθητῆς του Φιλίπποτης, ἑδαπάνα ἀφθονα χρήματα ἅτινα κατὰ θέσμαι τῆς ἐστῆλλεν ὁ προστάτης του Σίνας. Καθηγητὴν ἐκεῖ ἔσχε τὸν Widmann.

Εἰς Ἀθῆνας ὁ Δρόσης ἐπέστρεψε τῷ 1867, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐδραβεύετο εἰς τὴν ἐν Παρίσιος ἐκθεσίν, τῷ 1868 δὲ διορίσθη καθηγητῆς τῆς γλυπτικῆς ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ Ἀθηνῶν. Τῷ 1872,

*) Συνέχεια.

Α ΔΡΟΣΗΣ

δυναμεία διαγωνισμού, ανέλαβε την κατασκευή του ανδριάντος του Βαρδάκη μετά τεσσάρων αλληγοριών προσωποποιουσών την Έλευθερωθείσαν Ελλάδα, την Ιστορίαν, την Σκέψιν και την Ναυτιλίαν. Διά τον ανδριάντα αυτόν έλαβε 85,000 δρ.

"Αλλά έργα του είνε τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τὰ ἐπὶ τῶν κίωνων τῆς Ἀκαδημίας ὑψούμενα, ὁ Διάκος, ὁ ἀνδριᾶς τοῦ Καποδιστριαίου, ὃν ἀφῆκεν ἠμιτελῆ καὶ ἀπεπεράτωσεν ὁ μαθητὴς του Ξενάκης τὸ ἄριστον ὄμωσ ἔργον του θεωρεῖται τὸ κεντρικὸν ἀέτωμα τῆς Ἀκαδημίας τὸ παριστῶν τὸν Ἥφαιστον.

"Αλλά καὶ εἰς τὰς προτομὰς ἐκέκτιστο ἐπίζηλον ἱκανόνητα ὁ Δρόσης. Αἱ προτομαὶ τοῦ Σίνα καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Σίνα, τοῦ Σκαρλάτου Σούτσου, τὸ ἀνάγλυφον τοῦ ἱατροῦ Ι. Βούρου, τοῦ μακαρίτου Κούπα, εἶναι κάλλιστα ἔργα. Ὁ Δρόσης ἔκαμε καὶ τὰ προπλάσματα τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος τῶν ἐκατέρωθεν τῶν ἀναβαθμῶν τῆς Ἀκαδημίας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, γενομένην ὑπὸ μαθητῶν του, δὲν ἐτηγῆθη ἡ τέχνη τοῦ διδασκάλου.

Ὁ Δρόσης ἤτο προσεκτικὸς εἰς τὴν μελέτην τῶν λεπτομερειῶν. Πρὶν ἀρχίσῃ εἰς μεγάλον μέγεθος, ἔκαμνε πρῶτον προπλάσματα ἐν μικρῷ.

Δεινὸς εἰς τὴν σύνθεσιν, ὑπέροχος. Κλασικιστὴς, εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσεν ἢ ἐν τῇ Γερμανικῇ Ἀκαδημίᾳ σπουδῆ του.

Μαθηταὶ τοῦ Δρόση εἶναι πάντες οἱ ὅπως-δῆποτε σήμερον διακρινόμενοι νέοι γλύπται. Σῶχος, Μπονάνος, Καρακατσάνης κλπ.

Ὁ Δρόσης ἤτο ἀπαιτητικὸς εἰς τὸ τίμημα τῶν ἐργασιῶν, ὡς ἀνελάμβανε· ἐξῆτει πάντοτε πολλὰ καὶ ἠμείβετο καλῶς, ἀλλ' ἤτο καὶ πολυέξοδος.

Ὁ Δρόσης, ὑπεστηρίχθη πολὺ καὶ ἀπὸ τῶν αἰμυνηστῶν προωθουποιοῦν Βουλάργου.

Ὁ Δρόσης ἐπάσχευ ἐξ ἀσθματος. Ἐπεζητήσε δὲ τὴν ἀνάκτησιν τῆς κλονισθεῖσης ὑγείας του εἰς τὸ γλυκὺ τῆς Ἰταλίας κλίμα. Μετέβη εἰς Νεάπολιν, ἀλλ' ἐκεῖ μακρὰν τῶν φίλων καὶ τῆς πατρίδος, ἦν ἐνοστάλγει, ἀπέθανε τῇ 6 Δεκεμβρίου 1882 τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου του ἀπέκτησεν υἱόν, ὅστις εἶναι ἦδη μαθητὴς τῆς Ναυτικῆς σχολῆς τῶν Δοκίμων.

Περὶ Δρόσην ἔγραψεν ὁ Βιζυηνὸς εἰς ἓν πανηγυρικὸν φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος» τῷ 1888

κ.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΑΤΘΙΔΑΣ

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΚΑ Λ. Α. ΜΑΤΣΑ

ΚΑΙ εἶπα μὲ μίαν ἀπόκρυφον ἀνατριχίλλαν ἄλλη·
Καὶ ἄν καὶ σὺν κρίνων τῇ θοῇ τὸ χιόνι ἀχρῖσι

[πάλλει

Καὶ ἠλιοχρονούμενος καὶ βαρὺς πατῆ ὁ μεσημεριᾶτης
τὴν κλισημένην ροδωνιὰ καὶ τὰ νεκρὰ παιδιὰ της

Στὰ κάλλη τὰ κρινόλενα—στὰ νεῖατα σου τὰ αἰῶνια
θ' ἀνθοῦνε χιόνια ἀχρόφεργα, θὰ ε' ἀνθοῦραῖνον

[χιόνια!

Καὶ μὲ ἀναμμένες ἀγγιγές καὶ ἀγγὲς χιονοαριθμημένες
Ρόδα πρὸς θ' ἀνοίγουνε, χαμῖλιες παγωμένες!

Καὶ ἄν εἶσαι ἡ νεραϊδένια ἐσὺ λαχτῆρα τοῦ Ἀλωνάρη
καὶ ἀμυδαλιὰ ἀνθοστολιστὴ καὶ νέμνη τοῦ Γενάρη
καὶ ἄν— Ἀργυρότοξη— γιὰ σὲ τὸν ἥλιο ἢ λαῖρα

[λῶνει

Καὶ τοῦ Χειμῶνα τὴν καρδιὰ τὴν ἔκαψε τὸ χιόνι
Ἡ ἀγγελόμορφη ἐμμορφή καὶ τὰ ἰσθητὰ κάλλη
θνητίζοντε τὴ γαλανὴν πατρίδα σου... τὴν ἄλλη!

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΝΗΣ

Ὁ ὕπναινεὶς αὐτὴν τὴν ὥρα,
ἀγρυπνε φρουρὲ τῆς νυχτερινῆς
σιγαλιᾶς; Μεσ' στὸ βαθὺ σκο-
τάδι τῆς νύχτας, ποῦ γυρίζεις
κατάμονος σὰν νυχτοπούλι ἐρη-
μο; Τί ζητᾷς ἐδῶ, ποῦ μόνο
τὰ κλαριά μεταξὺ τοὺς ἔχουν
ἐρωταπόκρισι, χωρὶς κανένα ἄλ-
λο στόμα ν' ἀλλάζῃ φιλιὰ μὲ ἄλλα διψασμένα
χεῖλη; Στάσου νυχτοβάτη' στάσου, δὲν θὰ προχω-
ρήσῃς.

— Θεέ μου, εἶν' ἡ φωνὴ της; Εἶναι ἡ ἀγαπη-
μένη μου ψυχὴ ἐδῶ κρυμμένη; "ὦ! καρδιά μου
πόσῳ βαρετὰ χτυπᾷς! "Α! δὲν εἶμπορῶ νὰ μι-
λήσω!

Σιὰ λευκῆ, κατάλευκη ξανοίγει πίσ' ἀπ' τὰ
πυκνωμένα φύλλα τῆς γιαιοσμῆς πῶχρον ζῶσει πε-
ριπλεγμένα τὸν κορμὸ τοῦ δένδρου. Ἀσπροβόλαει
ἡ φορσιὰ της σὰν κρίνος καὶ τ' ὠραῖό της πρό-
σωπο ἔχει τὴν λάμψιν τοῦ Φεγγαριοῦ. Χύνονται τὰ
μαλλιά στοὺς ὤμους της, σὰν τῆς μαύρης νύχτας
τὸ σκοτάδι, καὶ ἀστραφ-οῦνε τὰ μάτια της ὡτὰν τ'
ἀστέρια.

Μὲ κοιτᾷ κατάματα, καὶ ἐγὼ μὲ τὰ γόνατα
λυμένα προσπαθῶ νὰ γονατίσω μπροστὰ της· τρέ-
μει ἡ καρδιά μου σὰν τὸ φυλλοκάλυμο καὶ ἡ φωνὴ
μου δὲν ἔχει πλεῖν δύναμι νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα!
λὲς καὶ τὴν γλῶσσά μου τὴν ἔχει δέσει ὁ θάνατος
σφιχτὰ. Κοιτᾷζω τριγύρω μου, βιώτω μὲ τὸ βλέμμα
τὴν ἐρημιὰ καὶ ἡ σιγαλιὰ μου ψθυρίζει.

— Τί ἐγίνεις τόσῳ δειλός; δὲν ἐγνώρισες ἀ-
κόμη τὸν ἀγγελὸ σου, τὴ λατρευμένη σου ψυχὴ;
Ἐσὺ τὴν ἐζητοῦσις τόσῳ καιρὸ μέσα στὰ βάθη
τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ αὐτὴ τώρα ἐδῶ σὲ περιμένει νὰ
τῆς δώσης βεήθεια. Ἐμπρός λοιπόν, δανείσου θάρ-
ρος ἀπὸ μέ, στήλωσε τὴν καρδιά σου ἀπάνου σὴ
δύναμι τῆς σιγαλιᾶς μου καὶ βοήθη την.

..

— "Α! εἶναι ἐδῶ ἡ ψυχὴ μου; Ἡ ὠραία μου
εἶναι ἐδῶ; Εἶναι ἀλήθεια; Ἐδῶ αὐτὴ τὴν ὥρα;
"ὦ! ἡ εὐτυχία μου μὲ περιμένει καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀ-
κόμα δυστυχής!

Τί εἶμαι ἀκόμα δεμένος μὲ τὸ φόβο μπροστὰ σὴ
γλυκειὰ μου παρθένα, μπροστὰ στὸν ἐξουσιαστὴ τῆς
ζωῆς μου;

"ὦ! ὄχι! ὄχι! Εἶμαι ἐλεύθερος τώρα κοντὰ της
εἶμαι ὁ κύριος τῆς εὐτυχίας μου, εἶμαι ὁ δεσπότης
τῆς θελήσεώς της.

Νά, νά, μοῦ ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιὰ της! μοῦ
γνεύει νὰ τὴν πλησιάσω καὶ τὴν ἀπασπῶ. "Α! θὰ
τὴν χαρτίσω, θὰ τὴν χαρῶ. Ἐμπρός, ἄς ριχτῶ
στὴν εὐτυχία μου.

Δύο φιλιὰ ὀλοζώντανα πέφτον μὲσα στὴν ἄ-
βυσσο τῆς σιγαλιᾶς καὶ σβύνονται μὲ ἓνα βαθὺ στε-
ναγμὸ, ποῦ δύο καρδιές τὸν προσφέρουν μὲ τὸν ἴδιο
σεβασμὸ γιὰ θυμῖμα στὸ θυσιαστήριον τοῦ Ἐρωτα.

— Για δὲ μιᾶς χρυσῆ μου ἀχτί; Πῶς κόπηκ' ἢ μιλιὰ σου; Μόνο τὰ φιλιὰ σου ἔχουνε μεγάλη φλόγα καὶ τὰ μάτια σου, ποῦ καθρεφτίζουν τὴν ἀγωνία σου, σὲ δύο δάκρυα θαλῶνονται. Γιατί σωπαίν' ἢ γλώσσά σου;

— Γιατί μιλάει ἡ καρδιά μου δὲν τὴν ἀκοῦς, στενάζει! Αὐτὸς εἶναι ὁ τρανότερος λόγος τῆς ἀγάπης.

Ὅταν σιγῇ ἢ γλώσσα μου τότε μιλεῖ ἢ καρδιά μου τὰ λόγια ποῦ δὲν εἰμπορεῖ ἐκείνη νὰ μιλήσῃ.

Αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι δύσκολα πολὺ, καὶ ὅσω καὶ ἂν τὰ εἶπῃ ἢ γλώσσα, πάντα κατὶ τὰ παραλείψῃ.

— Ὡ χαρὰ μου, γλυκειὰ μου χαρὰ! Ἔγω λοιπὸν τὴ δύναμι ν' ἀποκοιμίζω τ' ἀχθὸν σιμά μου; Τὸ νυχτοπούλι στὴν ἀγκαλιὰ μου ἐσώπασε. Ἄπλωσε τὰ φτερούγια του καὶ ἀποσταμένο ἀναπαύεται ἀπάνω στῆς ἀνθισμένης νιότης τὴν ἀγκαλιὰ.

— Ναί! στὴν ἀγκαλιὰ ποῦ ζητοῦσα νὰ χτίσω τὴ φωλιὰ μου. Πόσο μοῦ εἶναι ἀναπαυτική, πόσο γλυκειά!

— Ἀλλὰ τὴ φωλιὰ μας θὰ χτίσουμε μαζὺ ἀλλοῦ. Νά, βλέπεις αὐτὸ τὸ δένδρο ποῦ ἀπλώνει ἀπὸ πάνω μας τὰ πυκνόφυλλα κλωνιά του; Αὐτὸ εἶναι τὸ δένδρο τῆς εὐτυχίας μας. Ἀπάνω σ' αὐτὸ θ' ἀνέβουμε νὰ πλεῖξουμε τὴ φωλιὰ μας. Τώρα θ' ἀνέβω ἐγὼ πρώτη καὶ σὺ θὰ με βοηθήσῃς ὅπως κι' ἐγὼ ἔπειτα θὰ σοῦ δώσω βοήθεια!

Ἐμπρός, ἀνεβαίνω.

Ἄνάλαφρη, ἀνάλαφρη σὰν τὴν Νεράιδα, εὐρέθηκε γιὰ μιὰ στηγητὴ ἀπάνω στὸ δένδρο.

— Ἐλα τώρα, μοῦ φωνάζει, ἀνέβα καὶ σὺ νά, σοῦ δίνω βοήθεια.

Πιάνομαι μὲ χέρια καὶ πόδια, σφιχταγκαλιάζω τὸ δένδρο, χτυπιέμαι, δέρνομαι, μὰ φτάνω παρὰ πάνω κοντὰ στὰ κλωνιά γονατίζω ἐπάνω σ' ἕνα κλώνο καὶ ἀπλώνω τὸ χέρι νὰ πιάσω τὴ βοήθεια ποῦ μῶριγγε μ' ἕνα μεταξίνο μαντύλι. Ἐάφνου, ἀκούγεται ἕνα τρίξιμο! ὁ κλώνος ἔσπασε σύρριζα καὶ προτοῦ προφτάσω ν' ἀρπάξω τὸ μαντύλι, βρέθηκα στὴ γῆ.

Τότε μιὰ φωνὴ ἀκοῦσα μόνο νὰ φωνάζῃ σπαρχαχτικά.

— Ἀχ! πᾶει ἡ εὐτυχία μου, πᾶει ἡ χαρὰ μου, συντρίφτηκε, τὴν ἔχασ' ἀπ' τὸ χέρι μου! θὰ συντριφθῶ μαζὺ τῆς.

— Μή, φωνάζω, μή. Καὶ μὲ ὄλη μου τὴ λαχτάρα, μὲ ὄλο τὸν πόνο τῆς καρδιάς μου προσπαθῶ νὰ ἰδῶ πάλι ἀπάνω στὸ δένδρο. Ἀνοίγω τὰ μάτια μου τὰ κλεισμένα, τεντώνω στὰ ψηλὰ τὸ λαιμὸ μου.

Ἄντι γιὰ δένδρο βλέπω τὸν καταγάλανο Οὐρανὸ καὶ γιὰ Ψυχὴ τὸ Φεγγάρι καὶ ἀπὸ πεισμένος ποῦ ἤμουνα, βρέθηκα καθισμένος σ' ἕνα πάγκο τοῦ Ζαππείου.

Ἡ ἀνοιξιὰτικὴ δροσιά μὲ εἶχε ἀποκοιμήσει, καὶ ὄλη ἡ χαρὰ ὅπως κι' ὁ φόβος ποῦ δοκίμασα πέφτοντας ἀπ' τὸ δένδρο τῆς εὐτυχίας ἦσαν... Ὁνειρο!

Ἀλλὰ τί ὄνειρο! ὄχι θερινό, ὄχι φθινοπωρινό. Ἀλλά;

Ἀνοιξιὰτικο.

B. KORTZAI

ΠΟΛΥΣ ΘΟΡΥΒΟΣ ...

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

(Εἰκονογραφηθεὶς ὑπὸ Φρ. Ἀριστίου).

ΓΙΑΤΙ; Ναί... γιατί; Εἶπατέ μου λοιπὸν, γιατί; Περιέργων... μὰ σὰς ἐρωτῶ γιατί;... Ὅλα εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον ἔχουν ἐπάνω κάτω κάποιον προορισμόν! οἱ πονητοί, τὰ πεπόνια, ἡ ἐφημερίδες, τὰ ἀερόστατα, ἡ ταντέλες, ἡ κολοκυθοκορράδες, τὰ ποῦρα, οἱ ὀδοστρωτῆρες, ἡ ταντέλες, τὰ χαρού-

πια... Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, παρακαλῶ ποῖον σκοπὸν ἔχομεν; διατί νὰ πλασθῶμεν, ἀρσενικοί καὶ θηλικοί; τί προσθέτομεν εἰς τὸν κόσμον; — Δὲν εἶμεθα—καλέ, ὁμολογήσατέ το— μιὰ μεγάλη, μὰ πολὺ μεγάλη ἐνορθογραφία, τὴν ὁποῖαν ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὀρμῆς διέπραξεν ὁ μέγας λογογράφος καὶ ποιητὴς τῶν Οὐρανῶν; Μά... Σὰς παρακαλῶ... ὁμιλῶ σοβαρῶς. Εἶναι, ἀδελφέ, κατάστασις πραγμάτων αὐτῆ; Μόνον ποῦ δὲν παρεφρόνησα... Ἀ, μὰ εἶναι φοβερόν! (Μετὰ τινα σκέψιν).

Σὰς ἐννοῶ.

— Τί; ποῖ; θὰ μοῦ εἰπῆτε.

— Εὐχαρίστως θὰ σὰς ἐξομολογηθῶ τί μαρτύρια ἐτράβηξα, μόνον καὶ μόνον διότι εἶμαι... ἄνθρωπος—ἐκτός ἂν ἔχετε καμμίαν ἀμφιβολίαν.

(Ἀκκιζόμενος). Εὐμορφος δὲν εἶμαι. Μὲ εἶχει πείση περὶ τούτου ὁ καθρέπτης μου καὶ τό... μετὰ διαμ' σὰς. Δάφνας κατακτητοῦ δὲν ἐπεδίωξα ποτέ μου... καὶ ὅμως (διστάζων) δὲν εἰσεύρω πῶς προσεβλήθην καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸν κακοῦθη καὶ τετραταῖον ἐκείνον πυρετόν, τὸν ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης σύμπασα ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ Μελαχροίνου συνέπτυξε εἰς τέσσαρα γρόμματα Ε-Ρ-Ω-Σ. Μαλισιτά, κυρία, ἡγάπησα. Ναί, κύριοι, ἐτρέλλαθηκα διὰ μιὰν κόρη... Καλλονὴ τέλει, ἀξία ἐνός... Παύλου ἂν καὶ δὲν ἐλέγετο... Βιργινία. Ἐνα πρωὶ ἔχασε ὁ ἥλιος μιὰν ζετρελλαμένην ἀκτιῖνα του καὶ ἔγιναν τὰ... μάτια τῆς τὰ ρόδα ἐπανεστάτησαν μιὰν αὐγὴν ἀπὸ ἕνα κῆπον, ζητήσαντα καὶ αὐτὰ τίς οἶδε ποίας συνταγματικῆς ἐλευθερίας καὶ μιὰν 3ην Σεπτεμβρίου ἀπετέλεσαν τὰ... χεῖλη τῆς, ἡ χιῶν ἐκύλισαν ἕνα Δεκέμβριον ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον βουνὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπλάσθησαν... τὰ στήθη τῆς... Ἐ, λεπτομερείας ἄλλας μὴ μοῦ ζητήσετε... Πρῶτον... διότι δὲν εἶναι καὶ πολὺ σεμνὸν αὐτό... Ἐπειτα, ἡξεύρετε, ἐχρημάτισα κάποτε καὶ ποιητὴς καὶ ἀλλοίμονόν σας ἂν ἀποπειραθῶ νὰ σὰς τὴν ἀπεικονίσω ἀλληγορικῶς! εἶμαι ἱκανὸς τώρα ἀμέσως ἐδῶ ἐνώπιόν σας, νὰ ἀναστατώσω ὅλα τὰ βασίλεια, ζωϊκόν, βοτανικόν καὶ ὀρυκτολογικόν, διὰ νὰ σὰς παρουσιάσω μὲ ποιητικὸς παρομοιώσεις τὸν ἄγγελόν μου ἢ μᾶλλον τὴν... Ἀγγελικὴν μου.

Μετὰ δέμηνον (ἀναστενάζων) καταναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν... ποδῶν μου ὑπὸ τὰ παραθυρά

• Μὲ τὰ νυκτικά μου, χωρὶς κάλτσες... •

τῆς λαμβάνω αἴφνης τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν:

Τάκη μου

Ἀθῆναι Τρίτην 9 π. μ. σὲ περιμένω διὰ νὰ συνομιλήσωμεν εἰς τῆς κ. Τουφεκίδου.

Ἀγγελικὴ

Μόνον ποῦ δὲν παρεφρόνησα ἀπὸ τὴν χαράν μου. Ἐκείνον τὸ βράδυ ἐκάπνισα δύο πακέτα σιγάρα διὰ νὰ τὸ πιστεύσετε δέ, σὰς βεβαιῶ ὅτι εἶνα ἀκόμη περασμένα εἰς τὰ βιβλία τοῦ καπνοπώλου μου. Ἐρρόφησα ὁ ποτήρια μπύρα εἰς ἕν ζυθοπωλεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκτοτε δὲν περνῶ, καὶ ἔφαγα καὶ ἕνα περι-

• Ἐνδύομαι κατὰ σχῆμα πρωθύστερον... •

πατον μέχρι ὀθραίου ἔτοιμος διὰ πᾶσαν... θυσίαν ἀρκεῖ νὰ νὰ μὴ ἀπέβλεπε τὸ βαλάντιον. Ἐξημέρωσε ἡ Τρίτη καὶ τὴν βλέπω αἴφνης νὰ ἔρχεται εἰς τὸ πλάι μου καὶ νὰ τραγουδῇ περιπαθέστατα τὴν δωδιὰν τῶν Γρεναδιέρων. Μεθυσμένος ἀπὸ ἔρωτα, τὴν ἐναγκαλιζομαι μὲ δύναμιν Ἐκατόγχιτρος μέχρις οὐ... ἐξύπνησα καθ' ἣν στιγμὴν συνετρίβετο κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὰ κτυπήματα ἢ πόρτα μου.

— Ποῖος φωνάζω ἔξω φρενῶν καὶ... ἔσω τῆς θύρας.

— Τηλεγράφημα κατεπεῖγον.

Μὲ τὰ νυκτικά μου ὅπως ἤμου, χωρὶς κάλτσες, ζεστός καὶ ἰδρωμένος ἀκόμη ἀπὸ τὴν συγχίνησιν τοῦ δνεῖρου, ἀνοίγω τὴν πόρτα καὶ... τὸ τηλεγράφημα. Ἀκούσατέ το— τὸ ἐνθυμοῦμαι ὅλον ἀπ' ἔξω.

Καλαμάκα

«Θεὸς ἀπέθανε» σὲ ἀφίνει κληρονομὸν 50 χιλ. δραχμῶν. Σὲ συγχίζω καὶ σὲ σὺλλυποῦμαι. Ἐλθέ τάχιστα μὲ πρωτόν ἀτιμῶλοιο.

Ἀσημίδης.

Ἐξάλλος ἀπὸ χαρὰν— αἱ 50 χιλ. βλέπετε δὲν μὲ ἀρῆκαν νὰ θρηνησῶ τὸν σεβαστὸν μου θεῖον— ἀρχίζω νὰ ἐνδύομαι κατὰ σχῆμα πρωθύστερον. Διότι πρῶτα ἐφόρεσα τὸ καπέλλον μου καὶ ἔπειτα τὰ παπούτσια μου, πρῶτα τὸν λαιμοδέτην μου καὶ ἔπειτα τὸ πανταλόνι μου.

— «Τὸ ἔκτακτον παράτημα καὶ ἡ παραίτησις τῆς Κυβερνήσεως!...»

Παραίτησις Κυβερνήσεως! Μὲ 145 βουλευτὰς! Καὶ ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ διορισθῶ...!

Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο ἀσήμαντον. Εἶχα ἐν πεντάλεπτον νίκην. Ἄς τὸ θυσιάσω, ἐσκέθην! ἐγὼ ἔγω πλέον 50 χιλ. δραχμῶν. Προβάλλω ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐνῶ ἔπερα τὸ παράτημα ἀρχίζει καὶ βρέχει ἀπὸ πάνω, μὰ ραγδαίοντα. Ἀλλὰ ὁ οὐρανὸς ἦτο κατασώτιστος. Κι' ὅμως! τὸ νέφος ἦτο ἡ Ἀνδριώτισσα μαγείρισσα τοῦ ἐπάνω πατώματος, τὸ δὲ νερὸν ποῦ ἔχουσε, βεβαίως εἰς τὴν καλυμμένην ὀραν τοῦ Σιλώου δὲν θὰ εἶχε θεῖον. Ἐνεθυμήθην ὅτι ὁ ἱατρός μου εἶχε συστήσῃ κάθε πρωὶ νὰ κάμνω ψυχρολουσία, καὶ ποῖος ἡξεύρει, μπορεῖ νὰ εἶχαν συνηθῆ ἰδιαιτέρως χάριν τῆς υγιείας μου. Τὸ παράτημα, ἐννοεῖτε, μὲ τὸν ἀπροσδόκητον ἐκείνον ὑγρὸν κεραυνὸν τὸ ἔχασα. Καὶ ἦτο τὸ μόνο πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐπῆρα μὲ πίστωσιν... Ἐπὶ τέλους βγαίνω ὅπως ὅπως ἀπὸ τὸ σπίτι μου ἀφοῦ ἐπῆρα τὴν ράβδον μου ἀπὸ μιὰν γωνίαν τοῦ δωματίου— μὴ λησμονήτε ὅτι δι' ἐμὲ εἶχε βρέξει— καὶ ἀρχίζω νὰ διασχίζω τὴν ὁδὸν Ἀλομινάτου, ὅτε αἴφνης μὲ σταματᾷ κάποιος.

— Νὰ περάσετε ἀπὸ τὸ γραφεῖον νὰ υπογράψετε ἕνα ἐπιδοτήριον. Πρόκειται περὶ ἀγωγῆς 300 δρ. ἐνός... ἀναγῶγον δανειστοῦ μας.

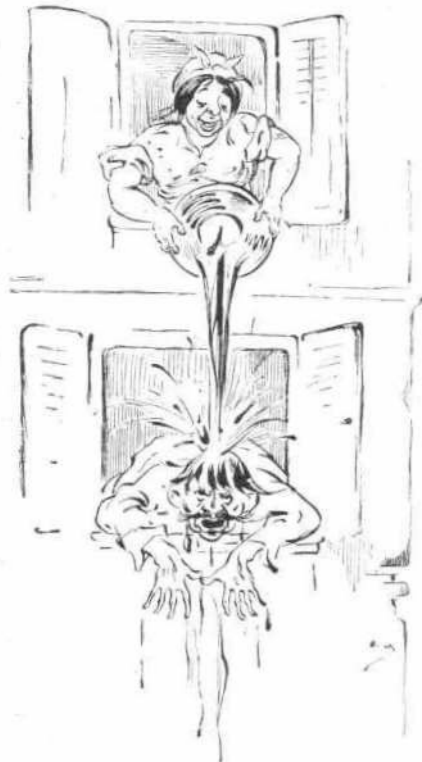
Ἐσκέθην τὰς 50 χιλ. δρ. καὶ ἐπροχώρησα ἤσυχος. Μετὰ τρεῖς βήματα: «Καλημέρα Τάκη, μοῦ λέει ἄλλος. Ἀλλὰ σὺ δὲν φαίνεσαι καθόλου λυπημένος.»

— Γιατί;

— Τί, δὲν τὸ ξεύρετε; Ζωὴ σὲ λόγου σου...

— Μωρὲ μίλα...

— Ὁ Τάσος...

«Αρχίζει να βρέχει ραγδαίωτα».

— Αϊ, τί ;
 — Πίθανε. 'Ο δὲ Πανηγυρὸς Σύλλογος σου ἀνέθηκε τὸν ἐπιτάφιον. 'Ο Τάσος, ὁ παιδικὸς μου σύντροφος, ὁ μόνος ποῦ μὲ ἐδοξοῦσε . . . τοῖς μετρητοῖς ! 'Ω φρικὴ ! 'Εν πούτοις συντετριμμένος ἐκ τῆς θλίψεως προχωρῶ . . . Τί νὰ κόμω ! Εἰς τὴν θλίψιν αὐτὴν μόνον τὸ rendez-vous τῆς Ἀγγελικῆς θὰ ἠδύνατο νὰ μὲ προφυλάξῃ ἀπὸ βεβαίον συμφορῆσιν. 'Α, νὰ τὸ σπῆτι τῆς κυρίας Τουφεκίδου, ὅτε ἐμπρὸς μου ξεπροβάλλει ὁ μέλλων πενητὸς μου.
 — 'Ὅστε, μοῦ λέγει μειδῶν, τὸ ἀπέγευμα εἴμεθα γὰ νὰ εἴμεθα Καὶ δὲν μοῦ εἶπες τίποτε, κατεργάρη !
 — Δὲν ἔχω εἰδήσιν.
 — Καλέ, εἰς τὸς πέντε ποῦ θὰ ὁμιλήσῃς εἰς τοὺς στόλους τοῦ 'Ολυμπίου Διὸς περὶ 'Ηπείρου.
 — 'Εγὼ περὶ 'Ηπείρου ; Μὰ ἡ πείρα μὲ ἐδίδαξε ἀφ' ὅτου πῆρα τὸ δίπλωμά μου, νὰ μὴ κάμνω τέτοιαις ἀνοησίαις.
 — 'Ἐλα δά' ἄφησε τὴν μετριαισιώδη, αἰωνίως ὁ ἴδιος εἶσαι ! τῶρα μάλιστα ποῦ τὸ ἔγραψαν καὶ ἡ ἐφημερίδα, πῆγαινε καὶ κλείσου εἰς τὴν κάμαρὸν σου καὶ γράψε κατὶ τι. Πρέπει νὰ ὁμιλήσῃς.
 Καλά . . . καὶ ὁ ἐπιτάφιός ; καὶ ἡ Ἀγγελική ; καὶ τὸ ταξεῖδι ; Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸ ταξεῖδι ποῦ ἀξίζει 50 χιλ. δραχμῶν
 'Τοῦ τὸ ὑπόσχονται καὶ φεύγω, φεύγω
 'Ἰδοὺ ἐπὶ τέλος ἡ πόρτα τῆς κυρίας Τουφεκίδου. 'Αλλὰ πῶς νὰ εἰσελθῶ ; Δὲν ἐγνωρίζω κανένα. Κτυπῶ μετὰ φόβου, πίστεως καί μπατονιού καὶ ἐμφανίζεται μία ὑπνέτρια.

— 'Η κυρία . . .
 — Τουφεκίδου ; ἐδῶ κάθεται ὄριστε ἐπάνω.
 'Αναβαίνω ἀφ' οὗ, ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, δις ἐσκόνταξ εἰς τὴν σκάλαν.
 Εὐρίσκωμαι πρὸ μιᾶς κυρίας ἀγνώστου. Κάμνω βαθεῖαν ὑπόκλισιν, ἥτις ὅμως ἐξηγγέλη διὰ φοβεροῦ πατάγου. 'Εν μέρος τοῦ σώματός μου κατέρριψεν ὀπισθὲν μου ἐν πολῦτιμον κινεζικὸν δοχεῖον.
 — Μὲ συγχωρεῖτε, ἐτραύλισα. 'Η δεσποινὶς Ἀγγελική ;
 'Η κυρία, κατακόκκινη ἀπὸ τὸν θυμὸν τῆς διὰ τὴν ἀπροσεξίαν μου, μοῦ ἀπαντᾷ.
 — Μὰ σεῖς, βλέπω, δὲν προσέχετε καθόλου, μπᾶ . . . μπᾶ . . . μπᾶ . . . Αἱ καὶ τὴν τί θέλεις ; (ὁ πληθυντικὸς βλέπετε ἐγένεν ἐνικός).
 — Μοῦ παρήγγειλε νὰ ἔλθω.
 — 'Α, εἶσαι ὁ κουρδιστὴς τοῦ πιάνου ;
 'Εγὼ κουρδιστὴς τοῦ πιάνου !
 — Κόπιασε μέσα, ἀλλὰ νὰ προσέχῃς ἄλλη φορά. Αὐτὸ ποῦ ἔσπασες εἶχε χιλιάς δραχμῶν.
 Περιμένω ἐπὶ τέλος νὰ ἐμφανισθῇ ἡ Ἀγγελική. 'Ἰσως μὲ εἶπε κουρδιστὴν ἵνα διὰ τοῦ ἀνυπακτοῦ αὐτοῦ τίτλου δικαιολογήσῃ τὴν ἐπίσκεψίν μου. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς ὀξυθύμου κυρίας ἐμφανίζεται τέλος πάντων ἡ πολυθρόνητος Ἀγγελική. Θεέ μου ! 'Αντὶ τῆς καλλονῆς μου ξεπροβάλλει, τί νομίζετε ; Μία δραπέτις θηριοτροφεῖου, μὲ μύτην ἀτελευτήτων διαστοσεῶν, μὲ δύο σαρίδας μίαν ἐμπρὸς ἀντὶ στήθους καὶ μίαν ὀπισθεν ἀντὶ ῥάχως καὶ μὲ δύο ξεθωριασμένα μάτια ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι κανεὶς θεοστραβὸς διὰ νὰ τὰ ἀνεχθῇ. ('Αναστενάζει). Μοῦ μειδᾷ ἡ ἀντιπρόσωπος αὐτῆ τοῦ φθινεπώρου καὶ τί ἀνακαλύπτω νομίζετε ; 'Ἐνα καὶ ἥμισυ δόντι εἰς ἀμφοτέρω τὰς σιαγόνας. Τὰ δόντια τῆς εἶχαν γυμνάσια ἀρκιᾶς φάλαγγος.

«'Εν μέρος τοῦ σώματός μου κατέρριψε . . .»

— Σὺς ἔστειλεν ὁ κ. Βελοῦδιος ; παράστε μέσα μοῦ λέγει μὲ ἐν ἀπαίσιον μειδίωμα.
 — Συγγνώμην, μήτε τὸν γνωρίζω καὶ αὐτὸν τὸν κύριον.
 — 'Α δὲν εἶσαι συ ὁ κουρδιστὴς τοῦ πιάνου ; — ξεπετιέται ἡ μητέρα — ποῦ ζητοῦσε ἡ κόρη μου, ἡ Ἀγγελική . . .
 — Λάθος θὰ εἶναι, κυρία μου.
 — Λάθος ποῦ μοῦ ἐκόστισε ἓνα κινεζικὸ βάζο ! Θὰ εἶναι ἀναίδειά σας, κύριε, ἐὰν δὲν μὲ ἀποκημιώσατε.
 — Εὐχάριστος. 'Εχω 50 χιλ. δραχμῶν περιουσίαν.
 Μόλις ἤκουσεν τῆς 50 χιλ. δραχμῶν ἀρχίζουσι τὰ μειδιάματα τῆς δεσποινίδος, ἡ ὁποία μόνον ἓνα ὀδοντοκτῆρὸν ἔπρεπε νὰ νομφευθῇ, καὶ ὁ πληθυντικὸς τῆς μητέρας. Φεύγω διὰ νὰ προσθάσω τοῦλάχιστον τὸ ὀτμῶπλοισιν . . . 'Αλλὰ ἔπρεπε προηγήτερα νὰ περάσω ἀπὸ τὸ καρνείον, διὰ νὰ θαναισθῶ τὰ ναῦλα ἀπὸ τὸν διευθυντήν. Τὸ γκαρσόνι, ἀπουσιάζοντος τοῦ διευθυντοῦ, μοῦ ἐγχειρίζει μίαν ἐπιστολήν.
 — 'Ὡ, θὰ δικαιολογεῖται ἡ ἀθλία διὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς διευθίστην, καὶ πλήρης θυμοῦ ἀποσφραγίζω τὸ γράμμα. 'Ακούσατε, ἀκούσατε ! τὸ ἐνθυμοῦμαι λέξιν πρὸ λέξιν :

«'Ελευσιέ»

Μοῦ ἔγραψες σήμερον οὐ ἐκέκρησα τὸ λαχέιον καὶ στήριζόμενος ἐπὶ τὸν λόγον σου ἐπέβαλα τὴν παυσιπνοίαν μου ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἐλληνοδιδασκαλίου ἀνακαλύπτω τὴν ἀπάτην, αἰεῖδω νὰ ἀνακαλέσω τὴν παραίτησιν, ἀλλ' ὁ ὑποσηγὸς νομῶς οὐ ἠθέλησα νὰ τὸν ἐμπαιξῶ διὰ τῆς ἀμείσεως νὰ ἀπολυθῶ ἐπὶ ἀνικανότητι, διορισθέντος ἀντ' ἐμοῦ τοῦ ἀπολυτοῦ ἐχθροῦ μου. Εἶμαι ἀχρησιστατος αἰθρῶν δέχουσι τοὺς μάρτυρός μου.

Γραμματικῶς»

'Εὰν εἶχα μυαλά, βεβαίως θὰ τὰ ἔχανα. 'Εγὼ δὲν τοῦ εἶχα γράψαι λέξιν, τί ἐπιστολή ἦτο αὐτή ; . . . Καὶ ἦτο ὁ μόνος φίλος ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπιταρίου. 'Α, δὲν ἀντέγω πλέον. 'Η μονομαχία θὰ μὲ ματαιώσῃ τὸ ταξεῖδι νὰ φύγω ἀπὸ τὴν κρουσά ; θὰ μὲ ἀποκαλῇ ἄτιμον. Τὰ γόνατά μου ἤρχισαν νὰ λυγίζουσι, τὰ χεῖρά μου νὰ τρέμουσι, ἡ μύτη μου νὰ ἀγωνιᾷ, ἡ πλάταις μου νὰ πηγαινοέρχονται, νὰ μοῦ φαίνονται ὅλα μαύρα, ἀπαίσια.
 Τρέχω εἰς τὸ δωμάτιόν μου ξανακμῶνος, διψασμένος, πεινασμένος, ἐλευσιῶς. 'Ανοίγω τὸ σημεῖοματάρειόν μου καὶ πλησιάζω εἰς τὸν ἡμεροδείκτην, νὰ ἰδῶ τί ἡμέρα εἶναι ἐπὶ τέλος αὐτῆ ἡ ἀποφράς, ἡ φοβερά, ἡ ὁποία μοῦ ἐκοψε δέκα τοῦλάχιστον χρόνια τῆς ζωῆς μου.
 'Ὡ φρικὴ, ὦ λογογράφε καὶ ποιητῆ τῶν Οὐρανῶν ! ὦ πενήντα χιλιάδες τοῦ σεβαστοῦ Θεοῦ ! Τὸ πιστεύετε ; Τί ἐιδόδασα, νομίζετε ;
 Πρῶτη Ἀπριλίου !

Δ. Ι. ΚΛΑΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γλυπτικὴ καὶ ποίησις. — 'Αποκαλυπτήρια ἀποκαλύπτονται μίαν ἑλλειψιν. — 'Εν τυχρὸν ὄνομα. — Οἱ Λελογοὶ ἐκφραγισθέντες. — 'Η γῆ ἔαν εἶχεν αἰσθήσεις. — 'Ὡραῖαι λέξεις ἄνευ ἐννοίας. — 'Η Ἀφρικὴ ἐν Ἀθήραις. — 'Η Ἀκαδημία ζωολογικὸς κήπος. — 'Ὁ κ. κοσμήτωρ καὶ ὁ ἐρωδιός. — Τὸ κοιμητήριον Ἀθηνῶν. — Τί ἀπαιτεῖται. — Μία ἐκτακτος φωνή.

ΨΑΛΤΑΙ ΗΡΩΩΝ

ΓΛΥΠΤΙΚΗ ἔχει πολὺ μεγάλων σχεδῶν μὲ τὴν ποίησιν. 'Ὅχι, ὅτι ἡ πρώτη ἐμπνέεται ἐκ τῆς δευτέρας εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν μεγάλων μορφῶν, ἀλλὰ ὅτι προκαλεῖ ἀντιθέτως, ἡ γλυπτικὴ τὴν ποίησιν, ὅπως ἐμνήσθη κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια εἰς τὸ μαρμαρίνον μοῖωμα τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπαθανατιζομένου

Καὶ ἡ εὐκαιρία αὐτῆ ἐδόθη καὶ συνηγάγομεν ἐν ὀλιγοῦρον συμπέρασμα. 'Ὅτι δὲν ἔχομεν ἐμπνευσμένους ποιητὰς. 'Ὁ τίτλος 'Εθνικὸς ποιητῆς εἶναι κενὴς σημερον παρ' ἡμῶν ἐννοίας. 'Αποκαλύπτεται ὁ Διάκος, μία ἀπὸ τὰς συμπαθεστέρων καὶ μαρτυρικωτέρων μορφῶν τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὰς ποικιλωτέρων, ἀφ' οὗ ἀπέθανε μὲ στίχους εἰς τὸ στόμα. Καὶ δὲν εὐρέθη εἰς τὴν πλημύραν τῶν ἐν Ἑλλάδι ποιητῶν, εἰς ὅστις νὰ φανῇ ἀντάξιός τοῦ θέματος. 'Ανετέθη ὁ ποικτικὸς ἔμνος εἰς τὸν κ. Προβελέγγιον, ὅστις ἀνεδείχθη περισσότερον βουλευτὴς παρὰ ποιητῆς. Πεῖσοτερον καὶ ἀνουσιότερον ποίημα δὲν ἐγράφη. 'Εὰν δὲν ἔφερε τὸ ὄνομα του, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπὸ τὰ τυχερὰ ὀνόματα τῆς φιλολογίας μὰς διότι ἐρεκλαμαρίσθη πολὺ περισσότερον ἀφ' ὅτι ἤξιζε, μόνον ὡς ποίημα πρωτοπείρου παιδαρίου θὰ πούνατο νὰ κριθῇ. Πολὺ ἀνώτερος ἀνεδείχθη καὶ ἀγνώτερος καὶ ὑψηλοτέρου αὐτοκλιπτος πανηγυριστὴς Μιτσούκας. Καὶ οὕτω ἐδόθη μία ἐτι εὐκαιρία — ὦ, πόσαι δὲν θὰ δοθοῦν ἀκόμη ! — νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν ἑλλειψιν ἐνὸς ποιητοῦ, ἐνὸς ψάλτου ἐθνικοῦ, ἐνὸς Παράσχου, ἐνὸς Βαλαωρίτου !

ΕΙΝΟΜΑΝΙΑ

Ἡ Γαλλομανία—φυλλοξήρα τῆς νεοπαγοῦς κοινωνίας μας—δὲν περιορίσθη εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν καταστημάτων καὶ τὰ στόματα τῶν νεοπλοῦτων. Εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὴν τέχνην καὶ

δη εις την αρχαιολογίαν. Το άρτι εγκαινιασθέν μουσείον των Δελφών φέρει... Γαλλικήν επιγραφήν... Musée de Delphé. Fondation Syngros. Μεγαλειότεραν ιταμότητα και ύβριν προς τους Δελφούς, προς τον Συγγρόν, προς την αρχαιολογικήν υπηρεσίαν, προς το έθνος δεν ήτο δυνατόν να φαντασθή και ο τελευταίος μισέλλην. Εις γην ή οποία θά έθρύαττεν. άν είχεν αισθήσεις, εις το άκουσμα βαρβάρων, εν μέσση Έλληνικών εύρημάτων, με το χρήμα του Έλληνικωτέρου Έλληνος ύψούται εν μουσείον. Και επειδή έτυχε αι ανασκαφαί να ενεργηθώσιν υπό Γάλλων, εγκολλάπεται, ως στίγμα, ή Φ ρ α ν τ ζ έ ζ ι κ η επιγραφή. Και ως να μη ήρκει τοούτο, και έντός του μουσείου εις όλας τας αιθούσας αυτού κυριαρχεί ή Γαλατική γλώσσα. Αι επιγραφαί υπέρκεινται εις διπλάσιον μέγεθος Γαλλιστί των Έλληνικών. Δεν έτηρήθη τουλάχιστον μία άδρότης προς την Έλλάδα, άφού κανχώνται οι Γάλλοι ότι ή κοιτις της άδρότητας ύπάρχει εις την Γαλλίαν. Η Έλλ. Κυβέρνησις, εις ήν άνήκει το μουσείον, άς δεχθή ότι είναι Έλληνική Κυβέρνησις, φροντίζουσα, όπως μόνο ν Έλληνικαί επιγραφαί ύπάρχουσιν. Άλλως τε και λόγοι επιστημονικοί επιβάλλουσι τοούτο.

ΕΡΩΔΙΟΙ

Οπου αποδεικνύεται ότι αι όραιοι λέξεις μας τυφλώνουν και τας μεταχειριζόμεθα πολλάκις χωρίς να γνωρίζωμεν την σημασίαν των. Ο κ. κοσμήτωρ της... φιλοσοφικής σχολής εις έν άρθρον του εις το «Κράτος» τελειώνει με την φράσιν ότι εις την Ακαδημίαν μας άντι Ακαδημαϊκών φιλολόγων γλαυκες και... έρωδιοί. Άγνωστέ ο κ. φιλόσοφος ότι έρωδιοί δεν ύπάρχουν εν Έλλάδι, ότι είναι σπανιότατον πτηνόν εις άποδοτους όχθας της Αφρικής περιφερόμενον και ότι προφανώς άλλο πτηνόν ήθελε να ονομάσθ. Άλλά τον παρέσυρεν το όραιο όνομα. Έάν δε πρόκειται να γερμίσ ή Ακαδημία μας με ακαδημαϊκούς τοιούτων εγκυκλοπαιδικών γνώσεων, δεν θά ήτο άσχημον να μείνη με τους... έρωδιοις (1) του κ. κοσμήτορος, με τους οποίους εκόσμησε το άρθρον του και τους οποίους ώνειρεθή περιφερομένος πλέγων μετά γλαυκών άνά τα μαρμάρινα άετώματα του Σιναιου μαρμαρου...

ΕΝ ΤΩ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΩ

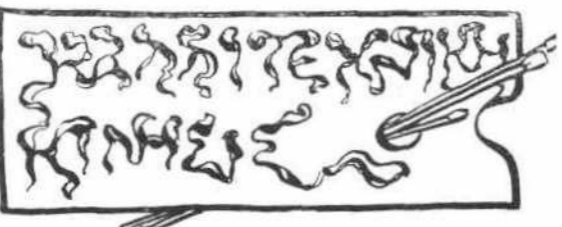
Ο έξωραϊσμός του Α νεκροταφείου Αθηνών άρχειται λίαν προσεχώς περατωθέντος του μνημείου του Αδέρωφ. Το νεκροταφείον μας είναι έν μικρον γλυπτικόν μουσείον. Ηδη θά λάβη μορφήν καλλιτεχνικωτέραν, έφαρμοζόμενου νέου σχεδίου. Δηλαδή ή κεντρική είσοδος καταργείται, ή εμπροσθεν αυτής πλατεία θά κυκλωθ ή υπό στοών μαρμαρίνων και οικοδομών, προς φύλαξιν προσωρινήν των νεκρών μέχρι του ένταφιασμού. Αι στοαί αύται θά διακοσμηθώσιν υπό ζωγράφων, θά φιλοτεχνηθώσιν δε και τοιχογραφίαί, ούτω δε και ή ζωγραφική θά εισέλθ η δειλώς εις το κοιμητήριον. έφ' ου ήδη αποκλειστικώς κυριαρχεί ή γλυπτική. Εις το κέντρον της κυκλικής αυτής πλατείας θά ίδρουθ ή το μαυσωλείον του Αδέρωφ, όπερ θά άντικρύξ η την νέαν είσοδον του νεκροταφείου, το όποϊόν ίσως μίαν ήμέραν άντικαταστήσ η την έλλειψιν μουσείων. Άλλά δεν άρκει ή οικοδομή· απαιτείται και άνηρ φιλότεχνος, εις ου τας χείρας ν' ανατεθ ή διοργάνωσις και ή εποπτεία.

Η κ. ΦΩΚΑ

Η ύτήχησα ν' άκούσω έν άπόγευμα εις μίαν ίδιαιτέραν όλωσ έσπερίδα του Ψδείου, την εκ Βάρνης επισκεφθείσαν την πόλιν μας κυρίαν

Φωκά. Ήτο δι' έμέ το τάλαντον της φωνής της μία άποκάλυψις και ήσθάνθη μίαν έθνικήν φιλοτιμίαν ν' αναθρόσκη από τα βάθη της άπογορευμένης από το Ρωμείο ψυχής μου. Διότι ώρισμένως Έλληνίδα άοιδόν της δυνάμεως και της τέχνης της κ. Φωκά δεν έχομεν. Η κ. Φωκά εν Παρισίοις, ένθα επί μακρόν διέμεινε, ήρξατο θριαμβευτικού σταδίου, το όποϊον άνέκοψεν ο αισθηματικός γάμος της. Και έχασεν όχι μόνον ή Έλλάς μίαν δόξαν μουσικήν, αλλά και ή Γαλλία ένα άστέρα του μελοδράματος.

ΔΑΦΝΙΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Εις το Ψδείον άπεσφραγίσθησαν τα κιβώτια τα περιέχοντα τα άντικείμενα τέχνης, τα όποια ο άειμνηστος Αριστάρχης Βέης έδώρησεν εις το Ψδείον.

1) Δύο μεγάλαί εικόνες του Αριστάρχη-βέη και της συζύγου του εις φυσικόν μέγεθος φέρουσαι την ύπογραφήν δύο μεγάλων ζωγράφων, του Κουλουμπάχ και του Ρίχτερ. Αι δύο αύται εικόνες πικμεγίσται και έντός βαρυτίμων χρυσών πλαίσίων κινούν τον θαυμασμόν διά την τελειότητα του σχεδίου και την λεπτότητα του χρωματισμού. Η αξία των θά υπέρβηται τας 200,000 φράγκων. Θά τοποθετηθώσιν εις την αίθουσαν των συναυλιών του Ψδείου.

2) Δύο μικροτέρου μεγέθους εικόνες μεγάλου επίσης γερμανού ζωγράφου, παριστώσαι ή μιν τον πατέρα, ή δε την μητέρα του διαθέτου.

3) Μία προτομή εκ μαρμαρου του Αυτοκράτορος Γουλιέλμου Α' φέρουσα χρονολογίαν 1870. Η προτομή αύτη έδώρηθη εις τον Αριστάρχη βέην όντα πρεσβευτήν της Τουρκίας εν Βερολίνω ύπ' αυτού του Αυτοκράτορος.

4) Τέσσαρες εικόνες. Θαλασσογραφίαί και τοπιεί των ζωγράφων Χίλδεμπλάντ, Τζιμ και Χόκε, προωρισμέναί διά το έθνολογικόν μουσείον.

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Περατωθείσα, παραδίδεται προσεχώς εις την εποπτήν ή μαρμαρίνη προτομή του Αδέρωφ, έργον του κ. Φιλίπποτου, ήτις θά στηθ ή εν τώ νεκροταφείω Αθηνών.

Θ' άνεγερθή πρωτοβουλία των Στερεολλαδικών άνδριών του Κρατικού έν Αθήναις. Έν τώ Κεντρικώ ταμείω ύπάρχει πρό πολλού κατατεθειμένον ποσόν προς τοούτο, ήδη δε θά ενεργήθωσι συμπληρωτικοί έρανοι.

Ο κ. Θ. Δημητρίου νέον εκτάκτου τέχνης έργον έπεράτωσε. Τον Χρόνον. Ο καλλιτέχνης, λάτρης των κλασικών γραμμών, αναδεικνύεται κράτιστος πλαστής, καινοτόμος δ' άμα, ουχι φαντασιόπληκτος, άλλ' από σκέψιμος και αισθηματός. Παρέστησε τον χρόνον ουχι σκελετώδη και βαθυπόγωνα γέροντα, άλλα νεανίαν, — άφού ο χρόνος ουδέποτε γηράσκει — έχοντα παρά το νεκρόν της ηλικίας μίαν ήρεμον βαθύτητα διαλογισμού, μίαν μόλις όρατήν πικρίαν, την ηγάζουσαν από την πάροδον αυτού. Άλλ' ό,τι κυ-

ρίως χαρακτηρίζει το έργον και την ιδέαν, είναι το βήδισμα, ο προτεταμένος ποός, όστις δεικνύει μίαν σταθερότητα, την όποιαν τίποτε δεν δύναται ν' άνακόψ η. Εις την προβολήν εκείνην του ποός ο καλλιτέχνης κατόρθωσε να συμβολίσ η όλον το έργον του και το έπέτυχε θαυμασίως.

Πρωτοβουλία του Δημάργου Καρπενησιού άπεφασίσθη ή ίδρυσις αύτόθι άνδριάντος του ήρωος Μάρκου Μπότσαρη. Και άλλοτε ειχεν άποφασισθή, ειχον δε συλλεχθή και έρανοι δι' ών κατασκευασθή το βήθρον.

Έν έτει 1828 προσεφέρθη υπό της Γαλλικής Κυβερνήσεως εις την Αμερικανικήν προτομή του Βάσιγκτων, έργον του David d' Angers, δι' έρανον

κατασκευασθείσα. Η προτομή αύτη καταστράφη εν πυρκαϊή. Το πρωτότυπον ύπάρχει εις το μουσείον David d' Angers. Οι έν ταις Ηνωμέναις Πολιτείαις έγκρατεστημένοι Γάλλοι άπεφασίσαν να κατασκευάσουν εκ νέου την προτομήν και να την προσφέρουν πάλιν εις την Αμερικανικήν Κυβέρνησιν. Προς τοούτο ήνοιχθησαν νέοι έρανοι.

Νέον εξέδωκε προκήρυξιν διά τον άνδριάντα Π. Πατρών Γερμανού ή έπιτροπή. Θά στηθ ή εν Πάτραις, άκριβώς εις ο μέρος ύψωσε ο άειμνηστος Ιεράρχης την σημαίαν της επαναστάσεως, ένθα νυν ή πλατεία του Γεωργίου.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Απεφασίσθη όπως κατά τον προσεχ ή χειμώνα Α γίνωσι καλλιτεχνικαί διαλέξεις εν τώ «Παρνασσώ» προς μόρφωσιν καλλιτεχνικού αισθήματος παρά τώ λαώ, οίον περί ρυθμών, περί σχεδίων κλπ. εις άς θά ποιτώσι και αι τάξεις των τεχνιτών.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Τρίτον ήδη έτος, διοργανώθη καλλιτεχνική έκθεσις εν Κωνι πόλει. Μετέχον Μωαμεθανοί ζωγράφοι και έρασιτέχναι, ως και όμογενείς, και εκ των ξένων παροικιών δε ουχ' όλίγοι. Του Έλληνος ζωγράφου Γραμανθάνη πέντε έργα, έν οίς Έλληνικοί τύποι, και τα σχέδια του αρχιτέκτονος κ. Καμπανάκη άξιούνται ίδιαις μνείαις. Η έκθεσις έγκρατεστάθη εν τή μεγάλη έδω του Πέραν αρ. 417. Ατυχώς έν ή ήδοναντο εύπροσώπως

ν' αντιπροσωπευθώσιν οι Έλληνες εν τή έκθέσει ταύτη, οι πλείστοι δεν μετέσχον.

Εις το προσεχές ρύλλον θά δημοσιεύσωμεν έκτενή κρίσιν περί του καλλιτεχνικού τμήματος της Διεθνούς έκθέσεως Αθηνών. Την τοποθετήσιν των έργων ένήργησεν έπιτροπή εκ των καλλιτεχνών κ.κ Μπακατσιάμπη, Ανδρούτσου, Λεμπέση, Λατζή και Αλεκτορίδου. 400 έργα εξέτέθησαν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

Κατά τας περατωθείσας εν Όρχομενώ ανασκαφάς δαπάναις της Ακαδημίας του Μονάχου άνευρέθησαν 16 τάφοι ρωμαϊκής εποχής, έντός των οποίων περιέχοντο 5 φέλλα, 2 δακτύλιοι άργυροί, 1 ζεύγος ένωτιών και 1 δακτυλίδιον χρυσού.

Ευρέθη επίσης εν αγαλμάτιον παριστών θεών, μία μαρμαρίνη στήλη φέρουσα την επιγραφήν ΑΜΙΔΑΣ, ΑΡΙΣΤΟΝΙΚΟΣ, ΛΥΣΙΚΑΗΣ. εις τοίχος φέρων έγχρώμους τοιχογραφίας ως και άπειρα τεμάχια άγγείων άρκαίης άξίας.

Έν Ηρακλείω της Κρήτης, ή αύτόθι ιταλική αρχαιολογική άποστολή, ενεργούσα ανασκαφάς υπό την διεύθυνσιν του καθηγητού Αλδερ, έφερεν εις φως εις την Αγίαν Τριάδα και πλησίον της αρχαίας Φαιστού έλλάκληρον άνάκτορον Μυκηναϊκής εποχής, διατηρούμενον εις ιδιαίτερα διαμερίσματα δι' άνδρας και δια γυναίκας, περιέχον δε και λουτρώνας.

Το άνάκτορον τοούτο ύποτίθεται, ότι άνήκεν εις άργοντα της Φαιστού. Έν αύτώ ευρέθησαν πλείστοι αρχαιοτήτες, μεταξύ των οποίων και έν αγαλμα κόρης ως και άλλα άντικείμενα μεγάλης αρχαιολογικής αξίας. Αι ανασκαφαί θά εξακολουθήσουν καθ' όλον το θέρος.

Εις Μίλητον αι ανασκαφαί διεκόπησαν. Ανεκαλύφθη Αγορά μεγάλων διαστάσεων, Στοαί και ναόςκος Βυζαντινός. Το θέατρον ανεσκάφη καθ' όλοκληρίαν.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Παρά το χωρίον Αρβανιτοκερασιά της Τριπόλεως έντός αρχαίου τάφου άνευρέθη Έρωτιδεύς μικροσκοπικός χαλκινός άριστος τέχνης και παναρχαίας εποχής.

Παρά το δυτικόν μέρος του περιβόλου των τειχών των αρχαίων Παγασών εγγύτατα του Βόλου έκαιτο τύμβος προϊστορικός έν είδει χειρσοποίητου λόφου ύψους 5-6 μέτ. και έσωθεν κοίλος και θολωτός, ως και άλλοι τοιούτοι τύμβοι ανακαλυφθέντες παρά το Διμίτιον υπό του εφόρου των αρχαιοτήτων κ. Βαλ. Στάη. Ο τύμβος ούτος έσυλήθη, ανοιχθείσης όπης επί της Α. πλευράς αυτού, όπόθεν δεν ήδύνατο να είναι όρατοί οι τυμβωρύχοι και άφρηθή εκ αυτού ό,τι πολύτιμον περιείχετο.

Καλόν ή αρχαιολογική Έταιρία Αθηνών να ανασκάφη όλους τους εν Θεσσαλία τύμβους, διότι θά ανοιχθώσι ούτοι ύπ' ίδιωτών και θά θρηνώμεν ειτα μάτην διά την άπώλειαν πολυτίμων κειμηλίων.

Έν Λαμία, έπισκευαζομένης μιάς όδου εις την όστιν Πηγαδούλια άνευρέθησαν δύο τάφοι αρχαίοι έντός δ' αυτών ευρέθησαν άγγεία πήλινα, όστρά, δακρυλόγοι, λήκυθοι, αγαλμάτια ικανής σπουδαιότητος, και νομισματα χαλκά. Τα ευρέθέντα κατατέθησαν εις το έν Αθήναις μουσείον.

— Ανασκαπτομένου του χώρου προς αναστήλωσιν του ανδριάντος του Κολοκοτρώνη, εις βάθος δύο μέτρων, αι σκαπάναι των έργων απήντησαν μεγάλους τετραγώνους λίθους, διάφορα άγχεια πήλινα και τέλος μίαν μεγάλην ορθογώνιον πλάκα εκ λίθου πορίνου. Οι έργαται απεκάλυψαν ένα τάφον προς Α και μέρος τείχους εκ μεγάλων τετραγώνων λίθων προς Δ.

Εντός του τάφου περιείχοντο εις ανθρώπινος σκελετός, τρία πλατύκοιλα ούλινα άγχεια, μία σπλεγγίσι σιδερά, εν γαλκούν κάτοπτρον, ψήγματα χρυσού, και διάφορα άλλα πήλινα άγχεια.

Ο τάφος έχει κατασκευασθί εκ μεγάλων ορθογώνιων λίθων πορίνων, τή δε σκέπασμα αυτού αποτελείτο εκ δύο πλινθίων εκ των η μὲν μία είναι εκ λίθου πορίνου, η δε άλλη εκ μαρμάρου του Ύμητου.

Πάντα τα εύρεθέντα αρχαιολογικά αντικείμενα κειθώς και ο τάφος είναι του Ιου π. γ. αιώνος.

Όσον άφορᾷ τὸ ἀποκαλυφθέν τείχος, τούτο ἀποτελεί μέρος των μακρῶν τειχῶν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ο κ. Γέλβερτ δημοσιεύει εις την «Construction mod.rne» μελέτην περί του δικυανισμού εν τη αρχαιότητι.

Συμμεράτη Δημ. Ένταυθα. Μά τῶσον παρᾷεντα σᾶς φαίνονται αὐτοί; Η φιλολογική κλοπή κατήντησε καί τι σύνηθες πλέον. Αν ὄχι κλοπή, τούλάχιστον δάνειον, ἄν και τὸ δάνειον προσηθεται τῆν ἀπόδοσιν.

Ο Βεργίλιος λεηλατήρας ἐνᾷ Λατίνων ποιητῆν ἐκευχάτο ὅτι ἐξήγαγε χρυσόν ἀπὸ κοπρῶνα. Οὐχ ἤτιον ἀφισβητεῖται τὸ ἀξιοποιεῖν τῆς φιλολογικῆς κλοπῆς, ἥτι λέγουσιν μερικῆ, ὡς τέχνη, ἀνήκει εις ὅλον τὸν κόσμον. Ο Δισμαέλης γράφει τὰ «Ἀπομνημονεύματα του Ἀββᾶ Ἀρτιῦ» ἀντέγραψε τῆν «Φιλολογικὴν ιστορίαν» ἐνὸς Ἀββᾶ. Ο Σαϊξπῆρος ἐμμήθη τοὺς ἀρχαίους τραγικούς, μίαν σκηνὴν κομωδίας του Μολιέρου εἶναι ἀκριβῆς ἀντίγραφον μίαν ἰταλικῆς φάσκας του ΙΣΤ αἰῶνος. Ἀλλὰ και ἐσχάτως ὁ Ροστάν δὲν κατηγγέληθ ἐνώπιον των Ἀμερικανικῶν δικαστηρίων ὑπὸ του Ἀμερικανου Ἐπιπέλου Γκρόουσ ὅτι τὸν «Σουανὸν ντε Μπερζεράκ» εἰς ὃν ὁ Ροστάν ἀφείλει τῆν Ἀκαδημαϊκὴν ἔδραν εἶχεν ἀντιγράψῃ ἀπὸ ἐν ἔργον του τὸν «Πρίγκηπα ἔμπορον του Κορνουάιλ.»; Και εις

τῆν ἰδικὴν μας φιλολογίαν, τῆν σύγχρονον, τὰ κρούσματα τῆς λωποδυσίας δὲν εἶναι σπάνια. Ἀλλὰ καιρός νὰ θέσωμεν τελείαν και παύλαν, διότι και σᾶς ἀναφέρωμεν παραδείγματα, ἔχουν και ὑπὸ ἄλλων ἀναρχῆν και συνεπῶς κινδυνεύουσαν και ἡμεῖς νὰ πάθωμεν ὅ,τι κατακρίνομεν.

Μαθητῆ του Πολυτεχνείου μας.— Ὑπάρχουσι πολλάι δυσκολίαι διὰ τοὺς μαθητᾶς τῆς μεγάλης ζωγραφικῆς σχολῆς ἐν Παρισίοις. Ἐν πρώτοις, ἡ διαγωνισμός. Δὲ ἀπέχεσθαι ἀποσπᾶσθαι εἰς τῆν ἀρχαίαν ταύτην σχολὴν του Σακλί. Πρέπει ὁ ὑποψήφιος νὰ ἔλθῃ μεταξὺ των 80 πρώτων εἰς ἕκαστον δὲ των διαγωνισμῶν οἱ ὑποψήφιοι ἀποστέρων των φίλων ἀέρχονται εἰς 500. Δὲν ἀρκεῖ ὡςλίση τουτοῦ, πρέπει διὰ νὰ δυνήθῃ τις νὰ ἀνακαθῆθῃ πρᾶγματι μαθητῆς τῆς σχολῆς των «Καλῶν Τεχνῶν», νὰ ἐπιτύχῃ μεταξὺ των ἐπιτᾶ πρώτων. Μόνον οὗτοι γίνονται δεκτοὶ ὀριστικῶς! Οἱ ἄλλοι πρέπει νὰ ὑποστώσιν νέους συναγωνισμούς. Ὅλα τὰ θέματα εἰσι και κινᾶ μεταξὺ των μαθητῶν ἀποστέρων των φίλων, ἀλλ' αἱ καθήτηροι ἔχουσι χωριστὰ ἔργατήρια. Αἱ μαθήτηται πρέπει νὰ ἔχωσι ἡλικίαν οὐρὶ μικροτέρην των 15 ἐτῶν, οὐδὲ μεγαλιτέρην των 30 και νὰ ἦσιν ὀψήκοι Γαλλίδες.

Σ. Δ Νουβλίον. Μὴ παραπονεῖσθε διότι δὲν λαμβάνετε τακτικῶς τῆν «Πανακοθήκη». Ἐὰν ἐπιχρῶνται ἐγκρίτως τῆν συνδρομὴν σας, δὲν θὰ ταυθῶσιν ἡ καθυστερήσει.

Προθῆμῳ ἀρωγῶ — Καλῶςμε Ἀπεδείχθη ὅτι οἱ θευματικῶτεροι συνδρομηταί εἶναι οἱ χειρότεροι συμμεράται ὅταν ἀρέλλων προς δημοσιεύσιν, και οἱ καλύτεροι συμμεράται εἶναι οἱ χειρότεροι συνδρομηταί ὅταν πρόκειται ἡ πληρωτότου.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ

ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ. — ΑΓΓΕΛΟΣ Τοῦ ἀνευχοῦς γάβριου Γνωσθῆ Χαλέπα, τὸν ἔδη εἰς τὸ γενέθλιον χωρίον τῆς Τήρου Πάνοριον ἐνοικουμένων, δημοσιεύειν ἐκ φωτογραφίας ἐπιτηδες πῶς ἡμῶν ἐρηθίσης δύο ἐκ των λαμπαριστῶν ἔργων των. Τα ἔργα ταῦτα ἐφοσκῶνται εἰς Πάνοριον, μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ πατρός του καλλιτέχρον ἐκλείσθησαν εἰς μίαν . . . ἀποθήκην. Τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ Φιλοστοργία (ἄλλο ὄ κ. Σῶχος ἐν τῷ περὶ Χαλέπα δημοσιουθέντι ἄρθρῳ των ἐν τῇ «Πανακοθήκῃ» ἀνήμασεν Ἐλεμνοσίγη). Τῆν Φιλοστοργίαν ὁ Χαλέπας ἐργαστήρησεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ του Μονάχου, εἶναι δὲ τὸ ἐσχώτερον ἔργον των. Τὸ ἄλλο ἀνάγνωσον, εἶναι εἰσῆς ἐκτικτον ἔργον. Καθῶν προσηθῆσαν αἰτήρησε και ὡς Ἀγγελοσ ἐχρησιμοποίησῃ εἰς μνημῆτα.

Τῆ 10 Ἰουνίου

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

“ΣΕΛΙΔΕΣ”

* ΝΕΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ *

ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΤΗΣ ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΤΟΥ “ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΥ ΛΩΤΟΥ”

* ΜΕΤΑ ΕΝΑΕΚΑ ΠΟΛΥΧΡΩΜΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ *

ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΑΙΝΟΔΕΤΟΣ ΠΕΝΤΕ ΔΡΑΧΜΑΣ

* ΜΟΝΟΝ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ *

ΕΞΕΔΟΘΗ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ”

ΤΟ “ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ,, πίναξ Ν. Γύζν. Φωτοτυπία εις μέγα σχῆμα. Δρ. 2. Ἐπί ἐκλεκτοῦ χάρτου δρ. 3.

“ΔΥΟ ΠΟΝΟΙ,, δράμα Φρ. Κοππέ, κατὰ μετάφρασιν Ἀγιδος Θέρου. Τιμᾶται δρ. 1. Ἐπί Ὀλλανδικοῦ χάρτου δρ. 2.

ΤΟ “ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΝ,, δράμα Ν. Λάσκαρη και Π. Δημητρακοπούλου. Τιμᾶται δραχμῆς.

“ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ,, Λυρικαὶ ποιήσεις Αἰμυλίας Κούρτελη. Δρ. 2.

ΤΟ “ΠΑΣΧΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ,, πίναξ Φρίξου Ἀριστέως. Φωτοτυπία εις μέγα σχῆμα. Δρ. 1.

“Ἄπαντα πωλοῦνται εις τὰ γραφεῖα μας.

Διὰ τοὺς συνδρομητᾶς μας ἔκπτωσης 50 0/0

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

“ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ,, Σελ. 208. Ἐκδοσις Β' Δρ. 3.

“ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ,, Διηγήματα εἰκοτογραφημένα. Σελ. 64. Δρ. 2

“ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ,, Πεζᾶ ποιήματα μετὰ πολ.ῶν χρωματιστῶν εἰκόνων. Σελ. 184. Δρ. 3.

“ΣΑΤΥΡΑΙ,, Διηγήματα και Σκέψεις. Δρ. 2.

Διὰ τοὺς συνδρομητᾶς τῆς Πανακοθήκης εις τὸ ἡμισυ τῆς τιμῆς

Πωλοῦνται εις τὰ γραφεῖα μας

Η ΜΙΚΡΑ ΕΠΑΙΤΙΣ

ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ PERRAULT

Ἔργον θαυμάσιον — Φωτοτυπία μεγάλου σχήματος

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΦΕΤΕΙΝΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΗΣ “ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ”

Πρὸς τοὺς προπληρώνοντας συνδρομητᾶς τῆς

Η “ΜΙΚΡΑ ΕΠΑΙΤΙΣ” ΕΞΕΔΟΘΗ

Οὐδεμίᾳ αἰτησίᾳ περὶ ἀποστολῆς τῆς «Πανακοθήκης» ἢ οἰασοῦσιν ἐκδόσεως αὐτῆς, βιβλίον ἢ εἰκόνας, λαμβάνεται ὑπ' ὄφει, ἂν μὴ συνοδεῖται ὑπὸ τοῦ ἀντιτύπου.

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταί τῆς «Πανακοθήκης» ὅπως ἐμβάσωσι τῆν συνδρομὴν των, ἵνα μὴ διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλον.

Παλαιὰ φύλλα τῆς «Πανακοθήκης» α' και β' εἶνος πωλοῦνται (πρὸς 1 δρ.) μόνον εις τὸ γραφεῖον τῆς «Πανακοθήκης». Διὰ τοὺς συνδρομητᾶς λεπτᾶ 80 ἕκαστον.

ΣΑΠΩΝΕΣ ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ

Σάπων ἀγγλικῆς κατασκευῆς, ἐξόχου ἱαματικῆς δυνάμεως διὰ τὰ δερματικὰ νοσήματα ἐν γενεῖ.

Συνιστᾶται ὑπὸ των καλλιτέρων δερματολόγων ἱατρῶν ὡς ἄριστος εἰς τὸ εἶδος του.

Σάπων πίσης τῆς ἐλάτης, γνωστῆς τοῖς πᾶσιν ὡς ὁ καλλίτερος ἀπολυμαντικῶς σάπων και ὡς ὁ ὠφελιμώτερος διὰ τῆν καλὴν διατήρησιν του δερματος και των τριχῶν.

Σάπων εἰδικῶς διὰ τῆν πλύσιν των δερματικῶν νοσημάτων των ζώων και ἰδίως διὰ τῆν πλύσιν των κυνῶν πρὸς πρόληψιν των δερματικῶν παθήσεων.

Πάλλης και Κοτζίβς

ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΧΡΥΣΟΔΕΤΑ ΤΗΣ “ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ”

τοῦ Α' και Β' εἶνος πωλοῦνται εις τὸ γραφεῖον μας ἀντὶ δρ. 1,50. Διὰ τὰς ἐπαρχίας 2 δρ. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 2 φρ. χρ. συμπεριλαμβανομένων των ταχυδρομικῶν.

Η “ΜΙΚΡΑ ΕΠΑΙΤΙΣ,, διὰ τοὺς μὴ συνδρομητᾶς τῆς «Πανακοθήκης» πωλεῖται ἀντὶ 2 δραχμῶν. Ἐξαιρετικῶς εις τοὺς συνδρομητᾶς μας, οἵτινες ἐκτός του ἀντιτύπου, ὄπερ δικαιοματικῶς λαμβάνουν, θέλουν τυχὸν και ἄλλο ἀντίτυπον, ἵνα τὸ δωρήσουν, παρέχεται ἡ «Μικρὰ Ἐπαῖτις» ἀντὶ 50 λεπτῶν.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

Α. ΜΟΥΡΕΛΑΤΟΥ και Ι. ΜΠΟΥΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ.— Ὁδὸς Σταδίου 26.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1903

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον	{	εις μεταλλικόν	Δρ.	1,680,294.16	2,601,435.24
		» τραπεζικά γραμμάτια 'Ιονικής Τραπεζής	»	3,135,855.—	3,009,085.—
		» κεραταικά » » δίδραγμα και μονόδραγμα	»	4,355,109.—	4,354,783.—
'Εξωτερ. λ)σμι	{	'Αντίτιμον μεταλλικού εις τό εξωτερικόν	»	21,804,994.57	21,153,823.21
		'Προϊόν εκδοθέντος 'Εθνικού δανείου εις χρυσόν 'Ελληνικού Σιδηροδ. 4% τοῦ 1902	»	10,165,820.27	10,805,579.57
		Δάνειον πρὸς τὴν 'Ελλην. Κυβέρν. ἐπ' ἀναγκ. κυκλ. τραπ. γραμμ.		69,778,575.47	69,778,575.47
		Δάνειον πρὸς τὴν 'Ελληνικ. Κυβέρνησιν διδράχμ. καὶ μονοδράχμ.		13,500,000.—	13,500,000.—
'Ομολογ. 'Εθν. δανείων	{	Εἰς χρυσόν δρ. 23,767,036.80	»	53,846,420.05	51,291,820.80
		» τραπεζ. γραμμ. » 30,524,784.—	»	20,892,065.90	20,746,382.47
		Προεξοφλήσεις.		2,670,118.32	2,625,600.47
		Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων		10,075,225.62	10,697,189.82
		Δάνεια καὶ ἀνοικτ. λογ. ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογράφῳ		346,023.85	272,018.35
		Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων		49,968,640.48	50,025,030.72
		Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ		44,164,975.17	44,221,422.97
		Δάνεια εἰς δήμους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα		12,806,615.80	12,428,751.95
		Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας		4,137,225.15	4,168,708.79
		Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας καὶ γραμματίων		4,060,202.25	4,020,202.25
		Προνομιούχον Τραπεζῆς 'Ηπειροθεσσαλίας		1,500,000.—	1,500,000.—
		Μετοχαὶ εἰς ἐγγυησίους 'Εταιρίας		8,013,565.44	8,019,344.07
		Συμμετοχὴ εἰς Τραπεζαν Κρήτης		2,387,454.60	2,369,941.21
		Τοκομερίδια ἐν γένει		1,737,389.98	1,735,899.08
		Κατασθέντα Τραπεζῆς καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων		9,126.33	—
		'Απαιτήσεις ἐπισφαλεῖς		2,007,040.—	2,007,040.—
		'Εξοδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκ. τραπεζ. γραμμ.)		1,600,000.—	1,600,000.—
		Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ		700,000.—	700,000.—
		'Υπερησία 'Εθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν		449,617.94	1,208,589.10
		Λογὰρ ἐξαγορ. συμμετ. Κυβερν. εἰς κέρδη ἐκ τραπεζ. γραμματ.		—	—
		'Εξαγορὰ προνομίου Προνομιούχον Τραπεζῆς 'Ηπειροθεσσαλίας		—	—
		Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια		—	—
		Διάφορα		—	—
Τὸ ὅλον δραχμαὶ				345,776,355.35	346,841,223.54

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικόν Κεφάλαιον			Δρ.	20,000,000.—	20,000,000.—
'Αποθεματικά κεφάλαια			»	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ					
I διὰ λ)γόν τῆς Κυβερνήσεως		Δραχ. 69,778,575.47	»	125,928,491.—	130,399,372.41
II » » Τραπεζῆς		60,620,796.94	»	13,500,000.—	13,500,000.—
Κερματ. γραμμάτια δίδραγμα καὶ μονόδραγμα			»	320,600.04	352,838.52
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλεῖα			»	10,599,978.82	18,135,413.97
Καταθέσεις ἄνευ τόκου			»	1,033,458.71	927,775.26
'Επιταγαὶ πληρωτέαι.			»	412,369.16	483,359.16
Μερίσματα πληρωτέα			»	283,749.94	283,749.94
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγ. δαν. κατὰ τὸν ΒΦΜ Νόμον			»	9,977.55	43,132.25
Διεθν. Οἰκ. 'Επ. λ)γὸς κατ. ἐκ		Εἰς χρυσόν » 111,566.47	»	208,492.95	236,975.90
δημοσίων ὑπεργγῶν προσόδων		» τραπεζ. » 3,983,849.37	»	1,244,535.17	1,108,863.08
			»	2,634,553.90	6,634,553.90
'Υπερησία 'Εθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν			»	10,165,820.27	10,805,579.57
» » » (τραπεζικὰ γραμμάτια)			»	7,457,934.06	6,899,318.28
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν.			»	5,351,090.20	3,761,615.10
» ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια			»	60,320,361.23	59,825,098.01
'Ἐντ. καταθ. Δημ. εἰς χρυσ. διὰ τὴν κατασκ. Σ. Π-Δεμερλή-Συν			»	48,085,950.—	48,085,950.—
» » » τραπεζ. γραμμ. κατὰ τὸν νόμον ΒΨΕ			»	1,116,194.	1,205,640.—
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζ. γραμμ. κατὰ τὸν νόμον ΒΨΕ			»	3,241,884.46	3,214,524.43
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ.			»	—	—
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς			»	—	—
'Υπερησία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς			»	—	—
Καταθέσεις Ταμειντηρίου			»	—	—
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ			»	1,564,660.30	1,304,681.05
Διάφοροι λογαριασμοὶ			»	2,663,526.25	1,444,415.71
Διάφορα			»	—	—
Τὸ ὅλον δραχμαὶ				345,776,355.35	346,841,223.54

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Μαΐου 1903

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου

Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ